

NSANGU YA MBOTE YA KUSONIKAKA MATAYO

[Kapu 1](#) - [Kapu 2](#) - [Kapu 3](#) - [Kapu 4](#) - [Kapu 5](#) - [Kapu 6](#) - [Kapu 7](#) - [Kapu 8](#) - [Kapu 9](#) - [Kapu 10](#) - [Kapu 11](#) - [Kapu 12](#) - [Kapu 13](#) - [Kapu 14](#) - [Kapu 15](#) - [Kapu 16](#) - [Kapu 17](#) - [Kapu 18](#) - [Kapu 19](#) - [Kapu 20](#) - [Kapu 21](#) - [Kapu 22](#) - [Kapu 23](#) - [Kapu 24](#) - [Kapu 25](#) - [Kapu 26](#) - [Kapu 27](#) - [Kapu 28](#)

Kapu 1

1 Mukanda ya ba nkaka ya Yezu Klistu, Mwana¹ ya Dawidi, Mwana¹ ya Abalahami :

2 Abalahami butaka Izaki ; ye Izaki butaka Yakobi ; ye Yakobi butaka Yuda ti ba mpangi na yandi ; 3 ye Yuda butaka Falezi ti Zala, na Tamali ; ye Falezi butaka Esilomi ; ye Esilomi butaka Alami ; 4 ye Alami butaka Aminadabi ; ye Aminadabi butaka Nasoni ; ye Nasoni butaka Salamoni ; 5 ye Salamoni butaka Buzi, na Lakabi ; ye Buzi butaka Obedi, na Luti ; ye Obedi butaka Isayi ; 6 ye Isayi butaka Dawidi ntotila ; ye Dawidi ntotila butaka Salomoni, na yina [vandaka nketo] ya Uli ; 7 ye Salomoni butaka Loboami ; ye Loboami butaka Abia ; ye Abia butaka Asa ; 8 ye Asa butaka Yosafati ; ye Yosafati butaka Yolami ; ye Yolami butaka Oziasi ; 9 ye Oziasi butaka Yoatami ; ye Yoatami butaka Akazi ; ye Akazi butaka Ezekiasi ; 10 ye Ezekiasi butaka Manase ; ye Manase butaka Amoni ; ye Amoni butaka Yoziyasi ; 11 ye Yoziyasi butaka Yekoniasi ti ba mpangi na yandi, na ntangu ya bo natamaka na Babiloni, 12 ye na nima ya kunatama na Babiloni, Yekoniasi butaka Salatieli ; ye Salatieli butaka Zolobabeli ; 13 ye Zolobabeli butaka Abiwudi ; ye Abiwudi butaka Eliakimi ; ye Eliakimi butaka Azoli ; ye Azoli butaka Sadoki ; 14 ye Sadoki butaka Akimi ; ye Akimi butaka Eliudi ; 15 ye Eliudi butaka Eleazali ; Eleazali butaka Matani ; ye Matani butaka Yakobi ; 16 ye Yakobi butaka Yozefo, bakala ya Maliya, na yandi butukaka Yezu, yina ke bingamaka Klistu.

17 Ba mbandu² yonso, katuka na Abalahami ti kuna na Dawidi, yo ikele mpi ba mbandu² kumi na iya ; ye katuka Dawidi ti na kunatama na Babiloni, ba mbandu² kumi na iya ; ye katuka ya bo natakamaka na Babiloni tii kuna na Klistu, ba mbandu² kumi na iya.

18 Kubutuka ya Yezu Klistu kumaka mutindu yai : Mama na yandi, Maliya, yina lakamaka na dikwela na Yozefo, ntangu bo vandaka ntete kuzinga kimvuka ve, yandi monanaka na divumu na nzila ya Mpeve Santu.

¹Kisina.

² Bantu ya ke kuzinga na mvu mosi to me butama na ba mvula mosi (genelasio).

19 Kansi Yozefo, bakala na yandi, vandaka muntu ya masonga, ye na kuzolaka ve kukumisa yandi mbandu [ya mbi], kanaka na kukula yandi ya [dikwela] na kinsweki. 20 Kansi bonso yandi vandaka kuyindula mambu yina, tala, wanzio mosi ya *Mfumu¹ monikilaka yandi na ndosi, na kutubaka : Yozefo, mwana² ya Dawidi, kuwa boma ve na kubaka mfinama na nge Maliya nketo na nge, sambu yina ikele na divumu na nzila ya Mpeve Santu ; 21 ye yandi ta buta mwana ya bakala, ye nge ta binga zina na yandi Yezu³, sambu yandi muntu ta gulusa nkangu na yandi na masumu na bo. 22 Mambu yina yonso kumaka, na mpila nde yo kulunga yina ya *Mfumu tubaka na nzila ya mbikudi, na kutubaka : 23 «Tala, mwense ta baka divumu ye ta buta mwana ya bakala, ye bo ta binga zina na yandi Emanuele»(A)⁴ yina na ntendulama, ikele : Nzambi ti beto. 24 Yozefo, ya yandi telamaka na mpongi na yandi, salaka bonso wanzio ya *Mfumu tumaka yandi na kusala, ye bakaka nketo na yandi mfinama na yandi ; 25 ye yandi zabaka yandi ve tii kuna ya yandi butaka mwana na yandi ya ntete ya bakala ; ye yandi binganga zina na yandi Yezu.

Kapu 2

1 Na nima ya Yezu butukaka na Betelemi ya Yudea, na bilumbu ya ntotila Elode, tala, bantu ya mayele ya katukaka na ndambu ya Esti kumaka na Yeluzalemi, na kutubaka : 2 Wapi ikele ntotila ya ba Yuda yina me butuka ? Sambu beto me kumona mbwetete na yandi na ndambu ya Esti, ye beto me kwisa kupesa yandi⁵ lukumu.

3 Kansi ntotila Elode, ya yandi kuwaka yo, yandi kumaka kisaka—saka, ye Yeluzalemi ya mvimba ti yandi; 4 ye ya yandi vukisaka ba mbuta ya ba nganga—Nzambi yonso ti ba nsoniki ya ba nkangu, yandi yulaka bo mbote—mbote na wapi Klistu fetele kubutuka. 5 Ye bo kutuba na yandi : Na Betelemi ya Yudea ; sambu yo me sonamaka mutindu yai na mbikudi : 6 «Ye nge, Betelemi ntoto ya Yudea, nge ikele ve ya kuluta fioti na kati ya ba ntu—mbanza ya Yudea, sambu na nge ta basika ntwadisi yina ta kuvanda ngungudi ya Izalaele nkangu na mono» (B)⁶.

7 Ibuna Elode, ya yandi bingaka na kinsweki bantu ya mayele, zikisaka mbote—mbote na bo ntangu ya mbwetete yina vandaka kumonika ; 8 ye ya yandi tindaka bo na Betelemi, yandi kutubaka : Beno kwenda ye beno zikisa mbote—mbote yina me kutala Mwana ya fioti ; ye ntangu beno ta kumona yandi, beno zabisa mono yo, na mpila nde mono mpi kwenda kupesa yandi lukumu. 9 Ye bo, ya bo kuwaka ntotila, bo kwendaka ; ye tala, mbwetete yina bo monaka na ndambu ya Esti vandaka kwenda na ntwala na bo, tii kuna yo kwisaka ye yo telamaka na zulu ya kisika yina ya vandaka

¹ Mfumu, ya kukonda kiyikamu na ki Geleki, sambu Yeohva (Yawe), awa ti bisika ya nkaka.

²Kisina.

³ Yezu, na ki hebeleo Yosua to Yesua.

⁴Yez.7, 14.

⁵Yo ke kutubama na yina me kutala Nzambi ye yina me kutala muntu.

⁶Mik.5, 2.

Mwana ya fioti. 10 Ye ntangu bo monaka mbwetete, bo yangalalaka na kiese ya ngolo kibeni. 11 Ye, ya bo kotaka na nzo, bo monaka Mwana ti Maliya mama na yandi ; ye na kufukamaka, bo pesaka yandi lukumu¹ ; ye ya bo kangulaka bima na bo ya ntalu, bo pesaka yandi makabu, wolo, ye bima ya mananasi, ti Mile. 12 Ye bo kebisamaka na Nzambi, na ndosi, na kuvutuka na Elode ve, ye bo vutukaka na nsi na bo na nzila ya nkaka.

13 Ibuna, na nima ya kukwenda na bo, tala, wanzio mosi ya *Mfumu monikaka na ndosi na Yozefo, na kutubaka : Telama, baka Mwana ya fioti ti mama na yandi, ye tina na Egipto, ye vanda kuna tii ntangu mono ta kusonga nge ; sambu Elode ta kusosa Mwana ya fioti sambu na kufwa yandi. 14 Ye ya yandi, telamaka, bakaka na mpimpa Mwana ya fioti ti mama na yandi, ye bo kwendaka na Egipto. 15 Ye yandi bikalaka kuna tii na lufwa ya Elode, na mpila nde yo kulungisama yina ya *Mfumu tubaka na nzila ya mbikudi, na kutubaka : «Mono bingaka Mwana na mono na nganda ya Egipto» (A)². 16 Ibuna Elode, na kumonaka nde bantu ya mayele kusaka yandi, kuwaka makasi ya ngolo ; ye yandi tindaka, ye yandi fwisaka bana³ yonso yina vandaka na Betelemi ti na ba bwala ya nziunga na yo, yantika mvula zole ye na nsi, na mpila ya ntangu ya yandi zikisaka mbote—mbote na bantu ya mayele. 17 Ibuna yo lungisamaka yina tubamaka na mbikudi Yelemia, na kutubaka : 18 «Mungungu mosi wisanaka na Lama, [kubokuta—bokuta ye] bidilu, ye kubokuta ya ngolo, Lakeli ke kudilaka bana na yandi ; yandi zolaka ve nde bo kupesa yandi kikesa, sambu bo ikele ve» (B)⁴.

19 Na nima ya lufwa ya Elode, tala, wanzio mosi ya *Mfumu monikaka na ndosi na Yozefo na Egipto, 20 na kutubaka : Telama, ye baka Mwana ya fioti ti mama na yandi, ye kwenda na ntoto ya Izalaele ; sambu ba yina vandaka kusosa luzingu ya Mwana ya fioti bo me fwaka. 21 Ya yandi, telamaka, bakaka Mwana ya fioti ti mama na yandi, ye bo kwisaka na ntoto ya Izalaele ; 22 kansi, ya yandi kuwaka nde Alakelausi vandaka kuyala na Yudea na kisika ya Elode tata na yandi, yandi waka boma na kwenda kuna ; ye yandi kebisamaka na Nzambi na ndosi, yandi kwendaka na bizunga ya Galilea, 23 ye kwendaka ye zingaka na mbanza mosi ya bo ke bingaka Nazaleti, na mpila nde yo kulunga yina ya tubamaka na ba mbikudi : Yandi ta bingama Nazaleti⁵.

Kapu 3

1 Na bilumbu yina me kwisa Yoani mbotiki na kulongaka na nsi ya kuyuma⁶ ya Yudea⁷, 2 ye na kutubaka : Beno balula ba ntima, sambu kimfumu ya mazulu me finama. 3 Sambu ikele awa yina mbikudi Yezaya

¹ Kupesa lukumu, kisika ya nkaka : Kusambila (Yoani 4, 20—24).

²Ozea, 11, 1.

³Bana ya ba bakala.

⁴Yel. 31, 15.

⁵ Sambu na zina yina, tala Yez. 11, 1, wapi ki Ebeleo ya lutangu ikele «Nétser».

⁶ Kisika bo ke kuzingaka ve (desert).

⁷Tala Yos. 15, 61.

tubilaka, na kutubaka : «Mungungu ya yina ke kuboka na nsi ya kuyuma : Beno yidika nzila ya *Mfumu, beno sungika ba mwa—nzila na yandi» (C)¹. 4 Yoani yandi mosi vandaka na lele na yandi ya mika ya kamela ti mukaba ya mpusu ya mbisi na luketo na yandi ; ye madia na yandi vandaka ba mpasu ti bwiki ya mfinda.

5 Ibuna Yeluzalemi, ti Yudea ya mvimba ti bwala yonso ya ba nziunga ya Yolidani, bo vandaka kwenda na yandi ; 6 ye bo vandaka kubotama na yandi na Yolidani na kufungunaka masumu na bo.

7 Na kumonaka ba Mfalisi mingi ti ba Saduse yina vandaka kwisa na mbotika na yandi, yandi tubaka na bo : Dikanda ya biwuta, nani ke kebisaka beno na kutina makasi ke kwisa ? 8 Beno buta mpi mbuma, yina ya kufwana na kubalula ntima ; 9 ye beno yindula ve na kutubaka na beno mosi : Beto ikele na Abalahami bonso tata ; Sambu mono ke tubila beno nde Nzambi lenda, na matadi yai, kutedimisa bana na Abalahami. 10 Soka me tulama na misisa ya ba nti ; nti yonso mpi yina ke kubuta mbuma ya kitoko ve, yo ke zengama ye ke losama na tiya. 11 Mono, mono ke botika beno na masa sambu na kubalula ntima ; kansi yina ke kwisa na nima na mono ikele ngolo kuluta mono, ye mono ikele ya kulunga ve na kulwata ba sapatu na yandi : Yandi ta botika beno na Mpeve Santu ti na tiya. 12 Yandi ikele na kipupudidi na yandi na diboko na yandi, ye yandi ta kukombula ya mvimba kisika na yandi ya kututula mbuma yandi ye ta kuvukisa ble² na nzo ya bo ke bumbaka mbuma ; kansi ta kuyoka matiti na tiya yina ke zimaka ve.

13 Ibuna Yezu, katukaka na Galilea ye kwisaka na Yolidani mfinama ya Yoani, sambu na kubotama na yandi ; 14 kansi Yoani buyilaka yandi ngolo, na kutubaka : Mono, mono ikele na mfunu ya kubotama na nge, ye nge, nge ke kwisa na mono ! 15 Ye Yezu, na kuvutulaka na yandi : Bika, yo [kusalama] ntangu yai, sambu mutindu yai yo me kufwana na beto na kulungisa masonga yonso. 16 Ibuna yandi bikaka yandi [kusala yo], ye Yezu, ya yandi botamaka, tambulaka nswalu, ye [basikaka] na masa ; ye tala, mazulu kukangukilaka yandi, ye yandi monaka Mpeve ya Nzambi na kukulumukaka bonso diyembe, ye na kwisaka na zulu na yandi. 17 Ye tala ndinga mosi vandaka kukatuka na mazulu, na kutubaka : Yandi yai ikele Mwana na mono ya zolama, na kati na yandi mono ke mona kiese.

Kapu 4

1 Ibuna Yezu natamaka na nsi ya kuyuma na nzila ya Mpeve sambu kumekama na Diabulu. 2 Ye ya yandi buyaka madia bilumbu makumi iya ye mpimpa makumi iya, na nima ya yina yandi waka nzala. 3 Ye mpukumuni, na kufinamaka na yandi, kutuba : Kana nge ikele Mwana ya Nzambi, tuba nde matadi yai kukuma mampa. 4 Kansi yandi, na kuvutulaka, kutuba : Yo me sonamaka : «Muntu ta kuzinga kaka na mampa ve, kansi na ndinga yonso yina ke basika na munoko ya Nzambi» (A)³.

¹Yez. 40, 3.

² Mbuma ya me kufwanana na loso fufu na yo bo ke kusadilaka mampa.

³Kulonga 8, 3.

5 Ibuna Diabulu kunata yandi na mbanza ya Santu, ye kutula yandi na nsongi ya tempelo¹, ye kutuba na yandi : 6 Kana nge ikele Mwana ya Nzambi, kudilosa na nsi, sambu yo me sonamaka : «Yandi ta kutuma na ba wanzio na yandi na kikuma na nge, ye bo ta kunata nge na maboko na [bo], na mpila nde nge kututana dikulu na nge na ditadi ve» (B)². 7 Yezu kutuba na yandi : Yo me sonamaka diaka : «Nge ta kumeka ve Mfumu Nzambi na nge» (C)³.

8 Diabulu kunata yandi diaka na zulu ya ngumba ya nda kibeni, ye kusonga yandi bimfumu yonso ya insi—ntoto ye nkembo na yo, 9 ye yandi kutuba na yandi : Mono ta kupesa nge bima yai yonso, kana nge kufukamaka, nge kupesa mono lukumu⁴. 10 Ibuna Yezu kutuba na yandi : Katuka, Satana, sambu yo me sonamaka : «Nge ta kupesa lukumu⁶ na *Mfumu Nzambi na nge, ye nge ta kusadila yandi mosi kaka» (A)⁵.

11 Ibuna Diabulu yambulaka yandi : Ye tala, ba wanzio finamaka ye kusadila⁶ yandi.

12 Ya yandi kuwaka nde Yoani kabamaka, yandi kwendaka na Galilea ; 13 ye ya yandi katukaka na Nazaleti, yandi kwendaka kuzinga⁷ na Kapenawumi, yina ikele na lweka ya nzadi mungwa⁸, na ntoto ya Zabuloni ti Nefitali, 14 na mpila nde kulungisama yina tubamaka na mbikudi Yezaya, na kutubaka : 15 «Ntoto ya Zabuloni ye ntoto ya Nefitali, nzila ya nzadi mungwa na simu ya Yolidani, Galilea ya makanda : 16 Nkangu me vandaka na mudidi, monaka nsemo ya nene ; ye na ba yina me kuvanda na nsi ye na kizusi ya lufwa, nsemo me telama na zulu na bo» (B)⁹. 17 Tuka ntangu yina ya Yezu yantikaka kulonga ye kutuba : Beno balula ntima, sambu kimfumu ya mazulu me finama.

18 Ye bonso yandi vandaka kutambula na lweka ya dizanga ya Galilea, yandi monaka ba mpangi zole, Simoni ya bo ke bingaka Petelo, ti Andele mpangi na yandi, ba yina vandaka kulosa bukondi na nzadi mungwa, sambu bo vandaka ba lobi mbisi ; 19 ye yandi kutuba na bo : Beno landa mono, ye mono ta kumisa beno balobi bantu. 20 Ye bo nswalu, ya bo bikaka ba bukondi na bo, landaka yandi. 21 Ye, yandi na kulutaka pana na ntwala, yandi monaka ba mpangi zole ya nkaka, Yakobi [mwana] ya Yebedeo ye Yoani mpangi na yandi na kati ya bwatu¹⁰ ti Yebedeo tata na bo, na kuyidika ba bukondi na bo, ye yandi bingaka bo ; 22 ye bo nswalu, ya bo bikisaka bwatu ti tata na bo, bo landaka yandi.

23 Ye Yezu vandaka kwenda na ntoto yonso ya Galilea, na kulongaka na ba sinagoga¹¹ na bo ye kumwangaka nsangu ya mbote ya kimfumu, ye na kubelulaka bi mbefo ya mutindu yonso ye bifu ya mutindu yonsona kati na nkangu. 24 Ye nsangu na yandi mwanganaka na Silia ya mvimba ; ye bo

¹Awa ti bisika ya nkaka : tempelo na kimvuka na yo, kimvuka ya bibansala ti ba nzo ya santu.

²Ba nkunga 91, 11-12.

³Kulonga 6, 12.

⁴Bisika ya nkaka : Kusambila.

⁵Kulonga 6, 13.

⁶Awa, kusadila, na mutindu ya yo lenda kutubama.

⁷Awa, nzadi mungwa ya Galilea, to nzadi mungwa ya Tibeliadi to ya Genezaleti.

⁸Awa : Nzadi mungwa ya Galilea, to nzadi mungwa ya Tibeliali to ya Genezaleti.

⁹Yezaya 9, 1-2.

¹⁰To : na bwatu, na kati, mutindu yina mbala mingi.

¹¹Nzo ya lukutakanu ya ba Yuda.

natilaka yandi ba yina yonso vandaka na bimbefo, ba yina kuniokukaka na bimbefo ya mutindu na mutindu ye ba kuyangisama ya mutindu na mutindu, ye bantu ya ba mpeve ya mbi, ye ba yina vandaka kukona, ti ba yina vandaka na bifu, ye yandi belulaka bo. 25 Ye bibuka ya nene landaka yandi katuka Galilea, ye Dikapolisi ti Yeluzalemi, ye na Yudea, ye kuna na simu ya Yolidani.

Kapu 5

1 Na kumonaka bibuka, yandi tombukaka na ngumba¹ ; ye ntangu yandi vandaka, ba longoki na yandi mfinamaka na yandi ; 2 ye ya yandi kangulaka munoko na yandi, yandi vandaka kulonga bo, na kutubaka : 3 Kiese na ba nsukami na kimpeve, sambu kimfumu ya mazulu ikele na bo ; 4 kiese na ba yina ke kudila, sambu bo ta kupesama kikesa ; 5 kiese na bantu yina ikele mpima, sambu bo bantu ta kubiadila ntoto² ya Nzambi silaka ; 6 kiese ba yina ikele na nzala ti kiwina ya masonga, sambu bo bantu ta fuluka ; 7 kiese ba yina ke wilaka bantu ya nkaka mawa, sambu bo ta wila bo mawa ; 8 kiese na ba yina ikele na ntima ya gedila, sambu bo bantu ta kumona Nzambi ; 9 kiese ba yina ke kutulaka ngemba, sambu bo ta bingama bana ya Nzambi ; 10 kiese na ba yina ke niokulama na kikuma ya masonga, sambu na bo ikele kimfumu ya mazulu. 11 Beno ikele bantu ya kiese ntangu bo ta kufinga beno, ye bo ta kuniokula beno, ye bo ta kutubila beno na kukusaka, mbi ya mutindu yonso, kikuma na mono. 12 Beno sepila beno mona kiese ya mingi, sambu lufutu na beno ikele ya nene na mazulu ; sambu mutindu yai bo monisaka mpasi ba mbikudi yina vandaka na ntwala na beno.

13 Beno ikele mungwa ya ntoto³; kansi kana mungwa me vidisa ntomo na yo, inki mutindu yo lenda vutuka diaka mungwa ? Yo ikele diaka na mfunu ve yo fetele kaka kulosama na nganda ye kuniatama na makulu ya bantu.

14 Beno ikele nsemo ya insi—ntoto : Mbanza yina me tulama na zulu ya ngumba yo lenda bumbana ve. 15 Diaka bo ke pedisaka mwinda ve sambu na kufika yo kantini, kansi na kima yina bo ke tudilaka mwinda ; ye yo kupela sambu na bantu yonso yina ikele na nzo. 16 Bika nde nsemo na beno kupela mutindu yina na meso ya bantu, na mpila nde bo kumona bisalu na beno ya mbote³, ye bo kukembisa Tata na beno yina ikele na mazulu.

17 Beno banza ve nde mono me kwisaka sambu na kufwa nsiku to ba mbikudi : Mono kwisaka sambu na kufwa ve, kansi sambu na kulungisa ; 18 sambu, ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Tii kuna zulu ye ntoto kuluta, yo ta kuluta ata yota mosi ve to nsongi ya kisono na nsiku, nde yonso kulunga. 19 Konso muntu mpi ke kukatula⁴ mosi ya fioti na ba

¹ Ngumba na luswaswanu ti kitini ya nene ya nseke.

²To : Insi ; *tala* ba nkunga 37, 11. Kibiadi ya insi (to kubaka insi), vandaka sambu na muyuda, kibiadi ya ntoto, ye mbaluka.

³Mbote ti ya kusungama.

⁴To : Kuvwenza.

lutumu yai ye ta kulonga mutindu yina bantu, yandi ta kubingama [muntu] ya kuluta fioti na kimfumu ya mazulu ; yina yonso ta kusadila yo ye kulonga, yandi yina ta kubingama nene na kimfumu ya mazulu. 20 Sambu mono ke kusonga beno nde, kana masonga na beno kuluta ve yina ya ba nsoniki ti ba mfalisi, beno ta kukota na kimfumu ya mazulu ve. 21 Beno kuwaka nde yo tubamaka nde Nzambi tubaka na ba nkaka : «Nge ta kufwa muntu ve ; ye konso muntu yina ta kufwa muntu, me kufwana na kusambisama yandi». 22 Kansi mono, mono ke kutuba na beno nde konso muntu yina ta kuwila mpangi na yandi makasi ata fioti yandi me fwana na kusambisama; ye konso muntu yina ta kusonga mpangi na yandi : «Laka¹», yandi me fwana na kusambisama ya sanedilini² ; ye konso muntu ta kutuba «kilawu», yandi me fwana na kwenda na Gehena ya tiya. 23 Kana mpi nge ke kutambika dikabu na nge na diziku ya ba nkayilu³, ye nde kuna nge me yibuka nde mpangi na nge ikele na diambu ti nge, 24 bika pana makabu na nge na ntwala ya diziku ya ba nkayilu, ye kwenda ntete : Wakana ti mpangi na nge ; Ibuna kwisa ye tambika dikabu na nge. 25 Wakana nswalu ti mufundi na nge ntangu nge ikele ntete na nzila ti yandi, kana ve yandi ta kupesa nge na zusi, ye nde zusi kupesa nge na nkengi⁴, ye nde bo kulosa nge na boloko ; 26 ya kieleka, mono ke kutuba na nge : Nge ta kubasika kuna ve tii kuna nge ta kumanisa na kufuta meya⁵ ya fioti ya nsuka.

27 Beno me waka nde yo tubamaka : «Nge ta kusala pite ve». 28 Kansi mono, mono ke kutuba na beno nde konso muntu yina ke kutala nketo mosi sambu na kulula yandi, na ntangu yina yandi me kusala pite ti yandi na ntima na yandi. 29 Kansi kana disu na nge ya kibakala ikele dibaku ya kubwisa nge, tumuna yo ye losa yo ntama na nge ; sambu kuluta mbote sambu na nge nde mosi ya bitini ya [nitu] na nge kufwa, ye nde nitu na nge ya mvimba kulosama na gehena⁶. 30 Ye kana diboko na nge ya kibakala, ikele sambu na nge dibaku ya kubwisa, zenga yo ye losa yo ntama na nge, ikele kuluta mbote ; sambu na nge nde mosi ya bitini ya nitu na nge kufwa, ye nde nitu na nge ya mvimba kulosama ve na gehena².

31 Yo tubamaka mpi : «Kana muntu me kukula nketo na yandi na dikwela, nde yandi kupesa yandi mukanda ya kufwa dikwela. 32 Kansi mono, mono ke kutuba na beno nde konso muntu yina ta kukula nketo na yandi na dikwela, kana yo kuvanda ve kaka kikuma ya bizumba, yandi me kusadisa yandi pite ; ye konso muntu yina me kwela nketo yina me kulama na dikwela, yandi me kusala pite.

33 Beno me waka diaka nde yo tubamaka na ba nkaka : «Kudia ndefi ya luvunu ve, kansi nge ta kulungisa na*Mfumumu ba ndefi na nge». 34 Kansi mono, mono ke kutuba na beno na kudia ndefi ve, ata na zulu ve, sambu yo ikele kiti ya kimfumu ya Nzambi ; 35 ata na ntoto ve, sambu yo ikele

¹Zoba, muntu ya mpamba.

²Kimvuka ya nene ya kusambisa ya ba yuda.

³ Kisika ya bo vandaka kuyoka ba nkayilu.

⁴ Polisi, yina vandaka na kiyeka ya kusambisa.

⁵Kitini ya tatu ya mbongo ya ba Loma.

⁶ Ngogo yai zola kutuba kiziba ya tiya, kisika ya mpasi ya mvula na mvula. Na kutubaka na beto ya bubu : Bilungi.

kiniatilu ya makulu na yandi ; ata na Yeluzalemi, sambu yo ikele mbanza ya ntotila ya nene. 36 Nge ta kudia ve ata fioti ndefi na ntu na nge, sambu nge lenda kumisa ve nsuki mosi ya ntu na nge mpembe to ndombe. 37 Kansi nde ndinga na beno kuvanda : E, e ; ye ve, ve ; sambu yina ikele ya kuyika ke katuka na muntu ya mbi¹.

38 Beno waka nde yo tubamaka : «Disu sambu na disu, ye dinu na dinu». 39 Kansi mono, mono ke kutuba na beno : Beno telemina mambi ve ; kansi kana muntu kubula nge na ditama ya kibakala, pesa yandi mpi ya nkaka ; 40 ye na yina ke zola kufunda nge ye kubaka kinkutu na nge, bikila yandi diaka kazaka ; 41 ye kana muntu ke kwika nge na kusala kilometele mosi, kwenda ti yandi ba kilometele zole. 42 Pesa na yina ke kulomba nge, ye kupesa mukongo ve na yina ke zola kudefa na nge.

43 Beno waka nde yo tubamaka : «Nge ta kuzola nkweni na nge, ye nge ta kumenga mbeni na nge». 44 Kansi mono, mono ke kutuba na beno : Beno zola ba mbeni na beno, [beno sakumuna ba yina ke kusinga beno, beno sala mbote na ba yina ke menga beno], ye beno samba sambu na ba yina ke [sala beno mbi] ke niokula beno, 45 na mpila nde beno kuvanda bana ya Tata na beno yina ikele na mazulu ; sambu yandi ke basisaka ntangu na yandi sambu na bantu ya mbi ti sambu na bantu ya mbote, ye ke kutinda mvula na yandi sambu na bantu ya masonga ti sambu na bantu ya konda masonga. 46 Sambu kana beno ke kuzola ba yina ke zolaka beno, inki lufutu beno ikele na yo ? Ata ba kalaki ya mpaku ke kusalaka mpila yina ve ? 47 Ye kana beno ke kupesa mbote kaka na ba mpangi na beno, inki beno ke kusala ya kuluta [bantu ya nkaka] ? Ata makanda mpi ke kusalaka ve mutindu yina ? 48 Beno, beno kuvanda mpi ya kulunga, bonso Tata na beno yina ikele na zulu ikele ya kulunga.

Kapu 6

1 Beno keba na kupesa ve makabu na beno ya ba nsukami na meso ya bantu, sambu bo kumona beno ; kana ve beno ikele na lufutu ve mfinama na Tata na beno yina ikele na mazulu. 2 Ntangu mpi ya nge ke kupesa makabu ya ba nsukami, kubula mpungi ve na ntwala na nge bonso ke kusalaka bantu ya luvunu na ba sinagoga ye na ba bala—bala, sambu na kukembisama na bantu. Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Bo me bakaka lufutu na bo ! 3 Kansi nge, ntangu nge ke kupesa makabu ya ba nsukami, nde diboko na nge ya kinketo kuzaba ve yina diboko na nge ya kibakala ke kusala, 4 na mpila nde dikabu na nge ya ba nsukami kusalama na kinsweki ; ye Tata na nge yina ke monaka na kinsweki, ta kupesa nge lufutu.

5 Ye ntangu nge ke kusamba, nge ta kuvanda ve bonso bantu ya luvunu, sambu bo ke zolaka kusamba na kutelemaka na ba sinagoga ye na ba mapambu ya ba nzila, na mpila nde bo kumonana na bantu. Ya kieleka, mono ke kutuba na beno, bo ikele ti lufutu na bo ! 6 Kansi nge, ntangu nge

¹ Ya muntu ya mbi, *awa, ti na nzila ya kutanga* 6, 13

ke kusamba, kota na suku na nge, ye ya nge ke kukanga kielo na nge, samba Tata na nge yina ke [zingaka] na kinsweki ; ye Tata na nge yina ke monaka na kinsweki, ta kufuta nge. 7 Ye ntangu beno ke kusamba, beno vutukila—vutukila mambu ya mpamba ve, bonso ba yina ya makanda, sambu bo ke banzaka nde bo ta kuwilama na kutubaka mingi. 8 Beno fwanana na bo mpi ve, sambu Tata na beno kuzaba inki ya beno ikele na yo mfunu, na ntwala ya beno kulomba yandi. 9 Beno mpi, beno samba mpila yai : Tata na beto yina ikele na mazulu, bika nde zina na nge kusantisama ; 10 nde kimfumu na nge kukwisa ; nde luzolo na nge kusalama, na zulu, awa mpi na ntoto. 11 Pesa beto dimpa yina kufwana na beto ; 12 lolula beto mfuka na beto, bonso beto mpi ke lolulaka ba yina ikele na mfuka na beto ; 13 ye kubika beto ve na mpukumuna, kansi katula beto na mbi. 14 Sambu kana beno ke lolula bantu mambi na bo, Tata na beno na zulu ta lolula beno mpi ; 15 kansi kana beno kulolula ve bantu mambi na bo, Tata na beno ta kulolula beno mpi ve mambi na beno.

16 Ye ntangu ya beno ke buya madia, beno kuvanda ve bonso bantu ya luvunu, songa ve ilungi ya mawa bonso bantu ya luvunu, sambu bo ke bebisaka ilungi na bo, na mpila nde bo kumonana na bantu nde bo ke buya madia. Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Bo ikele na lufutu na bo ! 17 Kansi nge, ntangu nge ke buya madia, pakula mafuta ntu na nge ye yobisa ilungi na nge, 18 na mpila nde yo kumonana ve na bantu nde nge me buya kudia, kansi na Tata na nge yina ke [zingaka] na kinsweki, ye Tata na nge yina ke monaka na kinsweki ; ta kufuta nge.

19 Beno bumba ve bima na beno ya ntalu na ntoto, kuna nselele ti mbumbu ke bebisa, ye kuna miyibi ke tobula ye ke yiba ; 20 kansi beno bumba bima na beno ya ntalu na zulu, kuna nselele to mbumbu ke bebisa ve, ye kuna miyibi ke kutobula ata kuyiba ve ; 21 sambu kisika ikele bima na nge ya ntalu, kisika yina ta kuvanda mpi ntima na nge.

22 Mwindi ya nitu, ikele disu ; kana mpi disu na nge ikele mbote, nitu na nge ya mvimba ta kuvanda ya [kufulu na] na nsemo : 23 Kansi kana disu na nge ikele ya mbi, nitu na nge ya mvimba ta kuvanda na mudidi ; kana mpi nsemo yina ikele kati na nge ikele mudidi ikwa mudidi ta kuvanda ngolo !

24 Mosi ve lenda sadila¹ ba mfumu zole ; sambu, yandi ta kumenga mosi ye ta kuzola ya nkaka, to yandi ta kangama na mosi, ye ta kusahula ya nkaka : Beno lenda sadila ve Nzambi ti mamoni. 25 Yo yina, mono ke kutuba na beno : Beno kudiyangisa ve sambu na luzingu na beno, yina ya beno ta kudia ye yina ya beno ta kunwa, ata sambu na nitu na beno, inki beno ta kulwata : Keti luzingu me kuluta madia ve, ye nitu kuluta bilele ? 26 Beno tala bandeke ya zulu : Bo ke kuna ve ye kubuka ve, ata kuvukisa na bibumbidi, ye Tata na beno na zulu ke kudisa bo. Beno kuluta bo ve na mfunu mingi ? 27 Ye nani kati na beno, na kudiyangisa na yandi, lenda kuyika kiteso na nda na yandi ? 28 Ye sambu na inki beno ikele kudiyangisa sambu na lele ? Beno tala mbote—mbote bintutu ya bilanga, inki mpila yo ke kuyela : Yo ke salaka ve ata kutunga ; 29 kansi mono ke kutuba na beno

¹ Kusadila, awa : Kuvanda mpika, kusadila bonso mutindu yina.

nde, ata Salomoni na nkembo na yandi yonso, yandi lwataka ve bonso mosi na yo. 30 Ye kana Nzambi ke lwatisa matiti ya bilanga mutindu yina, ye yina mbasi yo kulosama na tiya, ye yandi ata [kulwatisa beno ya kuluta] mingi ve, bantu ya lukwikilu ya fioti ? 31 Beno kudiyangisa mpi ve, na kutubaka : Inki beto ta kudia ? To inki beto ta kunwa ? To inki beto ta kulwata ? 32 Sambu ba makanda ke sosaka bima yai yonso; sambu Tata na beno ya zulu me zaba nde beno ikele na mfunu ya bima yai yonso ; 33 kansi beno sosa ntete—ntete kimfumu ya Nzambi ye masonga na yandi¹, ye bima yai yonso yandi ta kupesa beno na zulu na yo. 34 Beno kudiyangisa ve sambu na mbasi, sambu mbasi ta kuvanda na kudiyangisa sambu na yo mosi : Mipasi ya kilumbu me kufwana sambu na yo.

Kapu 7

1 Beno kusambisa ve, na mpila nde beno kusambisama ve : 2 kusambisa ; ye beno ta kutesama na kitesolo yina beno ta tesila. 3 Ye sambu na inki nge ke kutala mwa—dititi yina ikele na disu ya mpangi na nge, ye nge ke kumona ve dikunzi yina ikele na disu na nge ? 4 To inki mutindu nge ke kutuba na mpangi na nge : Bika, mono ta katula mwa— dititi na disu na nge ; ye tala, nti ya nene ikele na disu na nge ? 5 Muntu ya luvunu, katula ntete—ntete nti ya nene na disu na nge, ibuna nge ta kumona mbote sambu na kukatula mwa—dititi na disu ya mpangi na nge.

6 Beno pesa ve yina ikele ya santu na ba mbwa, ata kulosa misanga na beno na ntwala ya ba ngulu, mbayi—mbayi bo ta kuniata yo na makulu na bo, ye nde, na kubalukaka, bo kuzenga beno biti—bitini.

7 Ye beno lomba, ye yo ta pesamina beno ; beno sosa, ye beno ta kusengumuna ; beno kokutula ye bo ta kangudila beno ; 8 sambu konso muntu yina ke kulomba, ke baka ; ye yina ke sosa, ke sengumuna ; ye na yina ke kukokutula, bo ta kangula. 9 To inki muntu kati na beno, yina, kana mwana na yandi kulomba yandi dimpa, ta kupesa yandi ditadi, 10 ye kana yandi kulomba mbisi, ta kupesa yandi nioka ? 11 Kana mpi beno, yina ikele bantu ya mbi, beno zaba kupesa na bana na beno bima ya mbote, ikwa kuluta Tata na beno yina ikele na zulu ta kupesa bima ya mbote na ba yina ke kulomba yandi ! 12 Mambu yonso yina mpi beno kuzola nde bantu kusadila beno, beno sala bo yo, beno mpi, mutindu mosi ; sambu ikele yina nsiku ti ba mbikudi.

13 Beno kota na kielo ya fioti ; sambu kielo ikele nene, ye nzila ikele na kifulu ya nene yina ke kunata na lufwa, ye bantu mingi ikele kukota na yo ; 14 sambu kielo ikele fioti, ye nzila ke kunata na luzingu ikele nkaka, ye bantu fioti ikele ba yina ke kusengumuna yo.

15 Beno keba na ba mbikudi ya luvunu ya ke kwisa na beno na bilele ya mameme, kansi yina kati na bo ikele miyewu mibotudi. 16 Beno ta kuzaba bo na bambuma na bo. Keti bo ke bukaka ba mbuma ya vinu na nti ya ba nsende, to ba fige na ba nsolokoto² ? 17 Yo yina nti yonso ya mbote ke butaka ba mbuma ya mbote, kansi nti ya mbi ke butaka ba mbuma ya mbi.

¹ Yo, ke tubama sambu na Nzambi.

²Mwa —nti ya ba nsende.

18 Nti ya mbote lenda kubuta ba mbuma ya mbi ve, ata nti ya mbi kubuta ba mbuma ya mbote. 19 Nti yonso yina ke butaka mbuma ya mbote ve ke zengama ye kulosama na tiya. 20 Yo yina beno ta kuzaba bo na ba mbuma na bo.

21 Ikele ve ba yina yonso ke kutuba na mono : Mfumu, Mfumu, ta kota na kimfumu ya mazulu ; kansi yina ke kusala luzolo ya Tata na mono yina ikele na mazulu. 22 Bantu mingi ta kutuba na mono na kilumbu yina : Mfumu, Mfumu, beto bikulaka ve na zina na nge, ye beto kulaka ve ba mpeve ya mbi na zina na nge, ye beto salaka ve mambu mingi ya kuyituka na zina na nge ? 23 Ye ibuna mono ta kutuba na bo : Mono zabaka beno ata fioti ve ; beno katuka na mono, beno bantu ke salaka mambu ya mbi yonso¹.

24 Konso muntu yina mpi ke kuwa ba ndinga na mono yai ye ke kusadila yo, mono ta kufwanisa yandi na muntu mosi ya mayele yina tungaka nzo na yandi na zulu ya ditadi ya nene ; 25 ye mvula nokaka, masa mingi kwisaka ye mipepe bulaka ngolo na nzo yina ; ye yo kubwaka ve, sambu yo tungamaka na zulu ya ditadi ya nene. 26 Ye konso muntu ke kuwa ndinga yai ya mono ke kutuba, ye ke kulanda yo ve, ta kufwanana na muntu mosi ya zoba yina tungaka nzo na yandi na zulu ya zelo ; 27 ye mvula nokaka, ye ba masa kwisaka, ye mupepe kwisaka ye bulaka na nzo yina, ye yo kubwaka, ye kubwa na yo vandaka ya nene.

28 Ye yo kumaka nde, ntangu Yezu manisaka ba ndinga yai, bibuka vandaka kuyituka na malongi na yandi ; 29 sambu yandi vandaka kulonga bo bonso na kuvandaka na kiyeka, ye ve bonso ba nsoniki na bo.

Kapu 8

1 Ye ntangu yandi kulumukaka na ngumba, bibuka ya nene landaka yandi. 2 Ye tala, muntu mosi ya kimbefo ya bwasi na kufinamaka, fukamaka na ntwala na yandi, na kutubaka : Mfumu, kana nge kuzola, nge lenda kumisa mono bunkete. 3 Ye [Yezu], na kutandulaka diboko, simbaka yandi, na kutubaka : Mono me zola, kuma bunkete. Ye nswalu yandi kumaka bunkete na kimbefo na yandi ya bwasi. 4 Ye Yezu kutuba na yandi : Keba na kutuba yo na muntu ; kansi kwenda, kudisonga na nganga—Nzambi ye tambika makabu ya Mose tumaka, sambu na kuvanda kimbangi sambu na bo.

5 Ye bonso yandi vandaka kukota na Kafenawumi, mfumu mosi ya binwani nkama kwisaka na yandi, na kubondilaka yandi, 6 ye na kutubaka : Nsadi na mono me kulala na nzo, bitini ya nitu na yandi ke kusala ve, yandi ke yangisama ngolo kibeni. 7 Ye Yezu kutuba na yandi : Mono ta kwenda, mono, ye mono ta kubelula yandi. 8 Ye mfumu ya binwani nkama vutulaka ye tubaka : Mfumu, mono ikele ya kufwana ve nde nge kukota na nzo na mono ; kansi tuba kaka ndinga mosi, ye nsadi na mono ta beluka ; 9 sambu mono mpi, mono ikele mpi na nsi ya kiyeka ya [muntu ya nkaka], ya mono ikele na binwani na nsi ya kiyeka na mono ; ye mono ke tuba na mosi :

¹Kutambula ya kukonda nsiku, ya konda kukanga.

Kwenda, ye yandi ke kwenda ; ye na ya nkaka : Kwisa, ye yandi ke kwisa ; ye na mpika na mono : Sala yina, ye yandi ke kusala yo. 10 Ye Yezu, ya yandi kuwaka yandi, yitukaka, ye tubaka na ba yina vandaka kulanda [yandi] : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Mono me monaka ve, ata na Izalaele, lukwikilu mosi ya nene ya mutindu yai. 11 Ye mono ke kutuba na beno nde mingi ta kwisa na ndambu ya esti ye ya westi, ye ta kuvanda ti Abalahami ti Izaki ti Yakobi na kimfumu ya mazulu ; 12 kansi bana ya kimfumu ta vanda ya kulosama na mudidi ya nganda : Kuna ta kuvanda bidilu ti nkwetisa ya meno. 13 Ye Yezu kutuba na mfumu ya binwani nkama : Kwenda, ye yo kusalamina na nge bonso nge me kwikila ; ye na ntangu yina nsadi na yandi belukaka.

14 Ye Yezu, ya yandi kwisaka na nzo ya Petelo, monaka bukilo ya Petelo ya nketo ya kulala pana ye vandaka na yuku—yuku¹ ; 15 ye yandi simbaka yandi na diboko, ye yuku—yuku bikaka yandi ; ye yandi telamaka ye kusadilaka yandi.

16 Ye ya nkokila kwisaka, bo natilaka yandi bantu mingi ya ba mpeve ya mbi, ye yandi kulaka ba mpeve na ndinga [mosi], ye belulaka ba yina yonso vandaka na bimbefo ; 17 na mpila nde yo lungisama yina tubamaka na mbikudi Yezaya, na kutubaka : «Yandi mosi bakaka kulemba na beto, ye nataka bimbefo na beto» (A)².

18 Yezu, na kumonaka bibuka ya nene me ziunga yandi, yandi tumaka na kusabuka na simu ya nkaka. 19 Ye nsoniki mosi na kufinamaka, tubaka na yandi : Longi³, mono ta kulanda nge wapi nge lenda kwenda. 20 Ye Yezu kutuba na yandi : Mikengi ikele na ma bulu na bo, ye ba ndeke ya zulu ikele na ba buyamba na bo ; kansi Mwana ya muntu ikele ve na wapi yandi lenda kupemisa ntu na yandi. 21 Ye mosi ya nkaka ya ba longoki na yandi kutuba na yandi : Mfumu, pesa mono nswa ya kwenda ntete—ntete kuzika tata na mono. 22 Kansi Yezu kutuba na yandi : Landa mono, ye bika bafwa kuzika ba fwa na bo.

23 Ye ntangu yandi mataka na bwatu, ba longoki na yandi landaka yandi ; 24 ye tala, mupepe ya nene bulaka na zulu ya nzadi mungwa, na mpila nde bwatu vandaka kufuluka na masa ; kansi yandi vandaka ya kulala. 25 Ye ba longoki mfinamaka ye tedimisaka yandi, na kutubaka : Mfumu, gulusa [beto] ! Beto ke kufwa. 26 Ye yandi kutuba na bo : Sambu na inki beno ke kuwa boma, bantu ya lukwikilu ya fioti ? Ibuna, ya yandi telamaka, yandi nganinaka mupepe ti nzadi mungwa, ye mpima ya ngolo kumaka. 27 Ye bantu yitukaka, na kutubaka : Nani ikele yandi yai, nde mupepe mpi ye nzadi mungwa ke lemfukila yandi !

28 Ye ntangu yandi kumaka na simu ya nkaka, na insi ya Gadala, bantu zole ya ba mpeve ya mbi, na kubasikaka na ba maziamu, bo kwisaka kukutana ti yandi ; [ye bo vandaka] nganzi mingi, na mpila nde muntu mosi lendaka kuluta na nzila yina ve. 29 Ye tala, bo bokaka, na kutubaka : Inki ikele kati na beto ti nge, Yezu, Mwana ya Nzambi ? Nge kwisaka awa na ntwala ya ntangu sambu na kuyangisa beto ? 30 Ye vandaka, ntama na bo,

¹Fievele.

²Yez.53, 4.

³Longi yina ke kulonga, longi, awa mpi bisika ya nkaka mbala mingi.

kibuka ya nene ya ba ngulu yina vandaka kudia. 31 Ye ba mpeve ya mbi vandaka kubondila yandi, na kutubaka : Kana nge kukula beto, pesa beto nswa : Beto kwenda¹ na kibuka ya ba ngulu. 32 Ye yandi kutuba na bo : Beno kwenda. Ye bo, na kubasikaka, bo kwendaka na kibuka ya ba ngulu ; ye tala kibuka yonso ya ba ngulu bakaka ntinu na zulu ya ngumba bo kwendaka kubwa na nzadi mungwa ; ye bo fwaka na masa. 33 Ye ba yina vandaka kudisa yo tinaka ; ye bo kwendaka na mbanza, bo zabisaka yonso, ye yina kuminaka bantu yina vandaka na ba mpeve ya mbi. 34 Ye tala, mbanza yonso basikaka na ntwala na Yezu ; ye ya bo monaka yandi, bo bondilaka yandi na kukatuka na mbanza na bo.

Kapu 9

1 Ye ya yandi mataka na bwatu, yandi sabukaka na simu ya nkaka, ye kwisaka na mbanza na yandi mosi. 2 Ye tala, bo natilaka yandi kikata mosi ya kulala na mbeto. Ye Yezu, na kumonaka lukwikilu na bo, kutuba na kikata : Vanda na kikesa, mwana na [mono], masumu na nge me kuloluka. 3 Ye tala, ndambu ya bantu kati ya ba nsoniki kutuba kati na bo mosi : Muntu yai ke vwenza Nzambi. 4 Ye Yezu, na kumonaka ba ngindu na bo, kutuba : Sambu na inki beno ke kuyindula mbi na ba ntima na beno ? 5 Sambu inki ikele ya kukonda mpasi ya kuluta, na kutuba : Masumu na nge me loluka, to na kutuba : Telama ye tambula ? 6 Na mpila nde beno kubakisa nde Mwana ya muntu ikele na kiyeka ya kulolula masumu na ntoto... ; ibuna yandi kutuba na kikata : Telama, baka mbetu na nge, ye kwenda na nzo na nge. 7 Ye yandi telamaka ye kwendaka na nzo na yandi. 8 Ye bibuka, ya bo monaka yina, bo simbamaka na boma, ye bo kembisaka Nzambi yina vandaka kupesa kiyeka² ya mutindu yai na bantu.

9 Ye Yezu, na kulutaka kuna na ntwala, monaka muntu mosi zina na yandi Matayo, ya vandaka na nzo ya kufutisa mpaku ; ye yandi kutuba na yandi : Landa mono. Ye na kutelamaka, yandi landaka yandi. 10 Ye yo kumaka, bonso yandi vandaka na mesa na kati ya nzo, nde tala, ba kalaki ya mpaku mingi ti ba nsumuki kwisaka ye vandaka na mesa ti Yezu ye ba longoki na yandi ; 11 ba mfalisi ya bo monaka, bo tubaka na ba longoki na yandi : Sambu na inki longi na beno ke kudia ti ba kalaki ye ba nsumuki ? 12 Ye Yezu, ya yandi kuwaka yo, kutuba na bo : Ba yina ikele na mavimpi ya mbote ikele na mfunu ya munganga ve, kansi ba yina ikele na kimbefo. 13 Kansi beno kwenda ye beno longuka inki ikele : «Mono kuzola mawa ye nkayilu ve» (A)³; sambu mono kwisaka kubinga bantu ya masonga ve, kansi ba nsumuki.

14 Ibuna ba longoki ya Yoani kukwisa na yandi, na kutubaka : Sambu na inki, beto ti ba Mfalisi, beto ke buyaka madia mbala mingi, ye ba longoki na nge ke buyaka madia ve ? 15 Ye Yezu kutuba na bo : Ba nduku ya muntu ke kukwela lenda kusala bufwidi ntangu bakala ya makwela ikele ti

¹Tinda beto.

² Kimfumu, — ngolo ti kiyeka ya kusadila yo.

³Ozea 6, 6.

bo ? Kansi bilumbu ta kwisa, ntangu bakala ya makwela ta katulama na bo ; ye ibuna bo ta kubuya madia. 16 Ye muntu mosi ve ke tulaka kitembe ya lele mosi ya mpana lele ya ntama, sambu kitembe ta kunata [ndambu mosi] ya lele, ye mputa ta kukuma kuluta mbi. 17 Bo ke tulaka mpi ve vinu ya mpa na mabungu ya mpusu ya mbisi ya ntama ; kana ve mabungu ya mpusu ya mbisi ke pasuka, ye vinu kutiamuka, ye mabungu kubeba ; kansi bo ke tulaka vinu ya mpa na kati ya mabungu ya mpusu ya mbisi ya mpa, ye yonso zole ke bumbama.

18 Bonso yandi vandaka kutuba na bo mambu yai, tala, mfumu mosi ya [sinagoga] ya yandi finamaka na yandi, na kutubaka : Mwana na mono ya nketo me katuka na kufwa, kansi kwisa ye tula yandi diboko na nge, ye yandi ta kuzinga. 19 Ye Yezu na kutelamaka landaka yandi, ti ba longoki na yandi, 20 ye tala, nketo mosi yina vandaka kubasika menga tuka ba mvula kumi na zole finamaka na yandi na nima ye simbaka nsongi ya lele na yandi ; 21 sambu yandi vandaka kutuba kati na yandi mosi : Kana kaka mono kusimba lele na yandi, mono ta beluka. 22 Ye Yezu, na kumonaka yandi balukaka ye monaka yandi, kutuba : Baka kikesa, mwana na [mono] ya nketo ; lukwikilu na nge me belula¹ nge. Ye nketo belukaka³ yantika ntangu yina. 23 Ye Yezu, ya yandi kumaka na nzo ya mfumu ya [sinagoga], ye na kumonaka ba budi pitulu² ye kibuka vandaka kutula makelele ya ngolo, na kutubaka : 24 Beno katuka, sambu mwana ya nketo ikele ya kufwa ve, kansi yandi ke kulala. Ye bo vandaka kuseka yandi. 25 Ye ntangu kibuka basisamaka na nganda, yandi kotaka ye simbaka diboko na yandi, ye mwana ya nketo telamaka. 26 Ye nsangu mwanganaka bifulu yonso ya nsi yina yonso.

27 Ye bonso Yezu vandaka kuluta kuna na ntuala, bifwa meso zole landaka yandi, na kubokaka ye na kutubaka : Wila beto mawa, mwana ya Dawidi ! 28 Ye ntangu yandi kumaka na kati ya nzo, bifwa meso kwisaka na yandi. Ye Yezu kutuba na bo : Beno ke kwikila nde mono lendaka kusala yai ? Bo kutuba na yandi : E, Mfumu. 29 Ibuna yandi simbaka meso na bo, kutuba : Yo kusalamina beno mpila ya lukwikilu na beno. 30 Ye meso na bo kangukaka. Ye Yezu kebisaka bo ngolo, na kutubaka : Beno keba nde muntu kuzaba yo ve. 31 Kansi bo, ya bo kwendaka, bo mwangaka nsangu na yandi na nsi yina yonso.

32 Ye bonso bo vandaka kubasika, tala, bo natilaka yandi baba mosi yina vandaka na mpeve ya mbi. 33 Ye ya mpeve ya mbi kulamaka, baba kutubaka. Ye bibuka yitukaka, na kutubaka : Mambu ya mutindu yai me monanaka ntete na Izalalele ve ; 34 kansi ba mfalisi vandaka kutuba : Yandi ke kukula ba mpeve ya mbi na mfumu ya ba mpeve ya mbi.

35 Ye Yezu vandaka kuluta na ba mbanza yonso ye na ba bwala, na kulongaka na ba sinagoga na bo, ye na kulongaka nsangu ya mbote ya kimfumu, ye belulaka bimbefo yonso ye kulemba yonso.

36 Ye na kumonaka bibuka, yandi fwaka nkenda na ntima sambu na bo, sambu bo vandaka ya kulemba ye ya kupanzana, bonso mameme ya

¹Gulusa.

² Miziki ya bo ke bulaka na munoko (fliti).

kukonda ngungudi. 37 Ibuna yandi kutuba na ba longoki na yandi : Mbuma ya kubuka ikele mingi, kansi ba nsadi ikele fioti : 38 Beno bondila mpi Mfumu ya bilanga, na mpila nde yandi kutinda ba nsadi na bilanga na yandi.

Kapu 10

1 Ye ya yandi bingaka ba longoki na yandi kumi na zole, yandi kupesa bo kiyeka na zulu ya ba mpeve ya mbi sambu na kukula bo, ye sambu na kubelula bimbefo yonso ti ba kulemba yonso. 2 Ikele awa ba zina ya ba ntumwa kumi na zole : Ya ntete, Simoni ya bo ke bingaka Petelo, ti Andele mpangi na yandi ; Yakobo [mwana,] ya Zebedeo, ti Yoani mpangi na yandi ; 3 Filipino ti Batolomayi ; Toma ti Matayo kalaki ya mpaku ; Yakobi [mwana] ya Alafayi, ye Lebe ya bo pesaka zina Tade ; 4 Simoni muntu ya Kanana¹, ti Yudasi Isikaliyoti, yina mpi yekulaka yandi.

5 Yezu tindaka ba kumi na zole yai ye kupesa ba lutumu, na kutubaka : Beno kwenda ve na nzila ya ba makanda, ye beno kukota ve ata na mbanza mosi ya bantu ya Samaliya ; 6 kansi beno kwenda na mameme ya kuvila ya nzo ya Izalaele. 7 Ye ntangu beno ta kwenda, beno longa, na kutubaka : Kimfumu ya mazulu me finama. 8 Beno belula bantu ya bifu ; [beno futumuna ba fwa] ; beno kumisa bunkete bantu ya bimbefo ya bwasi ; beno kula ba mpeve ya mbi : Beno bakaka ya mpamba, beno pesa ya mpamba. 9 Sambu na nzietolo, beno baka ve ata wolo, ata palata, ata nsongo² na mikaba na beno, 10 ata ngoto sambu na nzila, ata bilele zole, ata ba sapatu, ata kitini ya nti, sambu nsadi me fwana na madia na yandi. 11 Ye na konso mbanza to na bwala ya beno lenda kota, beno zikisa nani yina ke ya kufwana ; ye beno bikala pana tii kuna ya beno ta kwenda. 12 Ye ntangu ya beno ta kukota na nzo mosi, beno pesa yo mbote. 13 Kana nzo yina ikele ya kufwana, nde ngemba na beno kukwisila yo ; kansi kana nzo yina ikele ya kufwana ve, nde ngemba na beno kuvutukila beno. 14 Ye kana muntu mosi kuyamba beno ve ye kuwa ba ndinga na beno ve, — ntangu beno ta katuka na nzo yina to na mbanza yina beno nikisa mfututu ya makulu na beno. 15 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno, ndola yina ya Sodome ti Gomole na kilumbu ya kusambisama ta kuvanda fioti kuluta mbanza yina. 16 Tala, mono ke kutinda beno bonso mameme na kati ya miyewu ; beno vanda na ngangu bonso ba nioka, ye mpima bonso mayembe ; 17 ye beno keba sambu na bantu, sambu bo ta kaba beno na Sanedilini ye bo ta bula beno fimbu na ba sinagoga na bo ; 18 ye beno ta natama na ntwala ya ba mfumu ya kiyeka ya nsi ti ba ntotila, kikuma na mono, na kimbangisa sambu na bo ye sambu na makanda. 19 Ye ntangu bo ta kaba beno, beno kudiyangisa ve inki mutindu beno ta tuba, ata yina beno ta kutuba ; sambu yo ta pesamina beno na ntangu yina yina beno ta kutuba ; 20 sambu ikele beno ve ta kutuba, kansi ikele Mpeve ya Tata na beno yina

¹To : Muzeloti.

²To : kwivele, kibende ya kuluta ngolo.

ke kutuba kati na beno. 21 Ye mpangi ta kuyekula mpangi na yandi na lufwa, ye tata mwana na yandi, ye bana ta kutelemina bibuti na bo ye ta kufwa bo ; 22 ye beno ta kumengama na bantu yonso sambu na zina na mono ; ye yina ta kutatamana tii na nsuka, yandi yina ta kuguluka. 23 Kansi ntangu bo ta niokula beno na mbanza yai, beno tina na ya nkaka ; sambu, ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Beno ta kumanisa ve [na kuzengisa] ba mbanza ya Izalaele, nde Mwana ya muntu kukwisa. 24 Longoki ikele na zulu ya longi na yandi ve, ata mpika na zulu ya mfumu na yandi. 25 Yo me kulunga na longoki na kuvanda bonso longi na yandi, ye na mpika yandi kuvanda bonso mfumu na yandi : Kana bo bingaka mfumu ya nzo Bezezebule, ikwa kuluta bantu ya nzo na yandi ? 26 Beno kuwa bo boma mpi ve ; sambu ikele na kima ve ya kufikama yina ta konda kumonisama, ata kima mosi ve ya kinsweki ta konda kuzabana. 27 Yina ya mono ke kutuba na beno na mudidi, beno tuba yo na mwini ; ye yina bo me kutubila beno na dikutu, beno longa yo na zulu ya ba ludi¹. 28 Ye beno kuwa boma ve na ba yina ke fwaka nitu ye yina lenda kufwa moyo ve ; kansi beno wa boma na yina lenda kufwa ti moyo ti nitu, na Gehena. 29 Bo ke tekaka ve ba ndeke zole ya fioti na dikuta mosi ya fioti ? Ye mosi ve kati na yo lenda kubwa na ntoto, ya kukonda Tata na beno. 30 Ye sambu na beno, ata nsuki ya ntu na beno ikele yonso ya kutangama. 31 Beno kuwa boma mpi ve : Beno me kuluta bandeke ya fioti mingi na mfunu. 32 Konso muntu yina ta kutuba sambu na mono na meso ya bantu, mono mpi, mono ta kutuba sambu na yandi na meso ya Tata na mono yina ikele na mazulu ; 33 kansi konso muntu yina ta kubuya mono na ntwala ya bantu, mono mpi, mono ta kubuya yandi na ntwala ya Tata na mono yina ikele na mazulu. 34 Beno banza ve nde mono kwisaka kutula ngemba na ntoto ; mono kwisaka kutula ngemba ve, kansi mbele : 35 Sambu mono kwisaka kutula nkabana kati na muntu ti tata na yandi, kati ya mwana ya nketo ti mama na yandi, kati na nketo ti bukilo² na yandi ; 36 ye bambeni ya muntu ta kuvanda bantu ya nzo na yandi. 37 Yina ke kuzolaka tata to mama kuluta mono, yandi me kufwana na mono ve ; ye yina ke kuzola mwana ya bakala to ya nketo kuluta mono, yandi me kufwana na mono ve ; 38 ye yina ke kubaka kulunsi na yandi ve ye ke kwisa na nima na mono ve, me lunga na mono ve. 39 Yina ta kutanina luzingu na yandi, ta kuvidisa yo ; ye yina ta kuvidisa luzingu na yandi sambu na zola na mono, ta kusengumuna yo. 40 Yina me kuyamba beno, me kuyamba mono ; ye yina me kuyamba mono, me kuyamba yina tindaka mono. 41 Yina ke kuyamba mbikudi bonso mbikudi, ta kubaka lufutu ya ba mbikudi ; ye yina ke kuyamba muntu ya masonga, ta kubaka lufutu ya muntu ya masonga. 42 Ye konso muntu yina ta kupesa ya kunwa kaka ata dikopa ya masa ya madidi na mosi ya ba leke yai, sambu yandi ikele longoki, ya kieleka, mono ke tubila beno, yandi ta kuvidisa lufutu na yandi ve.

¹Ludi ya kuvandila.

²Bukilo ya nketo.

Kapu 11

1 Ye yo kumaka, ntangu Yezu manisaka na kupesa ba lutumu na ba longoki na yandi kumi na zole, yandi katukaka pana ye kwendaka sambu na kulonga ye kumwanga nsangu na ba mbanza na bo.

2 Ye Yoani, na kati ya boloko ya yandi waka nsangu ya bisalu ya Klistu, tindaka na nzila ba longoki na yandi, ye kutuba na yandi : 3 Nge ikele yina ke kwisa, to beto fetele kukinga ya nkaka ? 4 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno kwenda, ye zabisa na Yoani mambu ya beno ke kuwa ye beno ke kumona : 5 Bifwa meso ke kumona ye bantu ke na makulu kifu ke tambula ; bantu ya bwasi ke kuma bunkete ye bifwa makutu ke kuwa, ye ba fwa ke futumuka, ye nsangu ya mbote ke tubama na ba nsukami. 6 Ye kiese konso muntu ta kubula dibaku ve sambu na mono.

7 Ye bonso bo vandaka kwenda, Yezu yantikaka kutuba sambu na Yoani na bibuka : Inki beno kwendaka kutala na nsi ya kuyuma ? Mwa—nti yina mupepe ke nikisa ? 8 Kansi inki beno kwendaka kutala ? Muntu mosi me kulwata bilele ya mbalu ? Tala, ba yina ke kulwata bima ya mbalu bo ikele na ba nzo ya ba ntotila. 9 Kansi inki beno kwendaka kutala ? Mbikudi ? E, mono kutubila beno, ye ya kuluta mbikudi ; 10 sambu ikele awa yina sambu na nani bo sonikilaka : «Tala, mono ke kutinda kinati nsangu na mono na ntwala na nge, yina ta kuyidika nzila na nge na ntwala na nge» (A)¹. 11 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Na kati ya ba yina me butukaka na nketo, ata muntu mosi ve me basikaka kuluta Yoani mbotiki na nene ; kansi muntu yina ikele kuluta fioti na kimfumu ya mazulu yandi me kuluta yandi na nene. 12 Kansi yantika bilumbu ya Yoani mbotiki ti ntangu yai, kimfumu ya mazulu ke bakama na ngolo, ye bantu ya kingolo—ngolo ke botula yo. 13 Sambu ba mbikudi yonso ti nsiku bikulaka tii kuna Yoani. 14 Ye kana beno zola kuyamba [yina ya mono ke tubila beno], yandi yai ikele Eliya yina fetele kwisa. 15 Yina ikele na makutu sambu na kuwa, yandi kuwa. 16 Kansi na nani mono lenda fwanisa mbandu² yai ? Bo me fwanana na bana ya fioti ya kuvanda na ba zandu, ye na kuboka na ba nduku na bo, 17 ye na kutubaka : Beto budilaka beno pitulu, ye beno kinaka ve ; beto yimbilaka beno ba nkunga ya mawa, ye beno me kudiyangisa ve. 18 Sambu Yoani kwisaka na kudiaka ve ye kunwaka ve, ye bo ke kutuba : Yandi ikele na mpeve ya mbi. 19 Mwana ya muntu kwisaka, na kudiaka ti kunwaka, ye bo kutuba : Tala mudi ye munwi, nduku ya ba kalaki ya mpaku ti ba nsumuki. Ye ngangu kumonanka masonga na nzila ya bana na yo.

20 Ibuna, yandi yantikaka kusala ba samba³ na ba mbanza kati na yina yandi salaka mambu na yandi ya kuyituka ya kuluta mingi, sambu bo balulaka ntima na bo ve : 21 Mawa na nge, Kolazini ! Mawa na nge, Betesayida ! Sambu kana mambu ya kuyituka yina salamaka na kati na beno salamaka na kati ya Tili ye na kati ya Sidoni, nga ntama bo zolaka

¹Mal. 3, 1.

² Bantu yak e kuzinga na mvu mosi to Generasio.

³ Réproches.

kubalula ba ntima na bo na kulwata ngoto ti mputulu. 22 Kansi mono ke tuba na beno nde na kilumbu ya kusambisama yina ta kumina Tili ti Sidoni ta kuvanda ya fioti ya kuluta ya beno na kilumbu ya kusambisama. 23 Ye nge, Kapenawumi, yina tombulamaka tii kuna na zulu, nge ta kulumusama tii kuna na Hadesi¹ ; sambu kana mambu ya kuyituka yina salamaka kati na nge salamaka kati ya Sodome, yo zolaka kuzinga tii bubu yai. 24 Kansi mono ke tuba na beno nde na kilumbu ya kusambisama ya nsi ya Sodome ta kuvanda ya fioti ya kuluta ya nge.

25 Na ntangu yina, Yezu vutulaka ye kutuba : Mono ke kembila nge, ô Tata, Mfumu ya zulu ti ya ntoto, sambu nge bumbaka mambu yai na bantu ya ngangu ti na bantu ya mayele, ye me monisaka yo na bana ya fioti. 26 E, Tata, sambu ikele yina nge monaka mbote na ntwala na nge. 27 Bima yonso pesaminaka mono na Tata na mono ; ye muntu mosi ve kuzaba Mwana, kana ve Tata ; ata muntu mosi kuzaba Tata ve, kaka Mwana, ye yina Mwana ta kuzola kumonisa yandi. 28 Beno kwisa na mono, beno yonso yina me lemba ye ikele na bizitu ya nene, ye mono, mono ta kupesa beno kupema. 29 Beno baka na zulu na beno kikangamini na mono, ye beno longuka na mono, sambu mono ikele muntu ya mpima ye ya kudikulumusa ya ntima ; ye beno ta kusengumuna kupema ya mioyo na beno. 30 Sambu kikangamini na mono ikele mpasi ve na kunata ye kifunda na mono ikele kizitu ve.

Kapu 12

1 Na ntangu yina, Yesu vandaka kutambula na kati ya bilanga ya ble, na kilumbu ya sabata²; ye ba longoki na yandi kuwaka nzala, yantikaka kutumuna ba ntu ya ble ti kudia 2 ye ba mfalisi na kumonaka [yina], tubaka na yandi : Tala, balongoki na nge ke kusala yina me pesama nswa ve na kusala na kilumbu ya sabata. 3 Kansi yandi kutuba na bo : Beno tangaka ve yina Dawidi salaka, ntangu yandi waka nzala, ti ba yina vandaka ti yandi ; 4 inki mutindu yandi kotaka na nzo ya Nzambi ye kudiaka mampa —ya kusongama [na Nzambi], yina pesaminaka yandi nswa ve na kudia ata ba yina vandaka ti yandi kansi kaka na ba nganga—Nzambi kaka ? 5 To beno tangaka ve na nsiku, nde, sabata ba nganga—Nzambi na kati ya tempelo ke kuvwenza kilumbu ya sabata ye bo ikele na nkanu ve ? 6 Kansi, mono ke kutuba na beno nde : Ikele awa na kima mosi ya kuluta tempelo na nene. 7 Ye kana beno zabaka yina ke zola kutuba : «Mono ke zola mawa ye nkayilu ve»³(A), beno lendaka ve kuzengila nkanu ba yina me konda nkanu. 8 Sambu Mwana ya muntu ikele mfumu ya sabata.

9 Ye yandi katukaka pana, yandi kuisaka na sinagoga na bo. 10 Ye tala, vandaka [pana] muntu ya vandaka na diboko ya kuyuma. Ye bo yulaka yandi, na kutubaka : Keti yo mepesama nsua na kubelula, kilumbu ya sabata ? — Na mpila ya kufunda yandi. 11 Kansi yandi kutuba na bo: Nani

¹ Bonso Sheoli na kuwakana ya ntama, kisika ya ke monanaka ve, kuna mioyo ya bantu ke kwendaka na nima ya lufwa, ya me kufwanana ve ti Geheni, kisika ya mpasi ya nsi ya ntoto.

²Mosi (to) sabata, ye bisika ya nkaka mbala mingi.

³Ozea 6, 6.

ta kuvanda muntu mosi kati na beno, yina ta kuvanda na dimeme mosi¹, ye yina, kana yandi me kwisa kubwa na dibulu na kilumbu ya sabata, ta kubaka yandi ye kubasisa yandi ve? 12 Ikwa mpi muntu ikele mfunu kuluta dimeme! Na mpila nde yo me pesama nswa na kusala mambote na kilumbu ya sabata. 13 Ibuna yandi kutuba na muntu yina vandaka na diboko ya kuyuma: Tandula diboko na nge. Ye yandi tandulaka yo, ye yo kumaka ya mbote bonso ya nkaka.

14 Ye ba mfalisi, ya bo basikaka wakanaka sambu na yandi sambu na kufwa yandi; 15 kansi Yezu, na kuzabaka yo, katukaka pana; ye bibuka ya nene landaka yandi, ye yandi belulaka bo yonso. 16 Ye yandi buyilaka bo na luzolo yonso na kuzabisa zina na yandi na bantu yonso, 17 na mpila nde yo kulungisama yina ya kutubamaka na mbikudi Yezaya, na kutubaka: 18 «Tala nsadi na mono ya mono solaka, nzolami na mono, kati na yina moyo na mono me kumona kiese na yo; mono ta kutula Mpeve na mono na zulu na yandi, ye yandi ta kuzabisa kusambisama na ba makanda. 19 Yandi ta kuswana ve, ye ta kubokaka ve, ye muntu mosi ve ta kuwa ndinga na yandi na ba bala—bala; 20 yandi ta kutolula ve mwa—nti ya kunikumuka, ye yandi ta kuzima ve nsinga ya mwinda yina ke basisa midinga, tii kuna yandi ta kunungisa kusambisama; 21 ye makanda ta kutula kivuvu na zina na yandi»(B)². 22 Ibuna bo natilaka yandi muntu mosi ya ba mpeve ya mbi kifwa meso ye baba, ye yandi belulaka yandi; na mpila nde muntu ya kufwa meso ye baba vandaka kutuba ti kumona. 23 Ye kibuka yonso vandaka kuyituka ye vandaka kutuba: Yandi yai lenda kuvanda mwana ya Dawidi? 24 Kansi ba mfalisi, ya bo kuwaka yina, tubaka: Yandi yai ke kukula ba mpeve ya mbi kaka na Bezezebule, mfumu ya ba mpeve ya mbi. 25 Ye Yezu, na kuzabaka mabanza na bo, kutuba na bo: Kimfumu yonso yina me kabana kati na yo mosi ta kubebisama; ye mbanza yonso to nzo me kabana na yo mosi ta kuwumina na kuzinga ve. 26 Ye kana Satana kukula Satana, yandi ke kabana na yandi mosi; inki mutindu mpi kimfumu na yandi ta kuwumina na kuzinga? 27 Ye kana ikele na nzila ya Bezezebule nde mono ke kulaka ba mpeve ya mbi, bana na beno na nzila ya nani bo ke kulaka bo? Yo yina bo ta kuvanda bo mosi ba zusi na beno. 28 Kansi kana mono ke kukula ba mpeve ya mbi na nzila ya Mpeve ya Nzambi, ibuna kimfumu ya Nzambi me kuma tii na beno. 29 To inki mutindu muntu lenda kukota na nzo ya muntu ya ngolo ye kubotula bima na yandi, kana ntete—ntete yandi me kukanga muntu ya ngolo ba nsinga ve? Ibuna yandi ta kubotula [bima] na nzo na yandi. 30 Yina ikele ti mono ve, yandi ke telemina mono; ye yina ke vukisa ti mono ve, ke kupanza. 31 Yo yina mono ke kutuba na beno: Disumu yonso ye kuvwenza³ Nzambi [yonso] ta kulolulama na bantu; kansi kuvwenza² Mpeve yo ta kulolulama ve na bantu. 32 Ye yina ta kutuba mbi na Mwana ya muntu, yandi ta lolulama; kansi konso muntu yina ta kutuba⁴ mbi na Mpeve Santu, yandi ta kulolulama ve ata na mvu yai, ata na yina ke kwisa.

33 To beno sala nti mbote ye mbuma na yo mbote, to kusala nti mbi ye mbuma na yo mbi, sambu nti ke zabanaka na mbuma na yo. 34 Kikanda

¹Mosi kaka.

²Yez.42, 1—4.

³To: Kufinga, ndinga ya mafingu.

⁴Kutuba ndinga [mosi].

ya biwuta, inki mutindu, na kuvandaka bantu ya mbi, beno lenda kutuba mambu ya mbote ? Sambu na kifuluka ya ntima munoko ke kutubaka. 35 Muntu ya mbote, na bima ya ntalu ya mbote, ke kubuta mambu ya mbote, ye muntu ya mbi, na bima ya ntalu ya mbi, ke kubuta mambu ya mbi. 36 Ye mono ke tubila beno nde, bantu ta kusambisama sambu na ndinga yonso ya konda mfunu yina ya bo tubaka, na kilumbu ya kusambisama ; 37 sambu na nzila ya ndinga na nge nge ta kununga, ye na nzila ya ndinga na nge nge ta kubaka nkanu.

38 Ibuna ba ya nkaka ya ba nsoniki ti ba mfalisi kuvutudila yandi, na kutubaka : Longi, beto zola kumona kidimbu me katuka na nge. 39 Kansi yandi, na kuvutulaka kutuba na bo : Mbandu mosi ya mbi ti ya pite ke kusosa kidimbu ; ye yo ta kupesama ve na yandi kidimbu ya nkaka, kaka kidimbu ya mbikudi Yonasi. 40 Sambu, bonso Yonasi vandaka na divumu ya mbisi ya nene bilumbu tatu ti ba mpimpa tatu, mutindu yina Mwana ya muntu ta kuvanda bilumbu tatu ti mpimpa tatu na nsi ya ntoto. 41 Bantu ya Ninive ta kutelama na kusambisama ti mbandu yai ye bo ta kuzengila bo nkanu, sambu bo balulaka ntima na malongi ya Yonasi, ye tala, ikele awa ya kuluta Yonasi. 42 Ntotila mosi ya nketo ya sudi ta kutelama na kusambisama ti mbandu yai ye ta kuzengila yo nkanu, sambu yandi katukaka na nsuka ya ntoto sambu na kuwa ngangu ya Salomo, ye tala, ikele awa ya kuluta Salomo.

43 Ntangu mpeve ya mbi me basika na muntu, yandi ke kwenda na bisika ya kuyuma, na kusosaka kupema, ye yandi ke kumona yo ve. 44 Ibuna yandi ke kutuba : Mono ta vutuka na nzo na mono yina ya mono basikaka. Ye ya yandi kwisaka kuna, yandi kukuta yo ya mpamba, ya kukomba ye kuyidika mbote. 45 Ibuna yandi kwenda, ye kubaka ti yandi ba mpeve nsambwadi ya nkaka ya kuluta yandi na mbi ; ya bo kotaka, bo ke zinga pana mutindu ya kuvanda ya nsuka ya muntu yai ta kuma mbi kuluta yina ya ntete. Mutindu yai yo ta kuvanda mpi sambu na mbandu yai ya mbi.

46 Ye bonso yandi vandaka kutuba diaka na bibuka, tala, mama na yandi ti ba mpangi na yandi telamaka na nganda, na kusosaka kutuba na yandi. 47 Ye muntu mosi kutuba na yandi : Tala, mama na nge ti ba mpangi na nge me telama na nganda, na kusosaka kutubila nge. 48 Kansi yandi, na kuvutulaka, tubaka na yina vandaka kutuba na yandi : Nani ikele mama na mono, ye ba nani ikele ba mpangi na mono ? 49 Ye na kutandulaka diboko na yandi na ba longoki na yandi, yandi kutuba : Tala mama na mono ti ba mpangi na mono ; 50 sambu konso muntu yina ta kusala luzolo ya Tata na mono yina ikele na mazulu, yandi yina ikele mpangi na mono ya bakala, ti mpangi na mono ya nketo, ti mama na mono.

Kapu 13

1 Ye na kilumbu yina, Yezu, ya yandi basikaka na nzo, vandaka mfinama ya nzadi mungwa. 2 Ye bibuka ya nene ya bo vukanaka mfinama na yandi, na mutindu nde, yandi mataka na bwatu, yandi vandaka ; ye kibuka yonso vandaka ya kutelama mfinama ya masa. 3 Ye yandi tubilaka bo mambu mingi na bingana, na kutubaka : Tala, mukuni mosi basikaka sambu na kukuna. 4 Ye bonso yandi vandaka kukuna, ba [nkeni] ya nkaka

bwaka na nzila, ye bandeke kwisaka ye bo kudiaka yo. 5 Ye ya nkaka kubwaka na bisika ya matadi, wapi vandaka na ntoto mingi ve ; ye yo menaka nswalu, sambu yo vandaka na ntoto ya mingi ve ; 6 ye ya mwini basikaka, yo zikaka, ye sambu yo vandaka na misisa ve, yo yumaka. 7 Ye ya nkaka kubwaka kati ya ba nsende, ye ba nsende yelaka ye yo fitikisaka yo. 8 Ye ya nkaka kubwaka na ntoto ya mbote ye yo butaka mbuma, ya mosi nkama, ya nkaka makumi sambanu, ya nkaka makumi tatu. 9 Yina ikele na makutu ya kuwa, yandi kuwa.

10 Ye ba longoki, na mfinamaka, tubilaka yandi : Sambu na inki nge ke tubila na bo na bingana ? 11 Ye yandi, na kuvutulaka, tubaka na bo : Sambu na beno yo pesamaka na kuzaba maswekamu ya kimfumu ya mazulu ; kansi na bo, yo pesamaka ve. 12 Sambu na konso muntu yina ikele na yo, yo ta pesama, ye yandi ta vanda na yo ya kufuluka ; kansi na konso muntu ikele na yo ve, ata yina yandi ikele na yo bo ta katula yo. 13 Yo yina mono ke kutuba na bo na bingana, sambu na kumonaka bo kumona ve, ye na kuwaka bo kuwa ve ata kubakisa ve. 14 Ye na bo ke lungisama kubikula ya Yezaya yina tubaka : «Na kuwaka beno ta kuwaka ye beno ta bakisaka ve, ye na kutalaka beno ta kutala ye beno ta kumona ve ; 15 sambu ntima ya bantu yai me kumaka ngolo, ye bo kuwaka na mpasi, ye bo kangaka meso na bo, na mpila nde bo kumona na meso ve, ye bo kuwa ve na makutu, ye nde bo kubakisa ve na ntima, ye nde bo kubalula ntima ve, ye nde mono kubelula bo ve»(A)¹. 16 Kansi kiese na meso na beno, sambu yo ke kumona, ye makutu na beno, sambu yo ke kuwa ; 17 sambu ya kieleka, mono ke tubila beno, nde ba mbikudi mingi ye bantu ya masonga [mingi] bo zolaka kumona mambu yai ya beno ke kumona, ye bo monaka yo ve, ye na kuwa mambu ya beno ke kuwa, ye bo kuwaka yo ve.

18 Beno mpi, beno kuwa kingana ya mukuni. 19 Mbala yonso ya muntu ke kuwa ndinga ya kimfumu, ye ke kubakisa yo ve, muntu ya mbi ke kwisa ye kukatula yina me kunama na ntima na yandi ; ikele yina ya kunamaka na nzila. 20 Ye yina ya kunamaka na kisika ya matadi, ikele yina ke kuwa ndinga, ye ke kuyamba yo nswalu na kiese ; 21 kansi yandi ikele ti nsimbulu ve na yandi mosi, kansi yo ikele kaka na ntangu ya nkufi : Ye ntangu ba mpasi to kuniokulama ke kwisa kikuma ya ndinga, yandi ke kubula dibaku nswalu. 22 Ye yina ya kunamaka kati ya ba nsende, ikele yina ke kuwa ndinga, ye kuyangisama ya mvu² yai ye kukusama ya bimvwama ke fitikisa ndinga, ye yo ikele ya kukonda mbuma. 23 Ye yina kunamaka na ntoto ya mbote, ikele yina ke kuwa ye ke bakisa ndinga, yina mpi ke buta mbuma, ye ke buta mosi nkama, ya nkaka makumi sambanu, ya nkaka makumi tatu.

24 Yandi pesaka bo kingana ya nkaka, na kutubaka : Kimfumu ya mazulu fwanisamaka na muntu mosi ya vandaka kukuna nkeni ya mbote na kilanga na yandi. 25 Kansi ntangu bantu vandaka me kulala, mbeni na yandi kwisaka ye kukunaka matiti ya mbi na kati ya ble, ye yandi kwendaka. 26 Ye ntangu nti yelaka ye basisaka mbuma, ibuna matiti ya mbi

¹Yez.6, 9—10.

²Luyantiku : Luzingu na muntu, *na nima* ba mvula na yandi, mvu mosi, mvu na mvu.

mpi basikaka. 27 Ye ba mpika ya mfumu ya nzo, na kufinamaka, kutuba na yandi : Mfumu, keti nge kunaka ve nkeni ya mbote na kilanga na nge ? Inki mutindu matiti ya mbi ikele pana ? 28 Ye yandi kutuba na bo : Mbeni mosi salaka yina. Ye ba mpika kutuba na yandi : Keti nge me zola mpi nde beto kwenda ye nde beto kutumuna yo ? 29 Ye yandi kutuba : Ve, mbayi—mbayi na kubuka matiti ya mbi, beno kutumuna ble ti yo. 30 Beno bika yo zole kuyela kimvuka tii kuna beto ta katula mbuma ; ye na ntangu ya kukatula mbuma na bilanga, mono ta kutuba na bantu yina ke katulaka mbuma na bilanga : Beno katula ntete —ntete matiti ya mbi, ye kukanga yo na mabuki sambu na kuyoka yo, kansi beno kutikisa ba mbuma ya ble na kibumbidi na mono.

31 Yandi telaka bo bingana ya nkaka, na kutubaka : Kimfumu ya mazulu me fwanana na nkeni ya mutalade yina muntu bakaka ye kunaka na kilanga na yandi : 32 Yina ikele, ya kieleka, ya kuluta fioti na ba nkeni yonso ; kansi ntangu yo ke mena, yo ikele nene kuluta ba ndunda ye ke kukuma nti, na mpila nde ba ndeke ya zulu ke kwisa ye kuzinga na ba lutangu na yo.

33 Yandi kutuba na bo kingana ya nkaka : Kimfumu ya mazulu me kufwanana na kiputi¹ ya nketo mosi bakaka ye yandi bumbaka na kati ya kitesolo tatu ya fufu ya mampa, tii kuna yonso kuvimba.

34 Yezu kutuba mambu yai yonso na bibuka na bingana, ye kukonda bingana yandi vandaka kutuba na bo kima ve ; 35 na mpila nde yo kulunga yina tubamaka na mbikudi, na kutubaka : «Mono ta kangula munoko na mono na bingana, mono ta zabisa mambu yina bumbamaka tuka kugangama² ya insi—ntoto» (A)³.

36 Ibuna, ya yandi bikisaka bibuka, yandi kotaka na nzo ; ye ba longoki na yandi kwisaka na yandi, na kutubaka : Tendudila beto kingana ya matiti ya mbi ya kilanga. 37 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Yina ke kukuna nkeni ya mbote, ikele Mwana ya muntu ; 38 ye kilanga, ikele insi—ntoto ; ye nkeni ya mbote, ikele bana ya kimfumu ; ye matiti ya mbi, ikele bana ya muntu ya mbi ; 39 ye mbeni yina kunaka yo, ikele Diabulu ; ye ntangu ya kukatula mbuma, ikele nsuka ya mvu ; ye ba katudi mbuma na bilanga ikele ba wanzio. 40 Bonso mpi matiti ya mbi ke katulama ye ke yokama na tiya, yo ta kuvanda mutindu mosi na nsuka ya mvu. 41 Mwana ya muntu ta kutinda ba wanzio na yandi, ye bo ta katula na kimfumu na yandi bantu yonso yina ke bendaka bantu ya nkaka na kubwa⁴ ti ba yina ke kusalaka mambu ya mbi⁵, 42 ye bo ta losa bo na fulu ya nene ya tiya : Kuna ta kuvanda bidilu ti nkwetisa ya meno. 43 Ibuna bantu ya masonga ta kungenga bonso ntangu na kimfumu ya Tata na bo. Yina ikele na makutu sambu na kuwa, nde yandi kuwa.

¹ Tala Malako 8, 15.

² Tala na Loma 15, 20.

³ Bank. 78,2.

⁴ Kubwa, *kisika ya nkaka* : Dibaku ya kubwa ; *na kutuba ya mbote* : kima ya kututana, to mwa—nti ya bo ke tulaka nsinga ya mutambu.

⁵ Mambu ya mbi, *awa*, bonso 7, 23.

44 Diaka, kimfumu ya mazulu ikele ya kufwanana na bima ya ntalu ya me bumbama na kilanga, yina muntu mosi, na nima ya kusengumuna yo, bumbaka ; ye na kiese yina yandi ikele na yo, yandi kwendaka, ye kuteka yonso yina yandi kuvwaka, ye kusumba kilanga yina.

45 Diaka, kimfumu ya mazulu ikele ya kufwanana na muntu yina ke salaka kinkita yina ke kusosa misanga ya kitoko ; 46 ye ya yandi monaka misanga ya ntalu mingi, yandi kwendaka, ye tekaka yonso yina yandi vandaka na yo, ye sumbaka yo.

47 Diaka, kimfumu ya mazulu me kufwanana na bukondi ya me kulosama na nzadi mungwa ye na kuvukisaka [ba mbisi] ya mutindu na mutindu ; 48 ye ntangu yo fulukaka, bo bendaka yo na lweka ya masa, ye na kuvandaka, bo tulaka kimvuka ya mbote na kati ya bitunga, ye losaka ya mbi na nganda. 49 Yo ta kuvanda mutindu mosi na nsuka ya mvu : Ba wanzio ta basika, ye ta kabisa bantu ya mbi na kati ya bantu ya masonga, 50 ye bo ta losa bo na kati ya fulu ya nene ya tiya : Kuna ta kuvanda bidilu ti nkwetisa ya meno.

51 Yezu kutuba na bo : Keti beno me kubakisa mambu yai yonso ? Bo kutuba na yandi : E, [Mfumu]. 52 Ye yandi kutuba na bo : Yo yina nsoniki yonso yina me kuma longoki ya¹ kimfumu ya mazulu me fwanana na mfumu ya nzo yina ke basisa na bima na yandi ya ntalu bima ya mpa ti bima ya ntama.

53 Ye yo kumaka nde, ntangu Yezu manisaka bingana yai, yandi katukaka pana. 54 Ye ya yandi kumaka na nsi na yandi, yandi vandaka kulongaka bo na kati ya sinagoga na bo, na mpila nde bo yitukaka ye bo vandaka kutuba : Na wapi me katuka na yandi yai ngangu ti mambu ya kuyituka yai ? 55 Yandi yai ikele ve mwana ya nsadi ya mabaya ? Mama na yandi zina na yandi Maliya ve ? Ye ba mpangi na yandi ya ba bakala, Yakobo, ti Yoze², ti Simoni, ti Yude ? 56 Ye ba mpangi na yandi ya ba nketo bo ikele ve bo yonso mfinama ti beto ? Wapi mpi me katuka na yandi yai mambu yai yonso ? 57 Ye bo bulaka dibaku³ sambu na yandi. Ye Yezu kutuba na bo : Mbikudi ke vandaka na lukumu ve, kaka na nsi na yandi ye na nzo na yandi. 58 Ye yandi salaka ve pana mambu ya kuyituka mingi na kikuma ya kukonda lukwikilu na bo.

Kapu 14

1 Na ntangu yina, Elode mfumu⁴ ya kiyeka ya nsi, waka nsangu ya Yezu ; 2 ye yandi kutuba na ba nsadi na yandi : Ikele Yoani mbotiki ; yandi me futumuka na ba fwa, ye yo yina mambu ya kuyituka ke kusalama na nzila na yandi. 3 Sambu Elode, ya yandi kangaka Yoani, kangisaka yandi ba nsinga, ye tulaka yandi na boloko, kikuma ya Elodiasi, nketo ya Filipo mpangi na yandi ; 4 sambu Yoani vandaka kutuba na yandi : Nge ikele na

¹ Na ; to : Sambu na.

² Bumbidi : Yozefo.

³ Tala, nzila ya kutanga 41.

⁴ Elode Antipasi, *mwana ya Elode ya nene* (chap 2).

nswa ve ya kubaka yandi. 5 Ye na kuvandaka na mpusa ya kufwa yandi, yandi vandaka kuwa kibuka boma, sambu bo vandaka kubaka yandi bonso mbikudi. 6 Kansi ntangu ya bo vandaka kusala nkinsi ya kilumbu ya mbutukulu ya Elode, mwana ya nketo ya Elodiasi kinaka na ntwala ya bantu yonso, ye sepedisaka Elode : 7 Na yina yandi silaka ti ndefi na kupesa yandi yonso yina yandi ta kulomba. 8 Ye yandi, tindikamaka na mama na yandi : Pesa mono awa, yandi kutuba, na kati ya dilonga, ntu ya Yoani mbotiki. 9 Ye ntotila monaka mpasi na ntima sambu na yo ; kansi, sambu na ba ndefi ye na ba yina vandaka na mesa ti yandi, yandi tumaka nde bo kupesa yandi yo. 10 Ye yandi tindaka na kuzenga ntu ya Yoani na boloko. 11 Ye ntu na yandi natamaka na dilonga ya nene ye pesamaka na mwana ya nketo ; ye yandi nataka yo na mama na yandi. 12 Ye ba longoki na yandi kwisaka ye katulaka nitu, ye bo zikaka yo ; ye bo kwendaka. Ye na kukwendaka, bo zabisaka na Yezu [yina kumaka]. 13 Ye Yezu, ya yandi kuwaka yo, katukaka pana tii na kifulu mosi ya ntoto ya kuyuma, na kingenga ; ye bibuka, ya bo kuwaka yo, landaka yandi na makulu, na ba mbanza katuka ba [mingi]. 14 Ye ya yandi basikaka, yandi monaka kibuka mosi ya nene ; ye yandi kufwaka nkenda, sambu na bo, ye yandi belulaka ba mbefo na bo. 15 Ye ya nkokila kubwaka, ba longoki na yandi kwisaka na yandi ; na kutubaka : Kifulu ikele ya kuyuma, ye ntangu me kuluta ntete; vutula bibuka, na mpila nde bo kwenda na ba bwala ye bo kudisumbila bima ya kudia. 16 Kansi Yezu kutuba na bo : Yo ikele mfunu ve nde bo kwenda ; beno, beno pesa bo madia. 17 Kansi bo kutuba na yandi : Beto ikele awa kaka na mampa tanu ti ba mbisi zole. 18 Ye yandi kutuba : Beno natila mono yo awa. 19 Ye ya yandi tumaka na bibuka na kuvanda na zulu ya matiti, ye ya yandi baka mampa tanu ye ba mbisi zole yina, yandi talaka na zulu ye sakumunaka, ye ya yandi zengaka mampa, yandi pesaka yo na ba longoki, ye ba longoki na bibuka. 20 Ye bo kudiaka bo yonso ye bo fulukaka. Ye bo lokutaka, bitini ya bikalaka, bitunga kumi na zole ya kifuluka. 21 Ba yina kudiaka vandaka kiteso ya ba bakala mafunda tanu, kukonda ba nketo ti bana. 22 Ye nswalu yandi kwikaka ba longoki na kukota na bwatu ye kusabuka na simu ya nkaka na ntwala na yandi, tii kuna yandi kuvutula bibuka. 23 Ye ntangu yandi vutulaka bibuka, yandi kwendaka na ngumba mosi na kingenga sambu na kusamba ; ye ya nkokila kumaka, yandi vandaka pana yandi mosi kaka.

24 Bwatu vandaka me kuma ntete na kati—kati ya nzadi mungwa, yo bulamaka na bitembo, sambu mupepe vandaka kututa yo. 25 Ye na kitini ya iya ya mpimpa, yandi kwendaka kuna na bo, na kutambulaka na zulu ya nzadi mungwa. 26 Ye ba longoki na kumonaka yandi kutambula na zulu ya masa, bo waka boma, na kutubaka : Yai ikele kimbini¹. Ye bo bokaka na boma. 27 Kansi Yezu kutuba na bo na nswalu, na kutubaka : Beno vanda na kikesa ; ikele mono, beno kuwa boma ve. 28 Ye Petelo, vutudilaka yandi, kutuba : Mfumu kana ikele nge, pesa mono nzila na kwisa na nge na zulu ya masa. 29 Ye yandi kutuba : Kwisa, ye Petelo, ya yandi basikaka na bwatu, tambulaka na zulu ya masa sambu na kwenda kuna na Yezu. 30 Kansi na

¹ Kumonana ya muntu ya kufwa to yina ikele pana ve ya bo ke kwikila kumona.

kumonaka nde mupepe vandaka ngolo, yandi waka boma ; ye bonso yandi yantikaka na kudinda, yandi bokaka na kutubaka : Mfumu gulusa mono !
31 Ye na nswalu Yezu tandulaka diboko, simbaka yandi ye kutuba na yandi : Muntu ya lukwikilu ya fioti, sambu na inki nge ke kutula ntembe ?
32 Ye ntangu bo kotaka na kati ya bwatu, mupepe manaka. 33 Ye ba yina vandaka na kati ya bwatu, kwisaka ye fukiminaka yandi, na kutubaka : Kieleka nge ikele Mwana ya Nzambi.

34 Ye ya bo sabukaka na simu ya nkaka, bo kwendaka na nsi Genezaleti. 35 Ye bantu ya kisika yina, ya bo bakisaka yandi, bo mwangaka nsangu na ba bwala yonso ya nziunga ; ye bo natilaka yandi ba yina yonso vandaka na bimbefo ; 36 ye bo vandaka kubondila yandi na [kubika bo] kusimba kaka nsongi ya lele na yandi : Ye ba yina yonso simbaka yandi bo belukaka mvimba.

Kapu 15

1 Ibuna ba nsoniki ti ba mfalisi ya Yeluzalemi kwisaka na Yezu, na kutubaka : 2 Sambu na inki balongoki na nge ke kuvwenza kinkulu¹ ya ba mbuta, sambu bo ke yobisa maboko na bo ve ntangu ya bo ke kudia mampa ? 3 Kansi yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Ye beno, sambu na inki beno ke vwenza lutumu ya Nzambi sambu na kinkulu¹ na beno ? 4 Sambu Nzambi tumaka, na kutubaka : «Zitisa tata ti mama na nge» (A)², «ye yina ta kutuba mbi³ na tata to na mama, yandi ta kufwa»(B)⁴ ; 5 kansi beno, beno ke kutuba : Konso muntu yina ta kutuba na tata yandi to na mama na yandi : Yina yonso ya nge zolaka kubaka na mono ikele dikabu⁵ ya [Nzambi], 6 ye yandi ta zitisa tata na yandi to mama na yandi ve. Ye beno ke katula ba lutumu ya Nzambi na kikuma ya kinkulu na beno. 7 Bantu ya luvunu ! Yezaya bikulaka mbote sambu na beno, na kutubaka : 8 «Bantu yai ke zitisaka mono na bikobo, Kansi ntima na bo ikele ntama mingi na mono ; 9 kansi bo ke kumisaka mono na mpamba, na kulongaka ba lutumu ya bantu bonso malongi»(C)⁶. 10 Ye ya yandi bingaka kibuka, yandi kutuba na bo : Beno kuwa ye beno kubakisa : 11 Ikele ve yina ke kota na kati ya munoko yina ke kumisaka muntu mvindu, kansi yina ke basika na munoko, ikele yina ke kumisa muntu mvindu.

12 Ibuna ba longoki na yandi, na kufinamaka, kutuba na yandi : Keti nge kuzaba nde ba mfalisi bulaka dibaku na kuwaka ndinga yai ? 13 Kansi yandi, na kuvutulaka, tubaka : Nti yonso ya Tata na mono na zulu kunaka ve bo ta kutumuna yo. 14 Beno bika bo ; bo ikele bifwa meso, ba ntwadisi ya bifwa meso : Ye kana kifwa meso kunata kifwa meso, bo ta kubwa bo yonso zole ta kubwa na kati ya dibulu. 15 Ye Petelo, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Tendudila beto kingana yai. 16 Ye yandi kutuba : Ye beno mpi, beno ikele diaka ya kukonda mayele ? 17 Beno ke kubakisa ve nde yina yonso ke

¹ Nsiku ya ba mbuta (tradition)

² Yez. 20, 12.

³ Ta kufinga, ta kusinga.

⁴ Yez. 21, 13.

⁵ Yina me bumbama bonso dikabu na kupesa Nzambi.

⁶ Yez. 29, 13.

kukota kati ya munoko ke kuluta na kati ya divumu, ye kuluta na kisika ya kinsweki ? 18 Kansi mambu yina ke basika na munoko ke katuka na ntima, ye mambu yina ke kumisa muntu mvindu. 19 Sambu na ntima ke katuka ba ngindu ya mbi, kufwa bantu, pite, kusala bizumba, kuyiba, kuta kimbangi ya luvunu, mafingu.: 20 Ikele mambu yai ke kumisa muntu mvindu, kansi kudia maboko ya konda kuyobisa ke kumisa muntu mvindu ve.

21 Ye Yezu, na kukatukaka pana, kwendaka na ba nziunga¹ ya Tili ti ya Sidoni. 22 Ye tala, nketo mosi ya Kanana ya bizunga yina, na kubasikaka, bokaka, na kutubaka na yandi : Mfumu, mwana ya Dawidi, wila mono mawa ; mwana na mono ya nketo ke kuyangisama ngolo na mpeve ya mbi. 23 Ye yandi vutudilaka yandi ata ndinga mosi ve. Ye balongoki na yandi, na kufinamaka, bondilaka yandi, na kutubaka : Vutula yandi, sambu yandi ke boka na nima na beto. Kansi yandi, vutulaka, kutuba : 24 Kansi yandi, na kuvutulaka, tubaka : Mono tindamaka kaka na mameme ya kuvila ya nzo ya Izalaele. 25 Ye yandi, kwisaka ye fukiminaka yandi, na kutubaka : Mfumu, sadisa mono. 26 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba : Yo me kufwana ve na kubaka dimpa ya bana ye kulosa yo na ba mbwa². 27 Ye yandi kutuba : E, Mfumu sambu ata ba mbwa² ke kudiaka bitini ya fioti —fioti yina ke bwaka na mesa ya ba mfumu na bo. 28 Ibuna Yezu, na kuvutulaka, tubaka na yandi, o nketo, lukwikilu na nge ikele nene, yo kusalamina nge bonso nge kuzola. Ye katuka ntangu yina mwana na yandi ya nketo belukaka.

29 Ye Yezu, ya yandi katukaka pana, kwisaka mfinama ya nzadi mungwa ya Galilea ; ye tombukaka na zulu ya ngumba mosi, ye yandi vandaka pana. 30 Ye bibuka mingi kwisaka na yandi, na kuvandaka ti bo, na bantu ya makulu kifu, bifwa meso, ba baba, bantu ya bifu ti ba ya nkaka mingi ; Ye bo losaka bo na makulu na yandi, 31 ye yandi belulaka bo ; na mpila nde bibuka yitukaka na kumonaka ba baba kutuba, ye bantu ya bifu kubeluka, bantu ya makulu kifu kutambula, ye bifwa meso kumona ; ye bo kembisaka Nzambi ya Izalaele. 32 Ye Yezu, ya yandi bingaka na yandi ba longoki na yandi, tubaka : Mono ke kufwa nkenda sambu na kibuka, sambu tala bilumbu tatu ya mvimba bo ke kuzinga mfinama na mono, ye bo ikele na madia ve ; ye mono zola ve kuvutula bo nzala, mbayi—mbayi bo kulemba na nzila. 33 Ye ba longoki na yandi kutuba na yandi : Na wapi beto ta kubaka awa na ntoto ya kuyuma mampa ya kufwana sambu na kibuka ya nene ya mutindu yai kuyukuta ? 34 Ye Yezu kutuba na bo : Mampa ikwa beno ikele na yo ? Ye bo tubaka : Nsambwadi, ti ndambu ya ba mbisi ya fioti. 35 Ye yandi tumaka bibuka na kuvanda na ntoto. 36 Ye ya yandi bakaka mampa nsambwadi ti ba mbisi, yandi tondaka ye zengaka yo ye pesaka na ba longoki na yandi, ye ba longoki na kibuka. 37 Ye bo diaka bo yonso ye bo yukutaka ; ye bo lokutaka, bitini yina bikalaka bitunga nsambwadi ya kifuluka. 38 Ba yina kudiaka bo vandaka mafunda iya ya ba bakala, kukonda ba nketo ti bana. 39 Ye ya yandi vutulaka bibuka, yandi mataka na bwatu ye kwisaka na bizunga ya Magadani.

¹Na ban tu—mbanza kibeni ve, kansi na ba nziunga.

² Na kigeleki : bana ya ba mbwa.

Kapu 16

1 Ye ba mfalisi ti ba saduse, na kufinamaka, yulaka yandi, sambu na kumeka yandi, na kusonga bo kidimbu mosi ya zulu. 2 Kansi yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Ntangu nkokila me kubwa, beno ke kutuba : Yo ta vanda ntangu ya mbote, sambu zulu ikele mbwaki ; 3 ye na suka : Bubu mvula ya ngolo ta kuvanda, sambu zulu ikele mbwaki ti ndombe.

Beno zaba kuswasisa ilungi ya zulu ; ye beno lenda ve [kuswasisa] bidimbu ya ba ntangu ? 4 Mbandu ya mbi ti ya pite ke kusosa kidimbu ; ye yo ta kupesamina yandi kidimbu ve, kaka kidimbu ya Yonasi. Ye na kubikaka bo, yandi kwendaka.

5 Ye ntangu ba longoki kwendaka na simu ya nkaka, bo vilaka na kubaka mampa. 6 Ye Yezu kutuba na bo : Beno tala, ye beno keba sambu na kiputi¹ ya ba mfalisi ti ya ba saduse. 7 Ye bo vandaka kuyindula kati na bo mosi, na kutubaka : Yo ikele sambu beto bakaka mampa ve. 8 Kansi Yezu, na kuzabaka yo, kutuba : Bantu ya lukwikilu ya fioti, sambu na inki beno ke yindula kati na beno mosi, na yina nde beno bakaka mampa ve ? 9 Beno ke bakisa ntete ve, ye beno ke kuyibuka ve na mampa tanu na bantu mafunda tanu, ye bitunga ikwa beno lokutaka ? 10 Ata ya mampa nsambwadi na bantu mafunda iya, ye bitunga ikwa beno lokutakaka ? 11 Inki mutindu beno ke bakisa ve nde yo vandaka ve na yina me kutala mampa nde mono vandaka kutubila beno : Beno keba na kiputi ya ba mfalisi ti ya ba saduse ? 12 Ibuna bo bakisaka nde yo vandaka ve sambu na kiputi ya mampa, yandi tubilaka bo na kukeba, kansi sambu na malongi ya ba mfalisi ti ba saduse.

13 Ntangu Yezu kwisaka na mbanza ya Sezale ya Filipino, yandi yulaka ba longoki na yandi, na kutubaka : Bantu ke kutuba nde mono ikele nani, mono, Mwana ya muntu ? 14 Ye bo tubaka : Ba nkaka ke [kutuba] : Yoani mbotiki ; ba nkaka : Eliya ; ye ba nkaka : Yelemia to mosi ya ba mbikudi. 15 Yandi kutuba na bo : Ye beno, beno ke kutuba nde mono ikele nani ? 16 Ye Simoni Petelo, na kuvutulaka, kutuba : Nge ikele Klistu, Mwana ya Nzambi ya moyo. 17 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Nge ikele muntu ya kiese, Simoni Baliyona², sambu nsuni ti menga me kumonisa nge [yo] ve, kansi Tata na mono yina ikele na mazulu. 18 Ye mono mpi, mono ke kutuba na nge nde nge ikele Petelo³ ; ye na zulu ya ditadi yai mono ta kutunga dibundu na mono, ye bielo ya Hadesi ta kununga yo ve. 19 Ye mono ta kupesa nge ba nsabi ya kimfumu ya mazulu ; ye yonso yina nge ta kangisa awa na ntoto yo ta kangama na mazulu ; ye yonso yina nge ta kukangula na ntoto ta kukanguka na mazulu. 20 Ibuna yandi tumaka ba longoki na kutuba na muntu ve nde yandi ikele Klistu.

21 Tuka ntangu yina Yezu yantikaka kusonga na ba longoki na yandi nde yandi fetele kwenda na Yeluzalemi, ye yandi ta kumona mpasi mingi na ba mbuta ti ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki, ye bo ta kufwa yandi, ye yandi kufutumuka na kilumbu ya tatu. 22 Ye Petelo, na kunataka

¹Tala Malako 8, 15.

²To : Mwana ya Yonasi.

³To : Ditadi mosi.

yandi na kingenga, yantikaka kusemba yandi, na kutubaka : Mfumu, Nzambi kukeba¹ nge na yo, yina ta kumina nge ve ! 23 Kansi yandi, balukaka, kutuba na Petelo : Kwenda na nima na mono, Satana, nge ke ikele dibaku sambu na mono ; sambu mabanza na nge ikele na mambu ya Nzambi ve, kansi na yina ya bantu. 24 Ibuna Yezu kutuba na ba longoki na yandi : Kana muntu zola kwisa na nima na mono, yandi kudibuya yandi mosi ye yandi kubaka kulunsi na yandi ye yandi kulanda mono : 25 Sambu konso muntu yina ta zola kugulusa luzingu² na yandi yandi ta kuvidisa yo ; ye konso muntu yina ta kuvidisa luzingu¹ na yandi mosi sambu na zola na mono, yandi ta kubaka yo. 26 Sambu inki muluta muntu ta kubaka kana yandi me kuvwa insi—ntoto mvimba, ye yandi kuvidisa moyo³ na yandi to inki muntu ta kupesa na kusobisa moyo na yandi ? 27 Sambu Mwana ya muntu ta kwisa na nkembo ya Tata na yandi, ti ba wanzio na yandi, ye ibuna yandi ta kufuta na konso muntu na mpila ya ntambudidi na yandi. 28 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Ikele ti ndambu ya bantu ya ba yina ikele awa yina ta kufwa ve tii kuna bo kumona Mwana ya muntu na kwisaka na kimfumu na yandi.

Kapu 17

1 Ye na nima ya bilumbu sambanu, Yezu kubaka ti yandi Petelo, ti Yakobi, ti Yoani mpangi na yandi, ye nataka bo na kingenga na zulu ya ngumba mosi ya nda. 2 Ye ilungi na yandi balukaka mutindu ya nkaka na ntwala na bo ; ye ilungi na yandi kupelaka bonso mwini, ye bilele na yandi kumaka mpembe bonso nsemo. 3 Ye tala, Mose ti Eliya basikilaka bo, ye na kutubaka ti yandi, 4 ye Petelo, kuvutulaka, kutuba na Yezu : Mfumu, yo ikele mbote nde beto kuvanda awa ; kana nge kuzola yo, beto kusala awa ba tenta tatu : Mosi sambu na nge, ye mosi sambu na Mose, ye mosi sambu na Eliya. 5 Bonso yandi vandaka kutuba diaka, tala, dituti mosi ya kupela fikaka⁴ bo ; ye tala ndinga mosi ya katukaka na dituti, na kutubaka : Yandi yai ikele Mwana na mono ya zolama, kati na yandi mono monaka kiese na mono ; beno kuwa yandi. 6 Yina ya ba longoki kuwaka, bo bwaka ilungi na ntoto ye boma ya ngolo kibeni simbaka bo. 7 Ye Yezu, na kufinamaka, simbaka bo, ye kutuba : Beno telama, ye beno vanda na boma ve. 8 Ye bo, na kutombulaka meso na bo, monaka muntu ve kaka Yezu yandi mosi.

9 Ye bonso bo vandaka kulumuka na ngumba, Yezu tumaka bo, na kutubaka : Beno kutuba na muntu ve mbona—meso, tii kuna Mwana ya muntu kufutumuka kati na ba fwa. 10 Ye ba longoki na yandi yufulaka yandi, na kutubaka : Sambu na inki mpi ba longi ya ba nsiku ke tubaka nde Eliya fetele kwisa ntete—ntete ? 11 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Ya kieleka, Eliya ke kwisa ntete—ntete, ye yandi ta yidika mambu yonso ; kansi mono ke kutuba na beno nde Eliya me kwisaka ntete, ye bo zabaka yandi ve ; 12 kansi bo salaka yandi yina yonso ya bo zolaka ; mutindu yina mpi Mwana ya muntu ta niokulama na bo. 13 Ibuna ba longoki bakisaka

¹Mfumu, [Nzambi] kundimama sambu na nge.

²Luzingu ti moyo.

³Ngogo yai na mutindu na yo ya luyantiku ke tendula : Mupepe ya luzingu ye moyo.

⁴Bonso Kub. 50, 35 (ti 34).

nde yandi vandaka kutubila bo sambu na Yoani mbotiki.

14 Ye ntangu bo kwisaka mfinama ya kibuka, muntu mosi finamaka na yandi, na kudilosaka ya kufukama na ntwala na yandi, 15 ye na kutubaka : Mfumu, wila mwana na mono mawa, sambu yandi ke konaka ye ke mona mpasi mingi, sambu mbala mingi yandi ke bwaka na tiya, ye mbala mingi na masa ; 16 ye mono nataka yandi na balongoki na nge, ye bo kukaka kubelula yandi ve. 17 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba : ô mbandu ya kukonda lukwikilu ye ya kubeba, tii inki ntangu mono ta kuvanda ti beno ; tii inki ntangu mono ta kukanga ntima sambu na beno ? Beno natila mono yandi awa. 18 Ye Yezu nganinaka yandi, ye mpeve ya mbi basikaka na yandi ; ye ngunza ya bakala belukaka tuka ntangu yo yina.

19 Ibuna ba longoki, na kukwisaka na Yezu na kingenga, kutubaka : Sambu na inki beto kukaka kukula yandi ve ? 20 Ye Yezu kutuba na bo : Sambu na kukonda lukwikilu na beno ; sambu, ya kieleka, mono ke kutuba na beno, kana beno vandaka na lukwikilu bonso nkeni ya Mutalade, beno zolaka kutuba na ngumba yai : Katuka awa kwenda kuna, ye yo zolaka kukatuka ; kima mosi ve ta lenda konda kusalamina beno. 21 Kansi ya mutindu yai ke basikaka kaka na kusamba ti kubuya madia.

22 Ye bonso bo vandaka kuzinga na Galilea, Yezu kutuba na bo : Mwana ya muntu ta kabama na maboko ya bantu ; 23 ye bo ta kufwa yandi ; ye na kilumbu ya tatu yandi ta futumuka¹. Ye bo kuwaka mawa mingi.

24 Ye ntangu bo kwisaka na Kafenawumi, ba kalaki ya mpaku ya ba dalaki² zole kwisaka na Petelo, ye kutuba : Longi³ na beno ke futaka [mpaku] ya ba dalaki² zole ve ? 25 Yandi kutuba : E. Ye ntangu yandi kotaka na nzo, Yezu kebisaka yandi, na kutubaka : Inki nge ke kubanza, Simoni ? Ba ntotila ya insi—ntoto, na nani bo ke bakaka kitadi to mpaku, na bana na bo to na ba nzenza ? 26 Petelo kutuba na yandi : Na ba nzenza. Yezu kutuba na yandi : Bana ke futaka mpaku ve. 27 Kansi, na mpila nde beto kubudisa bo dibaku ve, kwenda na nzadi mungwa, losa ndobo, ye baka mbisi ya ntete ya ta basika ; ye ntangu nge ta kangula yo munoko, nge ta mona mpata ; baka yo, ye pesa bo yo sambu na mono ye sambu na nge.

Kapu 18

1 Na ntangu yina ba longoki kwisaka na Yezu, na kutubaka : Nani mpi ikele ya kuluta nene⁴ na kimfumu ya mazulu ? 2 Ye Yezu, ya yandi bingaka mfinama na yandi mwana ya fioti, tulaka yandi na kati na bo, 3 ye kutuba : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Kana beno kusoba ve ye kukuma bonso bana ya fioti, beno ta kukota ata fioti ve na kimfumu ya mazulu. 4 Konso muntu mpi ta kudikulumusa bonso mwana yai ya fioti, yandi yina ikele ya kuluta nene na kimfumu ya mazulu ; 5 ye konso muntu ke kuyamba mwana mosi kaka ya fioti bonso yandi yai na zina na mono, me

¹To : Ta kufutumuka.

²Mpaku ya ba Yuda ya konso muntu ya bibende zole (kikati—kati ya sitateli) ; *tala* Kub. 30, 11—16 ; ye Neh. 10, 32—33.

³Yina ke kulonga.

⁴Kuluta ba nkaka na nene.

kuyamba mono. 6 Ye konso muntu yina ta kubudisa mosi ya bana ya fioti yai ke kwikilaka na mono dibaku, kuluta mbote sambu na yandi bo kutula yandi mulengu¹ ya Ana² na nkingu ye bo kulosa yandi na mudindu ya nzadi mungwa. 7 Mawa na insi—nto sambu na mabaku ya kubwisa ! Sambu mabaku ya kubwisa ta kukonda ve ; kansi mawa na muntu yina na nzila na yandi yo ta kukwisa. 8 Ye kana diboko na nge to dikilu na nge ikele sambu na nge dibaku ya kubwa, zenga yo ye losa yo ntama na nge : Kuluta mbote sambu na nge kukota na luzingu muntu ya dikulu kifu to muntu ya kifu, nde na kuvanda na maboko zole to makulu zole, ye nde nge kulosama tiya ya mvula na mvula. 9 Ye kana disu na nge ikele sambu na nge dibaku ya kubwa, tumuna yo ye losa yo ntama na nge ; kuluta mbote sambu na nge na kukota na luzingu na kuvandaka na disu mosi, nde na kuvanda na meso zole, ye kulosama na gehena³ ya tiya. 10 Beno keba na kusahula mosi ya bana ya fioti yai ; sambu mono ke kutuba na beno nde, na mazulu, ba wanzio na bo ke monaka ntangu yonso ilungi ya Tata na mono yina ikele na mazulu. 11 Sambu Mwana ya muntu kwisaka kugulusa yina vilaka. 12 Inki beno ke banza ? Kana muntu mosi ikele na mameme nkama, ye nde mosi kati na yo kuvila, yandi ta kubika ve makumi uvwa na uvwa na ba ngumba, sambu na kwenda kusosa yina vilaka ? 13 Ye kana yo kukuma nde yandi me kumona yo, —ya kieleka, mono ke kutuba na beno yandi ikele na kiese sambu na yina ya kuluta makumi uvwa na uvwa yina vilaka ve. 14 Yo yina, ikele luzolo ya Tata na beno ve yina ikele na mazulu, nde mosi ya bana ya bana ya fioti yai kuvila.

15 Ye kana mpangi na nge me kusadila nge mambi, kwenda, ndimisa yandi [mbi na yandi⁴], kati na nge ti yandi kaka ; kana yandi me kuwila nge, nge me kubaka [diaka] mpangi na nge ; 16 kansi kana yandi me kuwila nge ve, baka ti nge diaka muntu mosi to bantu zole, na mpila nde na munoko ya ba mbingi⁵ zole to tatu ndinga yonso ta kuvanda kieleka. 17 Ye kana yandi zola kuwa bo ve, tuba yo na dibundu ; ye kana yandi zola kuwila dibundu mpi ve, yandi kuvanda sambu na nge bonso muntu ya makanda ye bonso kalaki ya mpaku. 18 Ya kieleka, mono ke tuba na beno : Yina yonso beno ta kangisa na ntoto yo ta kangama na zulu, ye yonso yina beno ta kangula na ntoto yo ta kanguka na zulu. 19 Mono ke kutuba na beno diaka nde kana bantu zole kati na beno me wakana na ntoto sambu na konso kima, kuvanda inki kima yina ya bo ta kulomba, yo ta kusalama sambu na bo na Tata na mono yina ikele na mazulu ; 20 sambu kisika yina zole to tatu me kuvukana na zina na mono, mono ikele pana kati na bo.

21 Ibuna Petelo, na kufinamaka na yandi, kutuba : Mfumu, mbala ikwa mpangi na mono ta kusala mono disumu, ye mono ta kulolula yandi ? Yo ta kuvanda tii na mbala nsambwadi ? 22 Yezu kutuba na yandi : Mono ke kutuba na nge ve tii na mbala nsambwadi, kansi tii na mbala makumi nsambwadi mbala nsambwadi. 23 Yo yina kimfumu ya mazulu fwanisamaka na ntotila mosi yina zolaka kuzikisa ti ba mpika na yandi nsadilu na bo. 24

¹ Ditadi ya nene ya kizitu ya bo vandaka kunikina fufu.

² Ditadi ya kibulu yai Ana vandaka kubalula.

³ Tala Luk. 17, 2.

⁴ To : Kundimisa yandi.

⁵ Temwe.

Ye ntangu yandi yantikaka na kuzikisa, bo natilaka yandi mosi yina vandaka na mfuka na yandi mafunda kumi ya talanta¹. 25 Ye bonso yandi vandaka na kima ya kufuta ve, mfumu na yandi tumaka nde yandi kutekama, [yandi], ti nketo na yandi, ti bana na yandi, ti yonso yina yandi vandaka na yo ; ye nde mfuka kufutama. 26 Mpika mpi, kudilosaka na makulu na yandi, fukaminaka yandi, na kutubaka : Mfumu, kanga ntima sambu na mono, ye mono ta futa nge yonso. 27 Ye mfumu ya mpika yina, wilaka yandi mawa, kangulaka yandi ye yambudilaka yandi mfuka. 28 Kansi mpika yina, basikaka, monaka mosi na ba yina vandaka mpika ti yandi, yina fetele kufuta yandi denali¹ nkama ; ye ya yandi kangaka yandi, yandi vandaka kubweta yandi na nkingu, kutuba : Futa, yina nge fetele kufuta. 29 Yina mpi vandaka mpika ti yandi, kudilosaka na makulu na yandi, bondilaka yandi, na kutubaka : Kanga ntima sambu na mono, ye mono ta kufuta nge. 30 Ye yandi zolaka ve ; kansi yandi kwendaka ye losaka yandi na boloko tii kuna yandi kufuta mfuka. 31 Ba yina vandaka ba mpika ti yandi, na kumonaka yina yonso lutaka, bo waka mpasi mingi na ntima, ye bo kwisaka ye bo telaka mfumu na bo yonso yina kulutaka. 32 Ibuna mfumu na yandi, ya yandi bingaka yandi mfinama na yandi, kutuba na yandi : Mpika ya mbi, mono bikisilaka nge mfuka yai yonso, sambu nge bondilaka mono ; 33 nge zolaka ve kuwa mpi mawa ya yina ikele mpika ti nge, bonso mono mpi wilaka nge mawa ? 34 Ye mfumu na yandi, na makasi, kabaka yandi na bantu yina ke pesaka ndola, tii kuna yandi fetele kufuta mfuka na yandi yonso. 35 Mutindu yina mpi Tata na mono ya zulu ta kusala beno, kana beno lolusana ve na ntima na beno ya mvimba, konso muntu na mpangi na yandi.

Kapu 19

1 Ye yo kumaka, ntangu Yezu manisaka ba ndinga yai, nde yandi katukaka na Galilea ye kwendaka na manza ya Yudea, na simu ya Yolidani ; 2 ye bibuka ya nene landaka yandi, ye yandi belulaka bo pana.

3 Ye ba mfalisi kwisaka na yandi, na kumekaka yandi ye na tubaka na [yandi] : Keti yo me pesama nswa na muntu na kukula nketo na yandi na dikwela sambu na konso kikuma ? 4 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Keti beno tangaka ve nde yina salaka bo, tuka luyantiku yandi salaka bo bakala ti nketo, 5 ye nde yandi tubaka : «Ye yo yina, muntu ta kubika tata na yandi ti mama na yandi ye ta kuvukana ti nketo na yandi ; ye bo zole ta kuvanda nsuni² mosi»(A)³ ? 6 Yo yina bo ikele diaka zole ve, kansi nsuni mosi. Yina mpi ya Nzambi me vukisa, muntu kukabisa yo ve. 7 Bo kutuba na yandi : Sambu na inki mpi Mose tumaka na kupesa mukanda ya kufwa dikwela, ye kukula yandi na dikwela ? 8 Yandi kutuba na bo : Sambu na ntima ngolo na beno Mose, pesaka beno nswa na kukula ba nketo na beno na dikwela ; kansi na luyantiku yo vandaka mutindu yina ve. 9 Ye mono ke

¹Talanta mosi vandaka na ntalu ya 6000 denali ; mfuka ya ntete fwananaka na mbala 600.000 ya yina ya zole.

² Ta kuvanda sambu na nitu mosi.

³ Kuy. 2, 24.

kutuba na beno nde konso muntu yina ta kukula nketo na yandi na dikwela, kana kikuma ya bizumba ve, ye ta kukwela ya nkaka, me kusala pite ; ye yina ta kwela nketo yina ya bo me kukula na dikwela, me kusala pite. 10 Ba longoki na yandi kutuba na yandi : Kana mutindu ya muntu na yina me kutala nketo ikele mpila yina, yo me fwana ve na kukwela. 11 Kansi yandi kutuba na bo : Bantu yonso ve ke kuyamba ndinga yai, kansi ba yina yo me pesaminaka ; 12 sambu ikele na ba nkobo ba yina me butukaka mutindu yina tuka divumu ya ba mama na bo ; ye ikele na ba nkobo yina bantu kumisaka bo ba nkobo ; ye ikele na ba nkobo yina kudikumisaka ba nkobo bo mosi sambu na kimfumu ya mazulu. Yina lenda kuyamba yo yandi kuyamba yo.

13 Ibuna bo natilaka yandi bana ya fioti, na mpila nde yandi kutuba bo maboko ye nde yandi kusamba ; kansi ba longoki nganinaka ba yina [vandaka kunata bo]. 14 Ye Yezu tubaka : Beno bika bana ya fioti kukwisa na mono, ye beno kanga bo nzila ve ; sambu na ba ya mutindu yai¹ ikele kimfumu ya mazulu. 15 Ye ya yandi tulaka bo maboko, yandi katukaka pana.

16 Ye tala, muntu mosi finamaka, kutuba na yandi : Longi, inki mbote mono ta kusala sambu na kubaka luzingu ya mvula na mvula ? 17 Ye yandi kutuba na yandi : Sambu na inki nge ke yufula mono yina me tadila mbote ? Mosi kaka ikele mbote. Kansi kana nge zola kukota na luzingu, zitisa ba lutumu. 18 Yandi kutuba na yandi : Inki yo ? Ye Yezu kutuba : Nge ta kufwa ve ; nge ta kusala pite ve ; nge ta kuyiba ve ; nge ta kuta kimbangi ya luvunu ve ; 19 zitisa tata ti mama na nge ; ye, nge ta zola nkweni na nge bonso nge mosi. 20 Ngunza kutuba na yandi : Mono me zitisaka mambu yai yonso ; inki me konda mono diaka ? 21 Yezu kutuba na yandi : Kana nge zola kuvanda muntu ya kulunga, kwenda, teka yina nge ikele na yo ; ye pesa na ba nsukami ; ye nge ta kuvanda ti bima ya ntalu na zulu ; ye kwisa, landa mono. 22 Ye ngunza, ya yandi waka ndinga yina, kwendaka ti kiadi, sambu yandi vandaka na bima mingi. 23 Ye Yezu kutuba na ba longi na yandi : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mvwama ta kukota na mpasi na kimfumu ya mazulu ; ye mono ke tuba na beno diaka : 24 Kukota ya Kamela na munoko ya sindani ikele ya konda mpasi kuluta kukota ya mvwama na kimfumu ya Nzambi. 25 Ye ba longoki ya bo kuwaka yo, bo yitukaka ngolo, na kutubaka : Nani mpi lenda kuguluka ? 26 Ye Yezu, na kutalaka [bo], kutuba na bo : Sambu na bantu, yo lenda konda kusalama, kansi kima mosi ve lenda konda kusalama na Nzambi.

27 Ibuna Petelo, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Tala, beto bikaka yonso, ye beto landaka nge ; inki ta kumina beto mpi ? 28 Ye Yezu kutuba na bo : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde beno yina landaka mono, — na kubaluka ya mambu yonso ya mpa , ntangu Mwana ya muntu ta kuvanda na kiti ya kimfumu ya nkembo na yandi, beno mpi, beno ta vanda na ba kiti ya kimfumu kumi na zole, na kusambisaka makanda kumi na zole ya Izalaele ; 29 ye konso muntu yina ta kubika ba nzo, to ba mpangi ya ba bakala, to ba mpangi ya ba nketo, to tata, to mama, to nketo, to bana, to bilanga, sambu na zola ya zina na mono, ta kubaka yo mbala nkama, ye ta

¹Ba ya mutindu yai.

kubiadila¹ luzingu ya mvula na mvula. 30 Kansi ba mingi yina ikele ya ntete ta kuvanda ya nsuka, ye ba ya nsuka ta kuvanda ba ya ntete.

Kapu 20

1 Sambu kimfumu ya mazulu me kufwanana na mfumu mosi ya nzo yina basikaka tuka luyantiku ya kilumbu sambu na kubaka ba nsadi sambu na kilanga na yandi ya vinu. 2 Ye bo wakanaka ti ba nsadi sambu na denali mosi na kilumbu, yandi tindaka bo na kilanga na yandi ya vinu. 3 Ye na kubasikaka na ntangu ya tatu, yandi monaka ba nkaka yina vandaka na kisika zandu na kukonda kusala kima ; 4 ye yandi kutuba na ba yai : Beno kwenda, beno mpi, na kilanga ya vinu, ye mono ta kupesa beno yina ta vanda masonga ; 5 ye bo kwendaka. Na kubasikaka diaka na ntangu ya sambanu ti na ntangu ya uvwa, yandi salaka mutindu mosi. 6 Ye na kubasikaka na ntangu ya kumi na mosi, yandi monaka ba ya nkaka vandaka pana ; ye yandi kutuba na bo : Sambu na inki beno ke kutelama awakilumbu ya mvimba kukonda kusala kima ? 7 Bo kutuba na yandi : Sambu muntu mosi ve me kubaka beto na kisalu. Yandi kutuba na bo : Beno kwenda, beno mpi, na kilanga ya vinu, ye beno ta kubaka yina ta kuvanda ya masonga. 8 Ye ya nkokila kwisaka, mfumu ya kilanga ya vinu kutuba na kapita na yandi : Binga ba nsadi, ye futa bo lufutu na bo, na kuyantikaka na ba yina ya nsuka ti na ba ya ntete. 9 Ye ntangu [ba yina bo bakaka na kisalu] na ntangu ya kumi na mosi kwisaka, bo bakaka konso muntu denali mosi ; 10 ye ntangu ba ya ntete kwisaka, bo yindulaka kubaka ya kuluta, kansi bo bakaka, bo mpi, konso muntu denali mosi. 11 Ye ya bo bakaka yo, bo vandaka kubokutila mfumu ya nzo, 12 na kutubaka : Ba yai ya nsuka bo salaka kaka ntangu mosi, ye nge me kusala bo mutindu mosi ti beto me kunata kizitu ya kilumbu ti mwini ya ngolo. 13 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba na mosi kati na bo : Nduku na mono, mono me kusala nge mbi ve : Keti nge wakanaka ve ti mono sambu na denali mosi ? 14 Baka yina ikele ya nge ye kwenda. Kansi mono zola kupesa na yai ya nsuka mutindu mosi ti nge. 15 Keti mono ikele na nswa ve na kusala yina mono kuzola na yina ikele ya mono ? Disu na nge ikele mbi, sambu mono, mono ikele mbote ? 16 Yo yina ba ya nsuka ta kuvanda ba ya ntete, ye ba ya ntete ba ya nsuka, sambu ba bingama ikele mingi, kansi ba solama fioti.

17 Ye Yezu, na kutombukaka na Yeluzalemi, bakaka na kingenga na nzila ba longoki kumi na zole, ye yandi kutuba na bo : 18 Tala, beto ke tombuka na Yeluzalemi, ye Mwana ya muntu ta kuyekulama na ba mbuta ya ba ngangam—Nzambi ye na ba nsoniki, ye bo ta kuzengila yandi nkanu ya lufwa ; 19 ye bo ta kuyekula yandi na makanda sambu na kusafula yandi, ti kubula yandi fimbu, ti kukoma yandi na kulunsi ; ye na kilumbu ya tatu yandi ta futumuka.

20 Ibuna mama ya bana ya Yebedeo kwisaka na yandi ti bana na yandi, na kufukiminaka [yandi] ye na kulomba yandi diambu. 21 Ye yandi

¹ Kuvwa bima na nzila ya ndandani.

kutuba na yandi : Inki nge zola ? Yandi kutuba na yandi : Tuma nde bana na mono yai zole, kuvanda, mosi na diboko na nge ya kibakala ye mosi na diboko na nge ya kinketo, na kimfumu na nge. 22 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba : Beno zaba ve yina beno ke kulomba. Beno lenda kunwa mbungu yina mono, ta kunwa ? Bo kutuba na yandi : Beto lenda yo. 23 Ye yandi kutuba na bo : Kieleka beno ta kunwa mbungu na mono ; kansi ya kuvanda na diboko na mono ya kibakala to na diboko na mono ya kinketo, ikele na mono ve na kupesa yo, kaka na ba yina ya Tata na mono yidikilaka. 24 Ye ba kumi, ya bo kuwaka yo, bo monaka ba mpangi yai zole mbi. 25 Ye Yezu, ya yandi bingaka bo mfinama na yandi, kutuba : Beno zaba nde ba mfumu ya makanda ke yalaka bo, ye nde bantu ya nene ke songaka kiyeka na zulu na bo. 26 Yo ta kuvanda mutindu yina ve kati na beno ; kansi konso yina ta zola kukuma muntu ya nene kati na beno ta kuvanda nsadi na beno ; 27 ye konso muntu ta zola kuvanda ya ntete kati na beno, nde yandi kuvanda mpika na beno ; 28 Mutindu mosi mpi Mwana ya muntu kwisaka ve sambu nde bo kusadila yandi, kansi sambu na kusadila ye sambu na kupesa luzingu na yandi bonso ntalu ya kukatula bantu mingi na kimpika.

29 Ye bonso bo vandaka kubasika na Yeliko, kibuka ya nene landaka yandi. 30 Ye tala, bifwa meso zole ya vandaka na lweka ya nzila, ya bokuwaka nde Yezu vandaka kuluta, bokaka, na kutubaka : Wila beto mawa, Mfumu, Mwana ya Dawidi. 31 Ye kibuka nganinaka bo, na mpila nde bo kuvanda mpima ; kansi bo vandaka kuboka kuluta ngolo, na kutubaka : Wila beto mawa, Mfumu, Mwana ya Dawidi. 32 Ye Yezu, telamaka, bingaka bo ye kutuba : Beno zola nde mono kusadila beno inki ? 33 Bo kutuba na yandi : —Mfumu, nde meso na beto kukanguka. 34 Ye Yezu, fwaka nkenda, simbaka meso na bo ; ye na nswalu yina meso na bo monaka diaka ; ye bo landaka yandi.

Kapu 21

1 Ye ntangu bo finamaka na Yeluzalemi ye ya bo kumaka na Betefange, na ngumba ya ba nti ya ba olive, ibuna Yezu tindaka ba longoki zole, 2 na kutubaka na bo : Beno kwenda na bwala yina ikele ya kotalana na beno, ye na ntangu yina kaka beno ta kumona mpunda ya fioti ya nketo ya kukangama, ye mwana ya mpunda ya fioti ti yandi ; beno kangula yo ye beno natila mono yo. 3 Ye kana muntu kutubila beno konso kima, beno ta kutuba : Mfumu ikele na mfunu na yo ; ye nswalu yandi ta kutinda yo. 4 Ye yonso yina lungisamaka, na mpila nde yo kulunga yina tubamaka na nzila ya mbikudi, na kutubaka : 5 « Beno tuba na mwana ya nketo ya Sioni : Tala, ntotila na nge ke kwisa na nge, muntu ya mpima ye ya kuvanda na zulu ya mpunda ya fioti ya nketo¹, ye na zulu ya mwana ya mpunda ya fioti, mwana ya mpunda ya fioti ya nketo» (A)². 6 Ye ba longoki, ya bo kwendaka ye ya bo salaka bonso Yezu tumaka bo, 7 bo nataka mpunda ya fioti ya nketo ti

¹ Kibulu ya bo vandaka kusadila sambu na kunata bifunda.

²Zak. 9,9.

mwana ya mpunda ya fioti, ye tulaka bilele na bo na zulu ; ye yandi vandilaka yo. 8 Ye kibuka ya nene tandaka bilele na bo na nzila, ye ba nkaka vandaka kuzenga mandalala ya ba nti ye vandaka kutanda yo na nzila. 9 Ye bibuka yina vandaka kwenda na ntwala na yandi, ti ba yina vandaka kulanda, vandaka kuboka : Na kutubaka : Hozana na mwana ya Dawidi ! Ya sakumuka yina ke kwisa na zina ya *Mfumu¹ ! Hozana na bisika ya kuluta zulu ! 10 Ye bonso yandi vandaka kukota na Yeluzalemi, mbanza yonso nikanaka, na kutubaka : Nani ikele yai ? 11 Ye bibuka vandaka kutuba : Yai ikele Yezu, mbikudi, yina ikele ya Nazaleti ya Galilea.

12 Ye Yezu kotaka na tempelo ya Nzambi, ye kulaka na nganda ba yina yonso vandaka kuteka ti kusumba na tempelo ; ye yandi bwisaka ba mesa ya ba nsobisi ti bivandidi ya ba yina vandaka kuteka mayembe ; 13 Ye yandi kutuba na bo : Yo sonamaka : «Nzo na mono ta kubingama nzo ya kisambu»(B)² ; kansi beno, beno me kumisa yo kintadi ya ba miyibi³. 14 Ye bifwa meso ti bantu ya makulu kifu kwisaka na yandi na tempelo, ye yandi belulaka bo. 15 Ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki na kumonaka mambu ya kuyituka yina yandi vandaka kusala, ye bana bokaka na tempelo ye tubaka : Hozana na mwana ya Dawidi ! Bo waka makasi, 16 ye tubaka na yandi : Nge ke kuwa yina ya ba yai ke kutuba ? Kansi Yezu kutuba na bo : E, beno tangaka ve : «Na munoko ya bana ya fioti ti ya ba yina ke kunwa mabele, nge me kutula lukumu na nge» (C)⁴ ? 17 Ye ya bikisaka bo, yandi basikaka na mbanza [ye kwendaka] na Betania; ye yandi lutisaka mpipa kuna.

18 Ye na suka, bonso yandi vandaka kuvutuka na mbanza, yandi waka nzala. 19 Ye na kumonaka nti ya ba fige na nzila, yandi pusanaka na yo ; yandi monaka ata kima ve kaka matiti ; ye yandi kutuba na yo : Kimakulu mbuma mosi ve kubutuka diaka na nge ! Kaka na ntangu yina nti ya ba fige yumaka. 20 Ye ba longoki, na kumonaka yo, bo yitukaka, na kutubaka : Inki mutindu na ntangu fioti nti ya ba fige me kuyuma ! 21 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Kana beno ikele na lukwikilu ye nde beno kutula ntembe ve, kaka ve beno ta kusala yina [ya me kusalama] na nti ya ba fige, kansi ata beno kutuba na ngumba yai : Katuka awa ye kudilosa na nzadi mungwa, yo ta kusalama. 22 Ye konso yina beno ta kulomba na kusambaka, kana beno kwikila, beno ta kubaka yo.

23 Ye ntangu yandi kotaka na tempelo, ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mbuta ya bantu kwisaka na yandi, bonso yandi vandaka kulonga, na kutubaka : Na inki kiyeka nge ke kusala mambu yai, ye nani pesaka nge kiyeka yai ? 24 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Mono ta kuyula beno, mono mpi, diambu mosi ; ye kana beno kutubila mono yo, mono ta kutubila beno, mono mpi, na inki kiyeka mono ke kusala mambu yai. 25 Mbotika ya Yoani, katukaka wapi ? Na zulu to na bantu ? Ye bo

¹ Tala Bank.118, 25—26 ; (Hozana *disongidila* : «Gulusa mono ke bondila nge»).

² Yez. 56, 7.

³ Yel. 7, 11.

⁴Bank. 8, 2.

vandaka kuyindula kati na bo mosi, na kutubaka : Kana beto kutuba : Na zulu, yandi ta kutubila beto : Sambu na inki beno kwikilaka yandi ve ? 26 Ye kana beto kutuba na bantu, beto ke kuwa boma ya kibuka, sambu bo yonso ke bakaka Yoani bonso mbikudi. 27 Ye, na kuvutulaka, bo tubaka na Yezu : Beto zaba ve. Yandi mpi kutuba na bo : Mono mpi ve, mono ke kutuba na beno ve na inki kiyeka mono ke kusala mambu yai. 28 Kansi inki beno ke kubanza ? Muntu mosi vandaka na bana zole ; ye na kwisaka na ya ntete, yandi kutuba : Mwana na [mono], kwenda bubu kusala na kilanga ya vinu na mono. 29 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba : Mono me zola ve, kansi na nima, na kudiyangisaka na ntima, yandi kwendaka kuna. 30 Ye na kwisaka na ya zole, yandi kutuba mutindu mosi ; ye yandi, na kuvutulaka, kutuba : Mono [mono ke kwenda kuna], mfumu ; ye yandi kwendaka kuna ve. 31 Nani na bo zole salaka luzolo ya tata ? Bo kutuba na yandi : Ya ntete. Yezu kutuba na bo : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde ba kalaki ya mpaku ti ba nketo ya ndumba ke kukota na ntwala na beno na kimfumu ya Nzambi. 32 Sambu Yoani kwisaka na beno na nzila ya masonga, ye beno kwikilaka yandi ve ; Kansi ba kalaki ya mpaku ti ba nketo ya ndumba kwikilaka yandi ; ye beno, na kumonaka yandi, beno kudiyangisaka na ntima ve na nima sambu na kukwikila yandi.

33 Beno kuwa kingana ya nkaka : Vandaka mfumu mosi ya nzo, yina kunaka kilanga ya vinu, ye zungisaka yo lupangu, ye timunaka na yo kikamununu, ye tungaka na kati na yo nzo ya nda ; ye yandi pesaka yo na ba nsadi bilanga na kufutila ye kwendaka na nganda ya nsi. 34 Ye ntangu nsungi ya ba mbuma mfinamaka, yandi tindaka ba mpika na yandi na bilanga ya vinu na ba nsadi bilanga sambu na kubaka ba mbuma na yandi. 35 Ye ba nsadi bilanga, na kubakaka ba mpika na yandi, bulaka mosi, fwaka ya nkaka, ye losilaka ya nkaka matadi. 36 Yandi tindaka diaka ba mpika ya nkaka ya kuluta ba ya ntete na mingi, ye bo salaka bo mutindu mosi. 37 Ye na nsuka, yandi tindaka mfinama na bo mwana na yandi, na kutubaka : Bo ta kuvanda na luzitu sambu na mwana na mono. 38 Kansi ba nsadi bilanga, na kumonaka mwana, tubaka kati na bo : Yandi yai ikele kibiadi ; beno kwisa beto fwa yandi, ye beto ta kuvwa bima ya kubiadila¹ na yandi. 39 Ye ya bo bakaka yandi, bo losaka yandi na nganda ya kilanga ya vinu ye bo fwaka yandi. 40 Ntangu mpi mfumu ya kilanga ya vinu ta kwisa, inki yandi ta kusala na ba nsadi ya bilanga yina ? 41 Bo kutuba na yandi : Yandi ta kufwa bantu yai ya mbi na mutindu ya mbi, ye ta kupesa na kufutila kilanga na yandi ya vinu na ba nsadi bilanga ya nkaka yina ta kuvutudila yandi mbuma na nsungi na yo. 42 Yezu kutuba na bo : Keti beno me tangaka ve na masonama : «Ditadi ba yina vandaka kutunga losaka, yo yina me kuma ditadi ya kuluta mfunu ya nsongi ; yo me katuka na *Mfumu, yo yai ikele ya kuyituka na meso na beto» (A) ? 43 Yo yina mono ke kutuba na beno nde kimfumu ya Nzambi ta kukatulama na beno, yo ta kupesama na dikanda mosi yina ta kubutisa ba mbuma na yo. 44 Ye yina ta kubwa na zulu ya ditadi yina ta kutoluka bitini—bitini ; kansi yina ditadi yai ta

¹ Kimvwama ya muntu ke kubaka na nima ya lufwa ya muntu.

kubwila, yo ta kunikumuna yandi. 45 Ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mfalisi, na kuwaka bingana na yandi, bo bakisaka nde yandi vandaka kutuba sambu na bo. 46 Ye, na kusosaka kukanga yandi, bo vandaka kuwa bibuka boma, sambu bo vandaka kubaka yandi bonso mbikudi.

Kapu 22

1 Ye Yezu, na kuvutulaka, tubaka na bo diaka na bingana, na kutubaka : 2 Kimfumu ya mazulu fwanisamaka na ntotila mosi salaka nkinsi ya makwela sambu na mwana na yandi, 3 ye tindaka ba mpika na yandi sambu na kubinga ba yina bingamaka na nkinsi ya makwela ; ye bo zolaka ve kukwisa. 4 Yandi tindaka diaka ba mpika ya nkaka, na kutubaka : Beno tuba na ba yina me bingama : Tala, mono me yidika madia na mono ya nkokila ; mono me kufwa ba ngombe na mono ya ba bakala ti ba bibulu na mono ya mafuta ye yonso ikele ya kuyilama : Beno kwisa na nkinsi ya makwela. 5 Kansi bo, ya bo tulaka yo na ntima ve, bo kwendaka, mosi na kilanga na yandi, ye ya nkaka na munkita na yandi ; 6 ye ba nkaka simbaka ba mpika na yandi, bo safulaka bo ye bo kufwaka bo. 7 Ye ntotila, [na kuwaka yo,] waka makasi ; ye ya yandi tindaka binwani na yandi, yandi kufwaka ba fwi bantu yina ye yokaka mbanza na bo. 8 Ibuna yandi kutuba na ba mpika na yandi : Nkinsi ya makwela me kuyilama, kansi bantu yina bingamaka me kufwana ve na yo ; 9 beno kwenda mpi na ba mapambu ya ba nzila, ye bantu yonso beno ta kumona, beno binga bo na nkinsi ya makwela. 10 Ye ba mpika yina, ya bo basikaka, [kwendaka] na ba nzila, ye vukisaka ba yina yonso bo monaka, ya mbi na ya mbote ; ye [nzo] ya nkinsi ya makwela fulukaka na bantu yina vandaka na mesa. 11 Ye ntotila, ya yandi kotaka sambu na kutala ba yina vandaka na mesa, yandi monaka pana muntu mosi ya lwataka lele ya nkinsi ya makwela ve. 12 Ye yandi kutuba na yandi : Nduku, inki mutindu nge me kukota awa, ya konda lele ya nkinsi ya makwela ? Yandi kangamaka munoko. 13 Ibuna ntotila tubaka na ba nsadi : Beno kangisa yandi ba nsinga na makulu ti na maboko, beno nata yandi, ye beno losa yandi na mudidi ya nganda : Kuna ta kuvanda bidilu ti nkwetisa ya meno. 14 Sambu ba bingama ikele mingi, kansi ba solama fioti.

15 Ibuna ba mfalisi kwendaka ye wakanaka sambu na kukanga yandi na mutambu na ba ndinga [na yandi]. 16 Ye bo tindilaka yandi ba longoki na bo ti ba Elodioni, na kutubaka : Longi, beto kuzaba nde nge ikele kieleka ye nde nge ke longaka nzila ya Nzambi na kieleka, ye nde nge ke talaka ve mutindu bantu ke monanaka, sambu nge ke talaka ve na ilungi ya bantu. 17 Tuba na beto mpi, inki nge ke banza : Keti yo me pesama nswa na kufuta kitadi na Kayisali, to ve ? 18 Ye Yezu, na kuzabaka mambi na bo, kutuba : Sambu na inki beno ke kumeka mono, bantu ya luvunu ? 19 Beno songa mono mbongo ya kitadi. 20 Ye bo natilaka yandi denali mosi. Ye yandi kutuba na bo : Kifwanisu yai ti kisono yai ikele ya nani ? 21 Bo kutuba na yandi : Ya Kayisali. Ibuna yandi kutuba na bo : Beno vutula mpi bima ya

Kayisali na Kayisali, ye bima ya Nzambi na Nzambi. 22 Ye bo ya bo waka yo, bo yitukaka ; ye na kubikaka yandi, bo kwendaka.

23 Na kilumbu yina, ba saduse, yina ke tubaka nde lufutumuku ke vandaka ve, kwisaka na yandi ye yulaka yandi, 24 na kutubaka : Longi¹, Mose kutuba : Kana muntu kufwa ya kukonda bana, mpangi na yandi ta kukwela nketo na yandi, ye ta kupesa dikanda² na mpangi³ na yandi. 25 Vandaka kati na beto ba mpangi nsambwadi ; ye ya ntete kwelaka, kufwaka, ye ya konda kubika dikanda, ye yandi bikaka nketo na yandi na mpangi na yandi ; 26 mutindu mosi ya zole mpi ti ya tatu, tii kuna ya nsambwadi ; 27 ye na nima na bo yonso, nketo mpi kufwaka. 28 Na lufutumuku mpi, na kati na bo nsambwadi nketo ta kuvanda ya nani, sambu bo yonso bakaka yandi ? 29 Ye Yezu, na vutulaka, kutuba na bo : Beno me kuvila, na kukonda kuzaba masonama, ata ngolo ya Nzambi ; 30 sambu, na lufutumuku, bo ke kwelana ve to kupesa na makwela, kansi bo ikele bonso ba wanzio ya Nzambi na zulu. 31 Ye na yina me kutala lufutumuku ya ba fwa, beno tangaka ve yina Nzambi tubilaka beno, na kutubaka : 32 « Mono, mono ikele Nzambi ya Abalahami, ye Nzambi ya Izaki , ye Nzambi ya Yakobo» (A)⁴ ? Nzambi ikele Nzambi ya ba fwa ve, kansi ya ba zinga. 33 Ye bibuka, ya bo waka [yina], yitukaka na malongi na yandi.

34 Ye ba mfalisi, ya bo waka ke tubama nde yandi kangisaka munoko ya ba Saduse, vukanaka kisika mosi. 35 Ye mosi na bo, longi ya nsiku, yulaka yandi sambu na kumeka yandi, na kutubaka : 36 Longi, inki lutumu ikele ya nene kati na nsiku ? 37 Ye yandi kutuba na yandi : « Nge ta kuzola *Mfumu Nzambi na nge na ntima na nge ya mvimba, ti na moyo na nge ya mvimba, ye na mabanza na nge ya mvimba» (A)⁵. 38 Ikele yina lutumu ya nene ti ya ntete . 39 Ye ya zole ya kufwanana na yo : « Nge ta kuzola nkweni na nge bonso nge mosi» (B)⁶. 40 Nsiku ya mvimba ti ba mbikudi me simbama na ba lutumu yai zole.

41 Ye ba mfalisi na kuvukanaka, Yezu yulaka bo, 42 na kutubaka : Inki beno ke banza sambu na Klistu ? —Yandi ikele mwana ya nani ? Bo kutuba na yandi : Ya Dawidi. 43 Yandi kutuba na bo : Inki mutindu mpi Dawidi, na Mpeve, ke kubinga yandi Mfumu, na kutubaka : 44 «*Mfumu tubaka na mfumu na mono : Vanda na diboko na mono ya kibakala, tii kuna mono ta kutula ba mbeni na nge na nsi ya bitambi na nge» ?(A)⁷, 45 Kana mpi Dawidi ke kubinga yandi mfumu, inki mutindu yandi ikele mwana na yandi ? 46 Ye muntu mosi ve lendaka vutudila yandi ngogo mosi ; ye muntu mosi ve, yantika kilumbu yina, mekaka kuyula yandi.

¹ Yina ke kulonga

² Dibuta, awa ti na nzila ya kutanga. 25

³Kul. 25, 5

⁴Kub. 3, 6

⁵Kul.6, 5.

⁶Lew.19, 18.

⁷Ba Nku.110, 1.

Kapu 23

Ibuna Yezu tubaka na bibuka ti na ba longoki na yandi, na kutubaka :
2 Ba nsoniki ti ba mfalisi me kuvanda na kiti ya Mose. 3 Mambu yonso mpi ya bo ta kutubila beno, beno sala yo ye zitisa yo ; kansi beno sala ve na mpila ya bisalu na bo, sambu bo ke kutuba ye bo ke kusala ve ; 4 kansi bo ke kangisaka bifunda ya kizitu ti mpasi na kunata, ye bo ke kutula yo na mapeka ya bantu, kansi bo, bo ke zolaka ve kunikisa yo na musapi na bo. 5 Ye ke kusala bisalu na bo yonso sambu bantu kumona bo ; sambu bo ke kumisa nene ba filakateli¹ na bo ye kukumisa malenda [ya bilele na bo] nda, 6 ye bo ke zolaka kisika ya ntete na ba nkinsi ye bivandidi ya ntete na ba sinagoga, 7 ti kupesama ba mbote na bifulu ya bantu mingi, ti na kubingama na bantu : Labi, Labi ! 8 Kansi beno, beno bingama ve : Labi ; sambu mosi kaka ikele ntwadisi na beno, [Klistu] ; ye beno, beno ikele ba mpangi beno yonso. 9 Ye beno kubinga ve muntu mosi na ntoto tata na beno; sambu mosi kaka ikele tata na beno, yina ikele na mazulu. 10 Beno bingama mpi ve ba ntwadisi² ; sambu mosi kaka ikele ntwadisi na beno, Klistu. 11 Kansi [muntu] ya kuluta nene kati na beno ta kuvanda nsadi na beno. 12 Ye konso muntu ta kuditombula bo ta kulumusa yandi ; ye konso muntu yina ta kudikulumusasa bo ta tombula yandi.

13 Kansi mawa na beno, ba nsoniki ti ba mfalisi bantu ya luvunu ! Sambu beno ke kangisa kimfumu ya mazulu na ntwala ya bantu ; sambu beno ke kukota ve beno mosi, beno ke pesa mpi nswa ve ya kukota na ba yina ke zola kukota. 15 Mawa na beno, ba nsoniki ti ba mfalisi bantu ya luvunu ! Sambu beno ke lutaka nzadi mungwa ye na ntoto sambu na kukumisa muntu mosi muntu ya lukwikilu ya ba yuda; ye ntangu yandi ke kukuma yo, beno ke kumisa yandi mwana ya gehena mbala zole kuluta beno. 16 Mawa na beno, ba ntwadisi ya kufwa meso, yina ke kutuba : Konso muntu yina ke kuzenga ndefi na nzila ya tempelo³, yo ikele kima ve ; kansi konso muntu yina ta kuzenga ndefi na nzila ya wolo ya tempelo⁴, ndefi ta kukanga yandi. 17 Bilawu ti bifwa meso ! Sambu inki ikele ya kuluta nene, to wolo, to tempelo yina ke kusantisa wolo ? 18 Ye konso muntu yina ke kuzenga ndefi na diziku ya ba nkayilu, yo ikele kima ve ; kansi konso muntu yina ta kuzenga ndefi na dikabu yina ikele na zulu, ndefi ta kukanga yandi. 19 Bifwa meso ! Sambu inki ikele ya kuluta nene, to dikabu, to diziku ya ba nkayilu yina ke kusantisa dikabu ? 20 Yina mpi ke kuzenga ndefi na nzila ya diziku ya ba nkayilu⁵, ke kuzenga ndefi na nzila ya diziku ya ba nkayilu ye na nzila ya bima yonso yina ikele na zulu na yo ; 21 ye yina ke kuzenga ndefi na nzila ya tempelo, ke kuzenga ndefi na nzila ya tempelo³ ti na nzila ya yina ke kuzingaka⁶ kati na yo ; 22 ye yina ke kuzenga ndefi na nzila ya zulu, ke kuzenga ndefi na nzila ya kiti ya kimfumu ya Nzambi ti na nzila ya

¹ Mwa—sanduku ya fioti ya me lwatisama na ilungi ya mfalisi ; yo vandaka na bisono ya nsiku kati na yo.

² Yina ke kutwadisa (ngogo yai me tubama kaka na nzila ya kutanga yai).

³ Tempelo, na kutubaka ya mbote, nzo kibeni, —*kansi kibansala yonso ve ti bibaka ya santu*

⁴ Nzo kibeni (awa, ti na nzila ya kutanga 17, 21, 35)

⁵ Na nzila na yo.

⁶To : kuzingaka.

yina me vanda na zulu na yo. 23 Mawa na beno ba nsoniki ti ba mfalisi bantu ya luvunu ! Sambu beno ke kufuta ndambu ya kumi ya matiti ya mante ti ya aneti ti ya kumini¹, ye beno me bika mambu ya kuluta mfunu ya nsiku, kusambisama ye kuwa mawa ti nkwikamanu ; beno zolaka kusala mambu yai ye kubika yina ve. 24 Ba ntwadisi bifwa meso, yina ke yungulaka² mbembele ye yina ke minaka kamela ! 25 Mawa na beno, ba nsoniki ti ba mfalisi bantu ya luvunu ! Sambu beno ke yobisaka nganda ya mbungu ti ya dilonga ; kansi na kati yo me fuluka ti bima ya beno ke bakaka na kingolo—ngolo ti kukonda kudiyala³. 26 Mfalisi kifwa meso ! Yobisa ntete—ntete kati ya mbungu ti ya dilonga, na mpila nde nganda kuvanda ya kusukuka. 27 Mawa na beno, ba nsoniki ti ba mfalisi bantu ya luvunu ! Sambu beno me fwanana na ba maziamu yina bo me kupakula mpemba, yina ke kumonana kitoko na nganda, kansi yina, na kati, me fuluka na mikwa ya ba fwa ti mvindu ya mutindu yonso. 28 Mutindu yina, beno mpi, na nganda beno ke kumonana masonga na bantu, kansi na kati beno me fulukaka na luvunu ti mambi⁴. 29 Mawa na beno, ba nsoniki ti ba Mfalisi bantu ya luvunu ! Sambu beno ke tungaka ba maziamu ya ba mbikudi, ye beno ke kutomisa⁵ ba maziamu ya bantu ya masonga, 30 ye beno ke tuba : Kana beto vandaka na bilumbu ya ba tata na beto, beto zolaka ve kuvukana ti bo na menga ya ba mbikudi ; 31 na mpila nde beno ikele ba mbingi⁶ na beno mosi nde beno ikele bana ya ba yina kufwaka ba mbikudi ; 32 ye beno, —beno ke fulusa kitesilu ya ba tata na beno ! 33 Biwuta, dikanda ya biwuta ! Inki mutindu beno ta kutina na kusambisama ya gehena ? 34 Yo yina tala, mono, mono ke tindila beno ba mbikudi, ti bantu ya ngangu, ti ba nsoniki ; ye beno ta kufwa bo, ye beno ta koma bo na kulunsi, ye beno ta bula bo fimbu na ba sinagoga na beno, ye beno ta niokula bo mbanza na mbanza. 35 Na mpila nde kubwila beno menga yonso ya masonga ya tiamukaka na ntoto, yantika menga ya Abel muntu ya masonga, tii kuna na menga ya Zakalia, mwana ya Balakia, ya beno fwaka na kati—kati ya tempelo⁷ ye diziku ya ba nkayilu. 36 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Mambu yai yonso ta kwisila mbandu yai. 37 Yeluzalemi, Yeluzalemi [mbanza] yina ke fwaka ba mbikudi ti kulosa matadi ba yina bo tindilaka yandi. Ye mbala ikwa mono zolaka vukisa bana na nge bonso nsusu ke vukisaka bana na yandi na nsi ya mapapu na yandi, ye beno zolaka yo ve ! 38 Tala, nzo na beno me kubikadila beno mpamba, 39 sambu mono ke kutuba na beno : Tuka bubu beno ta kumona mono diaka ve, tii kuna beno

¹Na mpusa ya ngolo, bo vandaka kumona mfunu, sambu na ndambu ya kumi, ata ba nti ya ya kusadila ba nkinsi yina ke kudibasikilaka to yina bo vandaka kukunama fioti.

²Ba Mfalisi vandaka na kikalulu ya kuyungula vinu na lele sambu na kukonda kunwa mbembele, yina vandaka. Kibulu ya mvindu na nsiku (Iew. 11, 4).

³Mambu ya mvindu.

⁴Bonso 7, 23.

⁵Ke kuyidika.

⁶Tala Mat 18, 16.

⁷Nzo kibeni.

ta kutuba : Lusakumunu kuvanda na yina ke kukwisa na zina ya *Mfumu ¹ !

Kapu 24

1 Ye Yezu basikaka na tempelo ye kwendaka ; ye ba longoki na yandi finamaka sambu na kusonga yandi ntungulu ya tempelo. 2 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Keti beno ke mona ve bima yai yonso ? Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : Yo ta kubikala awa ve ditadi na zulu ya ditadi yina ta konda kulosama na nsi. 3 Ye bonso yandi vandaka na ngumba ya ba nti ya olive, ba longoki kwisaka na yandi na kingenga, na kutubaka : Tuba na beto inki ntangu mambu yai ta salama, ye inki ta vanda kidimbu ya kukwisa na nge ti ya nsuka ya mvu. 4 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno keba nde muntu kuvidisa beno ve ; 5 sambu ba mingi ta kwisa na zina na mono, na kutubaka : Mono, mono ikele Klistu ; ye bo ta kuvidisa ba mingi. 6 Ye beno ta kuwa nsangu ya ba mvita ti makelele ya ba mvita ; beno keba nde beno kukuma kisaka—saka ve, sambu yonso fetele kukuma ; kansi nsuka ikele ntete ve. 7 Sambu dikanda ta kutedimina dikanda, ye kimfumu ta kutedimina kimfumu ; ye ta kuvanda ti ba nzala, ye bimbefo ya nsambukila, ti kunikana ya ntoto na bifulu mingi. 8 Kansi mambu yai yonso ikele luyantiku ya ba mpasi. 9 Ibuna bo ta yekula beno sambu na kumonisa beno mpasi, ye bo ta kufwa beno ; ye beno ta mengama na makanda yonso sambu ya zina na mono. 10 Ye Ibuna mingi ta kubula dibaku², ye ta kudiyekula mosi na ya nkaka, ye ta mengana mosi na ya nkaka ; 11 ye ba mbikudi mingi ya luvunu ta basika ye ta vidisa ba mingi : 12 Sambu mbi ta kuma mingi³, zola ya ba mingi⁴ ta kuma madidi; 13 kansi yina ta kutatamana⁵ tii na nsuka, yandi yina ta kuguluka. 14 Ye nsangu ya mbote yai ya kimfumu ta longama na insi—ntoto ya bantu ke zinga, na kimbangi na makanda yonso ; ye ibuna nsuka ta kwisa.

15 Ntangu mpi beno ta mona mbi ya kubebisa⁶, yina ya mbikudi Daniele tubilaka, ya kutulama na kisika ya santu, (nde yina ke kutanga kubakisa⁷), 16 ibuna nde ba yina ikele na Yudea kutina na ba ngumba ; 17 nde yina ikele na ludi kukulumuka ve sambu na kunata bima na yandi na nganda ya nzo na yandi ; 18 ye nde yina ikele na bilanga kuvutuka ve na nima sambu na kunata lele na yandi. 19 Kansi mawa na ba yina ikele na mavumu ti na ba yina ke nwisana bana mabele na bilumbu yina ! 20 Ye beno kusamba nde kutina na beno kuvanda ve na nsungi ya madidi, to na kilumbu ya sabata ; 21 sambu ibuna yo ta kuvanda ba mpasi mosi ya nene, yina me vandaka ntete ve tuka luyantiku ya insi—ntoto tii ntangu yai, ye yo

¹ Tala, ba nkunga 118, 26.

² *Bisika ya nkaka* : Kuvanda na dibaku ya kubwa.

³ To : Ta kuyikama.

⁴ Ya ba mingi, to ya bibuka mingi.

⁵ Kukanga ntima.

⁶ Na mutindu ya : Ke kubebisa. Nzambi ya kiteki ya ta kunata kubebisama (*ya nsi*), to : Ta kukumisa (*nsi*) ya kuyuma (*tala* Dan 9, 27 ; 11, 31 ; 12,11).

⁷ To : Ke kuyindula yo.

ta kuvanda ve ata fioti. 22 Ye kana bilumbu yina kumisamaka nkufi ve, ata nsuni mosi ve zolaka guluka ; kansi, sambu ba solama, bilumbu yina ta kumisama nkufi. 23 Ibuna, kana muntu mosi kutuba na beno : Tala, Klistu ikele kwaku, to : Yandi ikele pana, beno kwikila yo ve. 24 Sambu ba Klistu ya luvunu ta kutelama ti ba mbikudi ya luvunu ; ye bo ta kusonga¹ bidimbu ya nene ti bimangu, na mpila ya kuvidisa, kana yo lenda salama, ata ba solama. 25 Tala, mono tubilaka beno yo na ntwala. 26 Kana mpi bo kutuba na beno : Tala, yandi ikele na nsi ya kuyuma, beno basika ve ; tala, yandi ikele na ba suku ya kati, beno kwikila yo ve. 27 Sambu bonso nsemo ya nzasi ke basikaka na ndambu ya esti ye ke monika tii kuna na ndambu ya westi, mutindu yina ta kuvanda kwisa ya Mwana muntu. 28 Sambu, konso kisika yina ta kuvanda nitu ya kufwa, pana ta kuvukana ba mbemba².

29 Ye na nswalu yonso na nima ya mpasi ya bilumbu yina, ntangu ta kukuma mpimpa, ye ngonda ta kupesa nsemo na yo ve, ye ba mbwetete ta kubwa na zulu, ye ba ngolo ya zulu ta nikana. 30 Ibuna ta monika kidimbu ya Mwana muntu na zulu : Ibuna makanda yonso ya insi—ntoto ta kudila ye bo ta kumona Mwana ya muntu na kukwisaka na matuti ya zulu, ti ngolo ti nkembo³ ya nene. 31 Ye yandi ta tinda ba wanzio na yandi ti ndinga ya ngolo ya mpungi ; ye bo ta vukisa ba solama na yandi ya mipepe iya, yantika nsuka mosi ya zulu, ti nsuka ya nkaka.

32 Kansi beno longuka kingana ya nti ya fige [yina yo ke kupesa beno] : Ntangu lutangu na yo me kukuma pete—pete ye ke basisa matiti, beno ke bakisa nde nsungi ya mwini ya ngolo me kukuma mfinama. 33 Mutindu mosi mpi beno, ntangu beno ta kumona mambu yai yonso, beno zaba nde yo me kuma mfinama, na kielo. 34 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : mbandu yai ta kuluta ve nde mambu yai yonso kukuma. 35 Zulu ti ntoto ta kuluta, kansi ba ndinga na mono ta kuluta ata fioti ve. 36 Kansi, sambu na kilumbu yina ti na ntangu muntu kuzaba yo ve, ata ba wanzio ya mazulu, kaka Tata na mono yandi mosi. 37 Kansi bonso yo vandaka bilumbu ya Noa, mutindu yina mpi ta kuvanda kukwisa ya Mwana ya muntu. 38 Sambu, bonso na bilumbu na ntwala ya masa fulukaka ngolo bo vandaka kudia bo vandaka kunwa, ye bo vandaka kwelana ye bo vandaka kukwedisa, tii na kilumbu yina Noa kotaka na nzanza, 39 ye bo zabaka kima ve, tii kuna masa ya fuluka ngolo kwisaka ye nataka bo yonso, mutindu yina mpi ta kuvanda kukwisa ya mwana muntu. 40 Ibuna bantu zole ta vanda na kilanga, mosi ta bakama, ye ya nkaka ta bikala ; 41 ba nketo zole ta kunika na mulengo⁴, mosi ta bakama ye ya nkaka ta bikala. 42 Beno kangula meso mpi ; sambu beno kuzaba ve na inki ntangu Mfumu na beno ke kwisa. 43 Kansi beno zaba yai, nde kana mfumu ya nzo zabaka na inki ntangu ya mpimpa muyibi fetele kwisa⁵, yandi zolaka kangula meso, ye yandi zolaka kubika ve, [muyibi] kutobula nzo na yandi. 44 Yo yina, beno mpi, beno

¹ Ta kupesa.

² Tala Luk.17, 37.

³ To ngolo ya nene ti nkembo ya [nene].

⁴ Ditadi bo vandaka kunikina fufu.

⁵ Ke kwisa.

vanda ya kuyilama ; sambu, na ntangu yina beno ke banza ve, mwana ya muntu ke kwisa. 45 Nani mpi ikele mpika ya nkwikisi ti ya mayele, yina ya mfumu na yandi me kutula na zulu ya bansadi ya nzo na yandi sambu na kupesa bo madia na bo na ntangu ya kufwana ? 46 Kiese ikele na mpika yina ntangu mfumu na yandi ta kwisa, ta kukuta na kusalaka mutindu yina. 47 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde yandi ta kutula yandi na [zulu] ya bima na yandi yonso. 48 Kansi kana mpika yina ya mbi kutuba na ntima na yandi : Mfumu na mono me sukinina na kwisa, 49 ye nde yandi yantika na kubula ba yina ikele ba mpika ti yandi, ye nde yandi kudia ti kunwa ti ba lawuki malafu, 50 mfumu ya mpika yina ta kwisa na kilumbu yina yandi ke kusinga ve, ye na ntangu yandi kuzaba ve, 51 ye yandi ta kuzenga yandi na bitini zole ye ta pesa dikabu na yandi ti bantu ya luvunu : Kuna ta kuvanda bidilu ti nkwetisa ya meno.

Kapu 25

1 Ibuna kimfumu ya mazulu ta kufwanisama na ba mwense kumi yina, ya bo bakaka ba mwinda¹ na bo, basikaka na kukutana ti bakala ya dikwela. 2 Ye tanu kati na bo vandaka nganu ye tanu ba zoba. 3 Ba yina ya vandaka ba zoba, na kubakaka ba mwinda na bo, bakaka ve ba mafuta ti yo ; 4 kansi ba yina ya ngangu bakaka mafuta na milangi na bo ti ba mwinda na bo. 5 Bonso bakala ya dikwela vandaka kusukinina, mpongi yantikaka kusimba bo yonso ye bo lalaka. 6 Kansi na kati—kati ya mpipa, mulolo wisanaka : Tala bakala ya dikwela ; Beno basika na kukutana na yandi. 7 Ibuna ba mwense telamaka ye yidikaka ba mwinda na bo. 8 Ye ba ya zoba tubaka na ba ya mayele : Beno pesa beto ndambu ya mafuta na beno, sambu ba mwinda na beto ke kwenda na kuzima. 9 Kansi ba yina ya ngangu vutulaka, na kutubaka : [ve], mbayi—mbayi yo kulunga ve sambu na beto ti sambu na beno ; kulunga mbote beno kwenda na ba yina ke tekaka yo, ye beno sumba yo sambu na beno mosi. 10 Bonso bo vandaka kwenda sambu na kusumba yo, bakala ya dikwela kwisaka ; ye ba yina vandaka ya kuyilama kotaka ti yandi na nkinsi ya makwela ; ye kielo kangamaka. 11 Na nima ba mwense yina ya nkaka mpi kwisaka, na kutubaka : Mfumu, mfumu, kangudila beto ! 12 Kansi yandi, na kuvutulaka, kutuba : Ya kieleka, mono ke tuba na beno : Mono kuzaba beno ve. 13 Beno kangula meso mpi ; sambu beno kuzaba ve ata kilumbu ata ntangu.

14 Sambu ikele bonso muntu mosi yina, na kwendaka na nganda ya nsi, bingaka ba mpika na yandi mosi ye pesaka bo bima na yandi. 15 Ye na mosi, yandi pesaka ba talanta tanu ; ye na ya nkaka, zole ; na ya nkaka, mosi ; na konso muntu mpila ya ngolo na yandi ; ye nswalu yandi kwendaka na nganda ya nsi. 16 Yina bakaka ba talanta tanu kwendaka ye sadilaka yo, ye yandi bakaka ba talanta tanu ya nkaka. 17 Mutindu mosi mpi, yina bakaka zole, bakaka, yandi mpi zole ya nkaka. 18 Kansi yina ya bakaka

¹ Kutuba ya mbote : Ba torche to ba flambo ya bo ke kupedisaka na mafuta ; ngogo mosi ti na Yoani 18, 3.

mosi, kwendaka ye timunaka na ntoto, ye bumbaka mbongo ya mfumu¹ na yandi. 19 Ye ntangu mingi na nima, mfumu ya ba mpika yai kwisaka ye kuzikisa nsadilu [mbongo] ti bo. 20 Ye yina bakaka ba talanta tanu kwisaka ye nataka ba talanta tanu ya nkaka, na kutubaka : Mfumu, nge pesaka mono ba talanta tanu ; tala, mono me baka muluta ya tanu ya nkaka na zulu. 21 Mfumu na yandi kutuba na yandi : Mbote, nsadi ya mbote ti ya nkwikisi ; nge vandaka nkwikisi na mambu ya fioti, mono ta kutula nge na zulu ya mingi : Kota na kiese ya mfumu na nge. 22 Ye yina bakaka ba talanta zole kwisaka mpi ye kutuba : Mfumu, nge pesaka mono ba talanta zole ; tala, mono me kubaka muluta ya ba talanta zole ya nkaka na zulu na yo. 23 Mfumu na yandi kutuba na yandi : Mbote, nsadi ya mbote ti ya nkwikisi, nge vandaka nkwikisi na mambu ya fioti, mono ta kutula nge na zulu ya mingi : Kota na kiese ya mfumu na nge. 24 Ye yina bakaka talanta mosi kwisaka mpi ye kutuba : Mfumu, mono zabaka nge, nde nge ikele muntu ya ntima ngolo, na kukatulaka mbuma na kisika yina nge kunaka ve ye kubukaka mbuma na kisika yina nge mwangaka ve ; 25 ye, na kuwaka boma, mono kwendaka ye bumbaka talanta na nge na ntoto ; tala, nge ikele na yina ikele ya nge. 26 Ye mfumu na yandi, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Mpika ya mbi ti ya molo, nge zabaka nde mono ke katulaka mbuma na kisika mono kunaka ve, ye nde mono ke bukaka kisika yina mono mwangaka ve, 27 — nge lendaka mpi kutula mbongo na mono na ba bumbi mbongo, ye, ntangu mono zolaka kwisa, mono zolaka kubaka yina ikele ya mono ti munluta. 28 Beno botula yandi mpi talanta, ye beno pesa yo na yina ikele ti ba talanta kumi ; 29 sambu na konso muntu yina ikele na yo ta pesamina yandi, ye yandi ta vanda na yo ya kufulukuka ; kansi na yina ikele na yo ve, ata yina yandi ikele na yo bo ta kubotula. 30 Ye beno losa mpika ya konda mfunu na mudidi ya nganda : Kuna ta kuvanda bidilu ti nkwetisa ya meno.

31 Ntangu Mwana ya muntu ta kwisa² na nkembo na yandi, ye ba wanzio yonso ti yandi, ibuna yandi ta kuvanda na kiti ya kimfumu ya nkembo na yandi, 32 ye makanda yonso ta vukisama na ntwala na yandi ; ye yandi ta kabisa ba mosi na ba ya nkaka, bonso ngungudi ke kabisaka mameme na ba nkombo ; 33 Ye yandi ta kutula mameme na diboko na yandi ya kibakala ye ba nkombo na diboko na yandi ya kinketo. 34 Ibuna ntotila ta kutuba na ba yina ta kuvanda na diboko na yandi ya kibakala : Beno kwisa, beno bantu Tata na mono me kusakumuna, beno biadila kimfumu yina me kuyidikilamaka beno tuka kusalama ya insi—ntoto; 35 sambu mono waka nzala, ye beno pesaka mono madia ; mono waka kiwina, ye beno pesaka mono ya kunwa ; mono vandaka nzenza, ye beno yambaka mono ; 36 mono vandaka kinkonga, ye beno lwatisaka mono ; mono vandaka mbefo, ye beno talaka mono ; mono vandaka na boloko, beno kwisaka mfinama na mono. 37 Ibuna bantu ya masonga ta vutudila yandi, na kutubaka : Mfumu, inki ntangu beto monaka nge na nzala, ye nde beto disaka nge ; to kuvanda na kiwina, ye nde beto pesaka nge ya kunwa ? 38

¹ Mfumu, (*awa, ti na ba nzila ya kutanga ya me kulanda*).

² To : ta kukwisa

Ye inki ntangu beto monaka nge nzenza, ye nde beto yambaka nge ; to kinkonga, ye nde beto lwatisaka nge ? 39 Ye inki ntangu beto monaka nge mbefo, to na boloko, ye nde beto kwisaka mfinama na nge ve ? 40 Ye ntotila, na kuvutulaka, ta kutuba na bo : Ya kieleka, mono ke tuba na beno : Bonso beno salaka yo na mosi ya kuluta fioti na ba yai [ikele] ba mpangi na mono, beno salaka yo na mono. 41 Ibuna yandi ta kutuba mpi na ba yina ta kuvanda na diboko na yandi ya kinketo : Beno katuka ntama na mono, beno bantu ya me singama, na tiya ya mvula na mvula yina me yidikamaka sambu na diabulu ti bantu na yandi ; 42 sambu mono waka nzala, ye beno pesaka mono madia ve ; mono waka kiwina, ye beno pesaka mono ya kunwa ve ; 43 mono vandaka nzenza, ye beno yambaka mono ve ; kinkonga, ye beno lwatisaka mono ve ; mbefo ye na boloko, ye beno talaka mono ve. 44 Ibuna bo mpi ta vutula, na kutubaka : Mfumu, inki ntangu beto monaka nge na nzala, to na kiwina, to kuvanda nzenza, to kinkonga, to mbefo, to na boloko, ye nde beto sadisaka nge ve ? 45 Ibuna yandi ta vutula na bo, na kutubaka : Ya kieleka, mono ke tuba na beno : Bonso ya beno salaka yo ve na mosi ya kuluta fioti yai, beno salaka yo mpi ve na mono. 46 Ye ba yai ta kwenda na kuyangisama ya mvula na mvula, ye bantu ya masonga, na luzingu ya mvula na mvula.

Kapu 26

1 Ye yo kumaka, ntangu Yezu manisaka ba ndinga yai yonso, yandi kutuba na ba longoki na yandi : 2 Beno zaba nde Paki ikele na¹ bilumbu zole, ye mwana ya muntu ke yekulama sambu na kukomama na kulunsi.

3 Ibuna ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mbuta ya nkangu vukanaka na nzo² ya mbuta—nganga, ya bo ke bingaka Kaifa, 4 ye bo wakana na kimvuka sambu na kukanga Yezu na mayele ya mbi ye kufwa yandi ; 5 kansi bo vandaka kutuba : Na ntangu ya nkinsi ve, na mpila nde makelele kuvanda ve kati ya nkangu.

6 Ye bonso Yezu vandaka na Betania na nzo ya Simoni muntu ya maladi ya bwasi, 7 nketo mosi, ya vandaka na mulangi mosi ya ditadi ya alabatele [ya kifuluka] na mananasi ya ntalu mingi, kwisaka na yandi ye tiamunaka yo na ntu na yandi bonso yandi vandaka na mesa. 8 Ye ba longoki, na kumonaka yo, bo waka makasi, na kutubaka : Inki mfunu na kubebisama yai ? 9 Sambu [mananasi] yai zolaka kutekama na ntalu ya mingi, ye kupesa yo na ba nsukami. 10 Ye Yezu, na kuzabaka yo, kutuba na bo : Sambu na inki beno ke kupesa nketo yai mpasi na ntima ? Sambu yandi me sadila mono kisalu ya mbote ; 11 sambu beno ikele ti ba nsukami ntangu yonso, kansi mono, beno ikele na mono ntangu yonso ve ; 12 sambu nketo yai, na kutiamunaka mananasi yai na nitu na mono, yandi salaka yo sambu na kuzikama³ na mono. 13 Ya kieleka, mono ke tuba na beno : Na

¹Na nima.

²To : Kibansala.

³To, na mpila ya kusadila ya ngogo na ba LXX : Kuyumisa mvumbi ; Kuy. 50, 2 ti 3.

konso kisika ya nsangu ya mbote yai ta kulongama na insi—ntoto mvimba, bo ta kutuba mpi sambu na yina nketo yai me kusala, na kuyindula yandi.

14 Ibuna mosi ya ba kumi na zole, ya bo ke bingaka Yudasi Isikaliyoti, kwendaka na ba mbuta ya ba ngangam—Nzambi, 15 ye kutuba : Inki beno zola kupesa mono, ye mono, mono ta kuyekula yandi na beno ? Ye bo tangilaka yandi bibende ya mbongo makumi tatu. 16 Ye tuka ntangu yina, yandi vandaka kusosa ntangu ya mbote sambu na kuyekula yandi.

17 Ye, kilumbu ya ntete ya mampa ya konda kiputi, ba longoki kwisaka na Yezu, na kutubaka : Na wapi nge kuzola nde beto kuyidikila nge [yina me kufwana] sambu na kudia Paki ? 18 Ye yandi kutuba : Beno kwenda na mbanza na nzo ya muntu mosi, ye beno kutuba na yandi : Longi¹ me kutuba : Ntangu na mono me finama ; mono ta kusala Paki na nzo na nge ti ba longoki na mono. 19 Ye ba longoki salaka bonso yandi tindaka bo na kusala, ye bo yidikaka Paki.

20 Ye ya nkokila kubwaka, yandi vandaka na mesa ti ba kumi na zole. 21 Ye bonso bo vandaka kudia, yandi tubaka : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mosi kati na beno ta kuyekula mono. 22 Ye, na kumonaka mawa mingi, bo yantikaka, mosi na mosi, na kutubaka na yandi : Mfumu, keti ikele mono ? 23 Ye yandi, na kuvutulaka, kutuba : Yina ta kutula diboko ti mono na dilonga, yandi yina ta kuyekula mono. 24 Mwana ya muntu ke kwenda, mpila yo me sonamaka sambu na yandi ; kansi mawa na muntu yina na nzila na yandi Mwana ya muntu me yekulama ! Yo zolaka kuvanda mbote sambu na muntu yina nde yandi kubutuka ve. 25 Ye Yudasi yina vandaka kuyekula yandi, na kuvutulaka, kutuba : Keti ikele mono, Labi ? Yandi kutuba na yandi : Nge me tuba yo.

26 Ye bonso bo vandaka kudia, Yezu ya yandi bakaka dimpa ye ya yandi sakumunaka² yo, zengaka yo ye pesaka yo na ba longoki na yandi, ye kutuba : Beno baka, beno kudia ; yai ikele nitu na mono. 27 Ye, ya yandi bakaka mbungu ye tondaka, yandi pesaka bo yo, na kutubaka : Beno kunwa yo beno yonso. 28 Sambu yai ikele menga na mono, [menga] ya ngwakana ya mpa, ya me tiamuka sambu na mingi na ndoluka ya masumu³. 29 Kansi mono ke tuba na beno nde katuka ntangu yai, mono ta kunwa diaka vinu ya mbuma ya nti yai ve, tii kuna mono ta kunwa yo ya mpa⁴ ti beno na kimfumu ya Tata na mono. 30 Ye ya bo yimbaka nkunga, bo basikaka [ye bo kwendaka] na ngumba ya ba nti ya olive.

31 Ibuna Yezu tubaka na bo : Beno yonso ta kubula dibaku kati na mono na mpipa yai ; sambu yo me sonamaka : «Mono ta kubula ngungudi, ye mameme ya kibuka ta panzana»(A)⁵ ; 32 kansi na nima ya mono ta futumuka, mono ta kwenda na ntwala na beno na Galilea. 33 Ye Petelo, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Kana bo yonso kubula dibaku kati na nge, mono, mono ta kubula dibaku ata fioti ve [kati na nge]. 34 Yezu kutuba na

¹Yina ke kulonga.

²Disongidila : Na kutondaka (tala 1 korinto 11, 24).

³Sambu nde masumu kulolulama (*kukatuka, kuloluka*).

⁴Ya mpa ve, kansi na luswaswanu, na mpila ya nkaka.

⁵Zak. 13, 7.

yandi : Ya kieleka, mono ke tuba na nge, nde na mpipa yai kaka, na ntwala nde nsusu kudila, nge ta kubuya mono mbala tatu. 35 Petelo kutuba na yandi : Ata yo fetele nde mono kufwa ti nge, mono ta kubuya nge ve. Ye ba longoki yonso tubaka mutindu mosi.

36 Ibuna Yezu kwisaka ti bo na kisika ya bo ke bingaka Ngetesemane, ye kutuba na ba longoki : Beno vanda awa, tii kuna, na kukwenda, mono ta kusamba pana. 37 Ye ya yandi bakaka Petelo ti bana zole ya Yebedeo, yandi yantikaka kumona kiadi ti kizitu ya nene. 38 Ibuna yandi tubaka na bo : Moyo na mono me simbama na kiadi¹ tii kuna na lufwa ; Beno bikala awa ye beno kangula meso ti mono. 39 Ye na kwendaka fioti na ntwala, yandi kubwaka ilungi na ntoto, na kusambaka ye na kutubaka : Tata na mono, kana yo lenda salama, bika nde mbungu yai kuluta ntama na mono ; kansi bonso mono kuzola ve kansi bonso [nge kuzola]. 40 Ye yandi kwisaka na ba longoki, ye yandi kukuta bo na kulalaka ; ye yandi kutuba na Petelo : Mutindu yina, beno lendaka ve kukangula meso ntangu mosi² ti mono ? 41 Beno kangula meso ye beno samba, na mpila nde beno kukota na mpukumuna ve, mpeve ikele ya kifuluka na luzolo ya mbote, kansi nsuni ikele ya kulemba. 42 Yandi kwendaka diaka mbala ya zole, ye yandi sambaka, na kutubaka : Tata na mono, kana yo lenda salama ve nde yai kuluta ntama na mono, nde mono kunwa yo ve, bika nde luzolo na nge kusalama. 43 Ye ya yandi kwisaka, yandi kutaka bo diaka na kulalaka ; sambu meso na bo vandaka kizitu. 44 Ye na kubikaka bo, yandi kwendaka diaka, ye sambaka mbala ya tatu, na kutubaka ba ndinga mosi kaka. 45 Ibuna yandi kwisaka na ba longoki, ye kutuba na bo : Yantika ntangu yai beno lala ye beno pema ; tala, ntangu me finama, ye mwana ya muntu me yekulama na maboko ya bantu ya masumu. 46 Beno telama, beto kwenda ; tala, yina ke kuyekula mono me finama.

47 Ye bonso yandi vandaka kutuba diaka, tala, Yudasi, mosi ya ba kumi na zole, kwisaka, ye ti yandi kibuka ya nene ti ba mbele ti bitini ya ba nti, ya kutindamaka katuka na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mbuta ya nkangu. 48 Ye yina vandaka kuyekula yandi pesaka bo kidimbu mosi, na kutubaka : Yina ya mono ta kupesa beze, ikele yandi ; beno kangaka yandi. 49 Ye na nswalu, na kufinamaka na Yezu, yandi kutuba : Mono ke pesa nge mbote, Labi ; ye yandi pesaka yandi beze na nswalu yonso. 50 Ye Yezu kutuba na yandi : Nduku, sambu na inki nge me kwisa ? Ibuna na kufinamaka, bo tulaka maboko na Yezu ye bo kangaka yandi. 51 Ye tala, mosi ya ba yina vandaka ti Yezu, na kutandulaka diboko basisaka mbele na yandi, ye na kubulaka nsadi ya mbuta—nganga, ye katulaka yandi dikutu. 52 Ibuna Yezu kutuba na yandi : Vutula mbele na nge na kisika na yo ; sambu ba yina yonso ke kubaka mbele ta kufwa na mbele. 53 Nge ke banza nde mono lenda ve ntangu yai kusamba Tata na mono, ye yandi ta kupesa mono kuluta lengio kumi na zole ya ba wanzio ? 54 Inki mutindu mpi ta kulungisama masonama, [yina ke tuba] nde yo fetele kukuma mutindu yai ?

¹To : Ntatu ya kuluta.

² Mosi kaka

55 Na ntangu yina Yezu kutuba na bibuka : Beno me basika bonso na nima ya kimpumbulu, ti ba mbele ti bitini ya ba nti, sambu na kukanga mono ? Mono vandaka bilumbu yonso kati na beno na kulongaka na tempelo ; ye beno kangaka mono ve. 56 Kansi yonso yai me kukuma, na mpila nde masonama ya ba mbikudi kulungisama. Ibuna ba longoki yonso bikaka yandi ye tinaka.

57 Ye ba yina kangaka Yezu nataka yandi na mbuta —nganga Kayifa, kuna ba nsoniki ti ba mbuta vukanaka. 58 Ye Petelo vandaka kulanda yandi na ntama, tii na nzo¹ ya mbuta—nganga ; ye ntangu yandi kotaka, yandi vandaka ti ba nsadi sambu na kumona nsuka.

59 Ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mbuta ti ba Sanedilini² mvimba vandaka kusosa kimbangi ya luvunu sambu na Yezu, na mpila ya kufwa yandi ; 60 ye bo monaka yo ve, —ata ba mbangi³ mingi ya luvunu kwisaka. Kansi, na nsuka, ba mbangi³ zole ya luvunu kwisaka, 61 ye tubaka : Yandi yai kutubaka : Mono lenda kufwa tempelo⁴ ya Nzambi, ye na bilumbu tatu kutunga yo. 62 Ye mbuta—nganga, na kutelamaka, kutuba na yandi : Nge ke vutula kima ve ? Na inki diambu ba yai ke tela nge kimbangi ? 63 Kansi Yezu vandaka mpima. Ye mbuta—nganga, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Mono ke songa nge na kuzenga ndefi, na nzila ya Nzambi ya moyo, nde⁵ nge kutuba na beto kana nge, nge ikele Klistu, Mwana ya Nzambi. 64 Yezu kutuba na yandi : Nge me kutuba yo. Diaka, mono ke tuba na beno : Katuka ntangu yai beno ta mona mwana ya muntu ya kuvanda na diboko ya kibakala ya ngolo, ye na kwisaka na zulu ya matuti ya zulu. 65 Ibuna mbuta—nganga pasulaka bilele na yandi, na kutubaka : Yandi me vwenza Nzambi ; inki mfunu ya kusosa diaka ba mbangi ? Tala, beno me kuwa ntangu yai kuvwenza Nzambi na [yandi] : Inki beno ke banza ? 66 Ye na kuvutulaka, bo tubaka : Yandi me fwana na lufwa. 67 Ibuna bo losilaka yandi mate na ilungi ti kubula yandi ba mbata ; 68 ye ba ya nkaka bulaka yandi, na kutubaka : Bikudila beto, Klistu ; nani yina me kubula nge ?

69 Petelo vandaka na nganda, na kibansala⁶ ; ye nsadi mosi ya nketo kwisaka na yandi, na kutubaka : Ye nge, nge vandaka ti Yezu muntu ya Galilea. 70 Ye yandi buyaka yo na meso ya bantu yonso, na kutubaka : Mono kuzaba ve yina nge ke tuba. 71 Ye [nsadi] ya nkaka ya nketo monaka yandi, bonso yandi vandaka kubasika na kibansala ; ye yandi kutuba na ba yina vandaka pana : Yandi yai mpi vandaka ti Yezu muntu ya Nazaleti. 72 Ye yandi buyaka yo diaka ti kusila : Mono kuzaba muntu yai ve ! 73 Ye na nima fioti, ba yina vandaka pana finamaka ye kutubaka na Petelo : Kieleka, nge, nge ikele mpi ya bantu yina ; sambu mpi ntubidi na nge ke funda nge. 74 Ibuna yandi yantikaka kudisinga ti kuzenga ndefi : Mono kuzaba muntu yai

¹To : Kibansala.

²Lukutakuna ti lusambisu ya nene ya ba Yuda.

³Tala Mat 18, 16.

⁴Nzo kibeni.

⁵Kansi : Na nsuka yina nde.

⁶Kibansala ya kuziungama na bibaka ya nzo ; na zulu : Nzo.

ve ! Ye kaka na ntangu yina nsusu dilaka. 75 Ye Petelo yibukaka na ndinga ya Yezu, yina yandi songaka yandi : Na ntwala ya nsusu kudila, nge ta kubuya mono mbala tatu. Ye ya yandi basikaka na nganda, yandi dilaka ngolo ti mpasi kibeni na ntima.

Kapu 27

1 Ntangu suka kumaka, ba mbuta yonso ya ba nganga—Nzambi ti ba mbuta ya nkangu wakanaka sambu na Yezu na kufwa yandi. 2 Ye ya bo kangaka yandi ba nsinga, bo nataka yandi ye pesaka yandi na Ponsio Pilatu, mfumu ya kiyeka ya nsi.

3 Ibuna Yudasi yina yekulaka yandi, na kumonaka nde bo zengilaka yandi nkanu, monaka mpasi na ntima, vutulaka bibende ya mbongo makumi tatu na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti na ba mbuta, 4 na kutubaka : Mono me kusala disumu na kuyekula menga yina me kusala mbi ve. Kansi bo tubaka : Keti yo me tadila beto na inki ! Ikele mambu na nge. 5 Ye ya yandi losaka mbongo na tempelo¹, ye yandi katukaka ; ye ya yandi kwendaka, yandi kuditula nsinga. 6 Kansi ba mbuta ya ba nganga—Nzambi, ya bo bakaka mbongo ya bibende, bo tubaka : Yo me pesama nswa ve na kutula yo na kesi ya santu², sambu ikele ntalu ya menga. 7 Ye bo wakanaka, bo sumbaka ti [mbongo] yina kilanga ya muntu ke salaka bima ya tuma, sambu na kuzikama ya ba nzenza ; 8 yo yina kilanga yina bingamaka kilanga ya menga, tii bubu yai. 9 Ibuna yo lungisamaka yina tubamaka na mbikudi Yelemia, na kutubaka : Ye bo bakaka mbongo ya bibende makumi tatu, ntalu ya yandi yina me tulamaka ntalu, yina kati na bana ya Isalaele tulaka ntalu 10 ye bo pesaka yo sambu na kilanga ya muntu ke salaka bima ya tuma, bonso *Mfumu tumaka mono³.

11 Yezu vandaka ya kutelama na ntwala ya mfumu ya kiyeka ya nsi ; ye mfumu ya kiyeka ya nsi yulaka yandi, na kutubaka : Nge ikele, nge, ntotila ya ba Yuda ? Ye Yezu kutuba na yandi : Nge me tuba yo. 12 Ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mbuta, vandaka kufunda yandi, yandi vutulaka kima ve. 13 Ibuna Pilatu kutuba na yandi : Keti nge ke kuwa ve na mambu ikwa bo ke kutela nge kimbangi ? 14 Ye yandi vutudilaka yandi ata ngogo mosi ve ; na mpila nde mfumu ya kiyeka ya nsi yitukaka ngolo. 15 Na nkinsi, mfumu ya kiyeka ya nsi vandaka na kikalulu ya kuyambula muntu mosi⁴ ya boloko na kibuka, yina ya bo ta zola. 16 Ye vandaka na muntu mosi ya boloko ya zabanaka mingi, ya bo vandaka kubinga Balaba. 17 Bonso bo mpi vandaka vukana, Pilatu kutuba na bo : Inki yandi beno zola mono kuyambudila beno, Balaba, to Yezu yai bo ke bingaka Klistu ? 18 Sambu yandi zabaka nde bo yekulaka yandi na kimpala. 19 Ye bonso yandi vandaka na kisika ya kusambisa, nketo na yandi tindilaka yandi ndinga kutuba : Kukota na diambu ata mosi ve yina me tala muntu yai ya

¹ Nzo kibeni.

² Greki : colobanasi.

³ Zak. 11, 12—13.

⁴ Mosi kaka.

masonga ; sambu mono me mona mpasi mingi bubu yai na ndosi na yina me kutala yandi. 20 Kansi ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mbuta ndimisaka bibuka na kulomba Balaba ye kufwa Yezu. 21 Ye mfumu ya kiyeka ya nsi, na kuvutulaka, kutuba na bo : Nani na kati na bo zole beno kuzola nde mono kuyambudila beno ? Ye bo kutuba : Balaba. 22 Pilatu kutuba na bo : Inki mpi mono ta kusala na Yezu, yina bo ke bingaka Klistu ? Bo yonso kutuba : Yandi komama na kulunsi ! 23 Ye mfumu ya kiyeka ya nsi kutuba : Kansi inki mbi yandi me sala ? Ye bo vandaka kuboka diaka kuluta ngolo, na kutubaka : Yandi komama na kulunsi ! 24 Ye Pilatu, na kumonaka nde yo ke diaka mfunu ve, kansi nde makelele yantikaka kukuma ngolo, bakaka masa ye kuyobisa maboko na ntwala ya kibuka, na kutubaka : Mono ikele na diambu ve na menga ya muntu yai ya masonga, ikele mambu na beno. 25 Ye nkangu yonso, na kuvutulaka, kutuba : Nde menga na yandi kuvanda na zulu na beto ti na zulu ya bana na beto ! 26 Ibuna yandi yambudilaka bo Balaba ; ye yandi budisaka Yezu fimbu, ye pesaka yandi sambu na kukomama na kulunsi.

27 Ibuna binwani ya mfumu ya kiyeka ya nsi, ya bo nataka Yezu na nzo ya lusambisu¹, ye bo vukisilaka yandi kolohoti² ya binwani³ na ntwala na yandi. 28 Ya bo katulaka yandi bilele na yandi, bo tulaka yandi mwela ya mbwaki ; 29 ye ya bo tungaka mpu ya ba nsende, bo tulaka yandi yo na ntu na yandi, ye kitini ya nti na diboko na yandi ya kibakala ; ye na kufukamaka na ntwala na yandi, bo vandaka kuseka yandi, na kutubaka : Mbote, ntotila ya ba Yuda ! 30 Ye ya bo losilaka yandi mate, bo bakaka kitini ya nti ye bo vandaka kubula yandi na ntu. 31 Ye na nima ya kusafula yandi, bo katulaka yandi mwela, ye lwatisaka yandi bilele na yandi, ye bo nataka yandi sambu na kukoma yandi na kulunsi.

32 Ye bonso bo vandaka kubasika, bo monaka muntu mosi ya Sileni, na zina ya Simoni, bo tindaka yandi na ngolo na kunata kulunsi na yandi. 33 Ye ya bo kukumaka na kisika ya bo ke bingaka Ngolongota, disongidila kisika ya mukwa ya ntu, 34 bo pesaka yandi na kunwa vinu ya ngani ya kuvukisa ti masa ya ndudi⁴ ; ye ya yandi mekaka yo, yandi zolaka kunwa yo ve. 35 Ye ya bo komaka yandi na kulunsi, bo kabisaka bilele na yandi, na kubulaka zeke ; 36 ye na kuvandaka, bo vandaka kukengidila yandi pana. 37 Ye bo sonikaka ye tulaka na zulu ya ntu na yandi kikuma ya bo fundilaka yandi : Yai ikele Yezu, ntotila ya ba Yuda. 38 Ibuna bimpumbulu zole komamaka ti yandi, mosi na diboko na yandi ya kibakala, ye mosi na diboko na yandi ya kinketo.

39 Ye ba yina vandaka kuluta pana vandaka kufinga yandi, na kunikisaka ntu, 40 ti kutubaka : Nge yina ke bebisa tempelo⁵ ti kutunga yo

¹ Kitini ya bwala ya mfumu ya kiyeka ya nsi ya ba kinwani ya Loma ; na Loma, yin aya kukengidila mfumu ; ye diaka nzo yina vandaka kukatana mfumu ya binwani.

² Kimvuka ya binwani ya Loma ya vandaka na binwani nkama tanu ye na nima ya kulumuka ndambu.

³ Kibuka ya ba kinwani, na kuyantika na yo vandaka kutangama bantu nkama tanu, na bilumbu ya ntwala bo kumaka bantu fioti, ba santiri 6 ya ke twadisama na bantu na muntu mosi (santilio). Kibuka mosi (legio) vandaka ti bibuka 10.

⁴ To mile : Bo vandaka kusadila yo sambu na kulembika mpasi

⁵ Nzo kibeni.

na bilumbu tatu, kudigulusa nge mosi. Kana nge ikele Mwana ya Nzambi, kulumuka na kulunsi. 41 Ye mutindu mosi mpi ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki ti ba mbuta, na kusafulaka, vandaka kutuba : 42 Yandi gulusaka ba nkaka, yandi lenda kudigulusa yandi mosi ve ; kana yandi ikele ntotila ya Izalaele, nde yandi kulumuka ntangu yai na kulunsi, ye beto ta kwikila na yandi. 43 Yandi tulaka ntima na Nzambi ; yandi kugulusa yandi ntangu yai, kana yandi ke zolaka yandi ; sambu yandi tubaka : Mono ikele Mwana ya Nzambi. 44 Ye bimpumbulu mpi yina bo komaka na kulunsi ti yandi vandaka kufinga yandi mutindu mosi.

45 Kansi, tuka ntangu ya sambanu, mudidi kubwaka na insi mvimba¹, tii na ntangu ya uvwa. 46 Ye na ntangu ya uvwa, Yezu bokaka na ndinga ya ngolo, na kutubaka : Eli, Eli, lama sabakatani ? Disongidila : Nzambi na mono, Nzambi na mono, sambu na inki nge me yambula² mono ? 47 Ndambu na ba yina telamaka pana, ya bo waka [yina], vandaka kutuba : Yandi ke kubinga Eliya, yandi yai ! 48 Ye mbala mosi mosi kati na bo bakaka ntinu ye bakaka musakasaka, ye ya yandi fulusaka yo na vinu ya ngani, tulaka yo na nsongi ya kitini ya nti, ye pesaka yandi ya kunwa.

49 Kansi ba nkaka vandaka kutuba : Bika, beto kutala kana Eliya ke kwisa sambu na kugulusa yandi.

50 Ye Yezu, ya yandi bokaka diaka na ndinga ya ngolo, vutulaka mpeve. 51 Ye tala, ngumbu³ ya tempelo³ pasukaka na bitini zole, yantika na zulu ti na insi ; ye ntoto nikanaka, ye matadi ya nene pasukaka, 52 ye ba maziamu kangukaka ; ye ba nitu mingi ya ba santu ya kulalaka futumukaka, 53 Ye na kubasikaka na ba maziamu na nima ya lufutumuku na yandi, bo kotaka na mbanza ya santu, ye monikaka na ba mingi.

54 Ye mfumu ya binwani nkama ti ba yina vandaka kukengidila Yezu, na kumonaka kunikana ya ntoto ye yina yonso kumaka, waka boma ya ngolo, na kutubaka : Ya kieleka yandi yai vandaka Mwana ya Nzambi. 55 Ye vandaka pana ba nketo mingi yina vandaka kutala na ntama, ba yina landaka Yezu yantika Galilea, na kusadilaka yandi, 56 kati na ba yina vandaka Maliya ya Magadala, ti Maliya, mama ya Yakobo ti ya Yose, ti mama ya bana ya Yebedeo⁴.

57 Ye, nkokila kubwaka, muntu mosi ya mvwama ya bwala Alimateo kumaka, zina na yandi Yozefo, yina mpi yandi mosi vandaka longoki ya Yezu. 58 Yandi yai kwendaka na Pilatu, lombaka nitu ya Yezu ; ibuna Pilatu tumaka nde bo kupesa nitu. 59 Ye Yozefo, ya yandi bakaka nitu, fikaka yo ti lele ya mpa ya bo ke fikaka ba mvumbi, 60 ye tulaka yo na maziamu na yandi ya mpa yina yandi tobulaka na ditadi ya nene ; ye ya yandi balulaka ditadi ya nene na kielo ya maziamu, yandi kwendaka. 61 Ye Maliya ya Magadala ti Maliya ya nkaka vandaka pana, ya vandaka ya kutalana na maziamu.

¹ Insi—ntoto mvimba.

² Tala ba nkunga 22, 1.

³ Lele ya vandaka kukabula kisika ya Santu ti kisika ya kuluta Santu to lido.

⁴ Bana ya Yebedeo ikele Yakobo ti Yoani (4, 21—22.)

62 Ye kilumbu ya kulanda, yina ikele na nima ya kuyilama¹, ba mbuta ya ba ngangana—Nzambi ti ba mfalisi vukanaka mfinama ya Pilatu, 63 na kutubaka, mfumu, beto me yibuka nde muvidisi² yai, ntangu yandi vandaka diaka na luzingu, vandaka kutuba : Na nima ya bilumbu tatu, mono ta futumuka. 64 Tuma mpi nde maziamu kuvanda ya kukengidila mbote—mbote tii kilumbu ya tatu ; mbayi—mbayi nde ba longoki na yandi kukwisa ye kuyiba yandi, ye kutuba na bantu : Yandi me futumuka na ba fwa ; ye luvunu³ yai ya nsuka ta kuvanda kuluta yina ya ntete. 65 Ye Pilatu kutuba na bo : Beno ikele ti ba nkengidi; beno kwenda, beno keba yo bonso beno ke kuzola. 66 Ye bo, na kwendaka, kebaka maziamu mbote, na kukangaka ditadi ya vandaka na kielo ya maziamu mbote mbote.

Kapu 28

1 Na nkokila, kilumbu ya sabata, na luyantiku ya kilumbu ya ntete ya mposo, Maliya ya Magadala ti Maliya yina ya nkaka kwisaka kutala maziamu.

2 Ye tala, ntoto nikanaka ngolo ; sambu wanzio ya *Mfumu, na kukulumukaka na zulu, kwisaka ye balulaka ditadi, ye vandaka na zulu na yo. 3 Ye mutindu na yandi vandaka bonso nsemo ya nzasi, ye lele na yandi mpembe bonso mvula ya mpembe. 4 Ye na boma ya ngolo ya bo kuwaka, ba nkengidi tekita ye bo kumaka bonso ba fwa. 5 Ye wanzio, na kuvutulaka, kutuba na ba nketo : Sambu na beno, beno kuwa boma ve ; sambu mono kuzaba nde beno ke sosa Yezu ya komamaka na kulunsi ; 6 yandi ikele awa ve ; sambu yandi me futumuka, bonso yandi tubaka yo. Beno kwisa, beno tala, kisika wapi Mfumu vandaka ya kulala ; 7 ye beno kwenda nswalu, ye beno tuba na ba longoki na yandi nde yandi me futumuka na ba fwa. Ye tala, yandi me kwenda na ntwala na beno na Galilea : Kuna beno ta kumona yandi ; tala, mono me songa beno yo. 8 Ye na kubasikaka nswalu na maziamu ti boma ye kiese ya nene, bo bakaka ntinu kutuba yo na ba longoki na yandi. 9 Ye bonso bo vandaka kwenda sambu na kuzabisa yo na ba longoki na yandi, tala mpi Yezu kwisaka na ntwala na bo, na kutubaka : Mbote na beno. Ye bo, na kupusanaka na yandi, simbaka makulu na yandi ye bo fukiminaka yandi. 10 Ibuna Yezu kutuba na bo : Beno vanda na boma ve ; beno kwenda kuzabisa ba mpangi na mono nde bo kwenda na Galilea, ye kuna bo ta kumona mono.

11 Ye bonso bo vandaka kwenda, tala ndambu ya bantu ya ba kengidi kwendaka na mbanza, ye zabisaka na ba mbuta ya ba ngangana—Nzambi mambu yonso yina kukumaka. 12 Ye bo vukanaka ti ba mbuta, ye bo wakanaka ye bo pesaka mbongo mingi na binwani, 13 na kutubaka : Beno tuba : Ba longoki na yandi kwisaka na mpipa, ye bo yibaka yandi ntangu beto vandaka kulala ; 14 ye kana mfumu ya kiyeka ya nsi kwisa na kuwa yo, beto ta ndimisa yandi, beto ta kusala na mpila nde beto kutanina beno na

¹Tala Malako 15, 42.

²Muntu ya luvunu, yina ke kusaka bantu.

³Luvunu, kukusa bantu.

mpasi. 15 Ye bo, na kubakaka mbongo, salaka bonso bo longaka bo ; ye mambu yai mwanganaka na kati ya ba Yuda tii bubu yai.

16 Ye ba longoki kumi na mosi kwendaka na Galilea, na ngumba yina Yezu tubaka na bo [na kwenda]. 17 Ye na kumonaka yandi, bo fukiminaka yandi ; kansi ba nkaka tulaka ntembe. 18 Ye Yezu na kupusanaka, kutuba na bo, na kutubaka : Kiyeka yonso me pesamina mono na zulu ti na insi—ntoto. 19 Beno kwenda mpi, ye beno kumisa ba longoki makanda yonso, na kubotikaka bo¹ sambu na zina ya Tata ti ya Mwana ti ya Mpeve Santu, 20 na kulongaka bo na kuzitisa mambu yonso ya mono tumaka beno. Ye tala, mono ikele ti beno bilumbu yonso, tii na nsuka ya mvu.

¹ Botikaka bo (bantu).